

የማርሚላዶቭ ሚስት ከቀብር መልስ ድግስ ለማዘጋጀት የወሰነችበትን ምክንያት በትክክል ለመግለፅ ይከብዳል። ራስክልኒኩቭ ለባሏ ቀብር ከሰጣት ሀያ ሩብል መካከል አስሩን አጥፍታለች። ጎረቤቶቿ ሁሉ ባሏ ከእነርሱ የተሻለ እንጂ የነፋ እንዳልሆነ እንዲያውቁትና እርሱን ለመውቀስ ማንም መብት እንደሌለው ለማሳየት ስትል በሚገባ ተዝክር ማውጣት እንዳለባት ገምታ ይሆናል። ኩራት እራት ነው እንዲሉ ከማንም አንሰ ላለመታየትና የቡና መጠጫ ላለመሆን ያደረገችውም ይሆናል። ሁሉም አይንሽ ለአፈር ቢላትም ራሷን የማትጥልና ከተከበረ ቤተሰብ የተፈራች እንጂ እንዲህ አይነት በሽቃጣ ኑሮ የመግፋት ህልሙ እንዳልነበራት እርጉም ለሆኑት ጎረቤቶቿ ለማሳወቅ የፈለገች ይመስላል። መንፈሳቸው የተዳከመ መስሎ በሚታይ ድሆች ዘንድ ራሱን ያለመጣል የልብ ኩራት ስሜት አንዳንዴ ስር ይሰዳል። የማርሚላዶቭ ሚስት ደግሞ መንፈሷ ጭራሽ አልወደቀም። ሁኔታዎች ደባቅ ሊመቷት ቢችሉም ሞራሷን መግደል፣ ማስፈራራትና ቅስጥን መስበር የማይሞክር ነው። ከዚህም በተጨማሪ ሶንያ ሚስት ማርሚላዶቭ አእምሮዋን ወሰድ ያደርገዋል ማለቷ ትክክል ነው። ቀውሳላች ማለት ባይቻልም ባለፈው አመት ውስጥ ብዙ ነገሮችን መቋቋም ስለነበረባት አእምሮዋ በከፊል ቢጎዳ አያስደንቅም። የሕክምና ሳይንስ እንደሚለውም በሳንባ ነቀርሳ የመጨረሻ ደረጃ ላይ የሚገኙ ሰዎች አእምሮ የመነካት አዝማሚያ ያሳያል።

ወይን ጠጅ በብዛትና በአይነት ነበረ ማለቱ ማጋነን ቢሆንም ተራ የሆኑ መጠጦች በበቂ ደረጃ ቀርበዋል። ምግብን በተመለከተ ከተለመደው ሩዝ ሌላ ሶስት ወይም አራት አይነት ተዘጋጅቷል። ከምግብ በኋላ ለሚኖረው የሻይ ግብዣ የሚያገለግሉ ሁለት ምድጃዎች ተጥደዋል። የገበያ ሽመታውን ያከናወነችው በአንደኛው ጎረቤቷ እየታዘዘች ራሷ ሚስት ማርሚላዶቭ ነች። ይሄ ጎረቤቷ ትናንት ሙሉ ቀንና ዛሬ ማለዳ እስኪያለከልክ ድረስ ደፋ ቀና እያለ ከአጠገቧ አልተለየም። በመጨረሻ ግን ሰውየውን ራሱን ማየቱ ሰለቻት። ከጥቂት ሰአታት በፊት አንተ ባትኖር ኑሮ ምን እሆን ነበር እያለች ያልከበችው ይመስል ጭቃ ጅራቷን አወረደችበት። በተፈጥሮዋ ደስተኛ፣ ቀልድ አዋቂና ሰላም ወዳድ ብትሆንም የኑሮ ውጣ ውረድ ሰላደቀቃት ትንሿ ነገር ተጓድላ ከጥች በንዴት እየጠፈች እርግማኗን ማውረዱን ትመርጣለች።

...ብርጭቆውና ሴኑ በአግባቡ ተደርድረው ገበታው ከተዘጋጀ በኋላ ቤቱን የተከራየችው ሴት እንደ እርሳ ገንብ ደፍ ደፍ ማለት መጀመሯ ሚስት ማርሚላዶቭን ቅር አሰኛት። ሌላው ቅሬታ የፈጠረባት ነገር ደግሞ ጎረቤቶቿ ቀብር ላይ አለመገኘታቸው ነበር። ከቀብር መልስ በተዘጋጀው ድግስ ላይም ቢሆን አልባሌና መናጢ ድህ የሆኑት ብቻ ሲገኙ ብዙዎቹ ጋባዥ እስኪታክት ድረስ የሚጠጡ ናቸው። በሌላ በኩል ግን በእድሜ ገፋ ያሉና ታዋቂነት ያላቸው ግለሰቦች የተማከሩ ይመስል በዝግጅቱ ላይ ሳይገኙ ቀሩ። ለምሳሌ ያህል በትናንትናው ምሽት ሚስት ማርሚላዶቭ በጣም የተከበረ ብሩክ ሰው ነው፣ ሀብታምና ታዋቂ ነው፣ የመጀመሪያ ባሏ ጥበቅ ጓደኛ ነው፣ ከአባቷ ቤት የማይለይና የጡረታ አበል እንድታገኝ እርዳታ ሊያደርግላት ቃል የገባ ሰው ነው እያለች ለሳር ቅጠሉ ስታወራለት

የአበረው ሚስተር ለዚህ ብቅ አላለም። እዚህ ላይ መታወቅ ያለበት ነገር ቢኖር ሚስስ ማርሚላዶቭ ስለ አንድ ሰው ሀብትና ታዋቂነት በምታወራበት ጊዜ የግል ጥቅም ለማግኘት አስባ ሳይሆን ሰውየውን ለማመስገንና ለመካብ ብላ ከአንጀቷ የምታደርገው መሆኑ ነው። ርካሽ የሆነውን የዚያን የሉዚንን ቃል በመከተል ሌቢዚያትኒኮቭም ድርሽ አላለ። የተጠራው ከሚስተር ለዚን ጋር በመጸበለና ጓደኛው በመሆኑ ስለሆነ ለዚህ የሚለውን ለመስማት ተገደደ። በሚስስ ማርሚላዶቭ ክፍል ውስጥ በተለይ ማርሚላዶቭ ሰከር ሲገባ ጫጫታው ያውካል እያለች ስሞታ የምታሰማው ነገረኛ አርጊት ከእነ ቆሞ ቀር ልጇ አልመጣችም። ሚስስ ማርሚላዶቭ ስለተባለው ስሞታ የምትሰማው 'እናንተ እንደሆን የጥፋራቸውን ቆሻሻ አታክሉም። ለምን የተከበሩትን ተከራዮች ታውካችሁ?' እያለች ቤት ያከራየቻት ሲት ስትለፈልፍባትና ከቤት ለማስወጣት ስትዝትባት ነበር። ስለዚህ ሚስስ ማርሚላዶቭ የጥፋራቸውን ቆሻሻ አታክይም የተባለላትን ነገረኛ ሲት ከእነልጇ ለመጥራት የወሰነችው ሲትየሞ በተገኘች ቁጥር የበላይነት ተሰምቶአት ፊት ብትነሳትም ቂም ያልያዘችባትና የዛሬን አያድርገውና አደኗሯ እንዲያ እንጽልነበር ለማሳየት አስባ ነው። በግብዣው ላይ ይሄን ሁሉ ግልፅ ለማድረግ፣ ስለአባቷ ስልጣን ለመናገር፣ በተገኘች ቁጥር መከራረፋት አስፈላጊ እንዳልሆነ ለመጠቀምና ይህ አይነቱ ጠባይ እንደማያዋጣ ለማሳየት እቅድ ነበራት። ወፍራሙ ሌተና ኮሎኔልም ቢሆን ከትናንት ማለፉ ጀምሮ ስለተጻከመ ይመስለል ብቅም አላለ። በአጭሩ ለመግለፅ ያህል በትውልዱ ፖላንዳዊ የሆነ፣ በአለባበሱ የተጎብቆለና የሚከረፋ የመዝገብ ቤት ሠራተኛ፣ ከዚህ በፊት በፖስታ ቤት ይሠራ የነበርና ቀለቡንና ወጪውን አንድ ያልታወቀ በነ አድራጊ የሚከፍልለት መስማትና ማየት የተሳነው ሽማግሌ፣ ሰደርያ ሳይለብስ በሞቅታ የገባና በላቅ እንደልቡ የሚንከተከት ጡረተኛ መቶ አለቃ ጥሪውን አከብረው ተገኝተዋል። ለሚስስ ማርሚላዶቭ ሰላምታ እንኳን ሳይሰጥ ስርአት በነደለው ሁኔታ ሌላ ሰው ተቀምጧል። የሚለብሰው አጥቶ የሌሊት ልብሱን እንደለበሰ አንድ ግለሰብ ቢመጣም የቤቱ ባለቤትና ፖላንዳዊው የመዝገብ ቤት ሠራተኛ አባረሩት። ፖላንዳዊው ግን በዚያ የማይኖሩና ታይተው የማይታወቁ ሁለት ፖላንዳውያንን አምጥቷል። ይሄ ሁሉ ተጻምሮ ሚስስ ማርሚላዶቭን አበሳጫት። 'ታዲያ ዝግጅቱ ለማን ነበር?' ለእንግዶች ቦታ እንዳይጠብ ታስቦ ሕፃናቱ አብዛኛውን ክፍሉን ያጸረሰው ጠረጴዛ ላይ አልቀረቡም። ሁለቱ ሕፃናት ከአግዳሚ ወንበር ተቀምጠው ትልቋ ፖልያ አፍንጫቸውን እያበሰች በጥግ በኩል ካለው ሳጥን ላይ የቀረበውን ምግብ ልታጎርሳቸው ተዘጋጅታለች። ሚስስ ማርሚላዶቭ ወደደችም ጠላችም ኮራ ብላ እንግዶቿን መቀበል ነበረባት። እንዳንዶቹንም እንደባለስልጣን ከፍና ዝቅ አድርጋ እየተመለከተች መቀመጫቸውን እንዲይዙ በበላይነት ስሜት ትጋብዛቸዋለች። በግብዣው ላይ ላልተገኙት ሰዎች ተጠያቂው የቤቱ ባለቤት ሚስስ ሊፕሼል ነች ብላ ስለገመተች በንቀት ትመለከታት ገባች። ይሄን ደግሞ የቤቱ ባለቤት ወዲያውኑ አስተዋለችና በጣም ተቀዋሚች። ግብዣው በጣም ቀዝቀዝ ብሎ ተጀመረና ሁሉም ቦታውን ያዘ።

ራስባልኒኮቭ የደረሰው ከቀብር እንደተመለሱ ነበር። ከእንግዶቿ መካከል ብቸኛው 'የተማረ' ሰው እርሱ በመሆኑና ሁሉም እንደሚረዱ ለሁለት አመት በዩኒቨርሲቲ በመቆየቱ ሚስስ ማርሚላዶቭ ገና እንዳየችው ደስ አላት። በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ እንደፍላጎቱ ሳይሆን ቀርቶ ለቀብር ባለመድረሱ ይቅርታ እንዲደረግለት ወዲያውኑ በትሕትና ይቅርታ ስለጠየቀ

ልቧ በደስታ ስሜት ተሞላ። ይህ በግራ በኩል ከጎኗ እንዲቀመጥ አደረገችው (ሚስት ሊፕሺል ከቀጅ በኩል ተቀምጣለች)። እያንዳንዱ ሰው በሚገባ መጋቢትና በቂ ምግብ ማግኘቱን ገራ ከተቀላቀለበት አካሄድ ጋር ለመቆጣጠር ብትሞክርም ቅሉ፣ ባለፉት ሁለት ቀናት እየተባባሰች ሄዶ በየደቂቃው ንግግሯን ደረቅ ሳል ቢያቋርጠውም ቅሉ፣ የተጠራቀመውን ስሜቷንና በድግሉ አለመሳካት የተሰማትን ንዴት ለራስኩልኒኮቭ ያለማቋረጥ በሽክሽክታ ነገረችው። ይሁንና እንግዲህ በተለይም የቤቱ ባለቤት በሚያሳዩት ደማቅ ሳቅ ንዴቷ ተውጦ ይቀር ጀመር።

ሚስት ማርሜላዲቭ በየመካከሉ ብትሰልም ወደቤቱ ባለቤት እያመለከተች እንዲህ እያለች ለራስኩልኒኮቭ አጫወተችው፡- 'ይሄ ሁሉ የዚያች ወፊፌ ጥፋት ነው! ማንን ማለቴ እንደሆነ ታውቅ አይደል? ስለ እርሷ ነው የማወራው! እስቲ ተመልከታት! እንዴት እንደምታፈጥብን ታያለህ! ስለእርሷ እንደምንናገር ብታውቅም አንዱም ቃል አይገባት። መጥፎ ድንበጥ ነች። ለምንድ ነው ባርኔጣ ያደረገችው? የበላይነቷንና ከዚህ መገኘቷ ለእኔ ክብር መሆኑን ለማሳየት እንዴት እንደምትፈልግ አስተውለህል? እኔማ እንደ ጨዋ ሴት ቆጥሬአት የተከበሩና የባሌ ጓደኞች የሆኑ ሰዎችን እንድትጋብዝልኝ ጠይቄአት ነበር። የጠራቻቸውን ሰዎች ግን እስቲ ታዘብ- የቆሽሹ ደደቦች! እስቲ ፊቱን ያልታጠበውን ያን ሰው ተመልከት! በሁለት እግሩ የቆመ ሞኝ! እነዚያ ማንም የማያውቃቸው ፖላንዳውያን! እስቲ ለምን መጡ? በአስቀያሚ ሁኔታ በመደዳ መቀመጣቸውን ታይልኛለህ።' ወዲያውኑ ወደ አንደኛው ዞር ብላ 'ዳቦ ያዝ። ቢራም ያዝ። ወይስ አረቄ ይሻላል?' ከአለችው በኋላ ንግግሯን ቀጠለች፡- 'ይኸውልህ ብላ ጠጣ ከማለቴ ተነስቶ እጅ ይነሳል። ጠኔ ይዟቸው ነበር ማለት ነው። እንደፈለጋቸው ይብሉ! ቢያንስ አይበጠብጡም። ያሳሰበኝ የቤቱ ባለቤት የሆነው ከብር የተሠራ ማንኪያ ነው' ስትል ተናገረችና ወደ ቤቱ ባለቤት ዞር ብላና ድምጿን ከፍ አድርጋ 'ማንኪያዎችሽ ቢጠፉ እኔ ተጠያቂ እንዳልሆንኩ እውቁልኝ። ገና ከወዲሁ ነው ያስጠነቀቅኩሽ - ቂ - ቂ - ቂ!' እያለች ሳቀችና በተናገረችው ትንሽ ቀልድ በጣም ተደስታ 'አልገባትም። እኋን ከፍታ ተቀምጣለች - ይህች ቀሚስ ያጠለቀች ድንበጥ' ስትል ለራስኩልኒኮቭ አጫወተችው።

ትንሽ ከሳቀች በኋላ ለአምስት ደቂቃ ያህል በድጋሚ ክፉኛ ሳለች። መሀረቧ በደም ተጨማልቆ ግንባሯ በላብ ራሳ። ደሙን ለራስኩልኒኮቭ አሳየችውና ትንፋሷ እንደተመለሰ ጉንጮቿ ፊክተው ማንሸካሸክ ጀመረች።

'ሲትዬዋን ከሴት ልጇ እንድትጋብዝልኝ ጠይቄአት ነበር። ማንን ማለቴ እንደሆነ ገባህ? የሻለቃ ሚስት ስለሆነችና ወደዚህ የመጣችውም የባሏን ጡረታ ለማስከበር ስለሆነ በዚሁ ተኩራርታ አለመምጣቷ ብቻ ሳይሆን ለመምጣት ባለመቻሏ ይቅርታ እንኳን አልጠየቀችም። ሚስተር ሉዚን ለምን እንዳልመጣ ሊገባኝ አልቻለም። ሶንያ ግን የት ነች? ወዴት ሄደች? ብላ ዙሪያ ገባውን መልከት አለች። እንዳጋጣሚም በዚያኑ ቅፅበት ወደ ክፍሉ መግባቷን ሰጠየች 'ያቺውና! ሶንያ የት ነበርሽ? ለአሳትሽ ቀብር እንኳን በሰአቱ አለመገኘትሽ የሚገርም ነው። ሚስተር ራስኩልኒኮቭ እባክህ ከጎንህ አስቀምጣት። ተቀመጪና የሚበላ ያገር። ስጋውን ሞክሪ ይጣፍጣል። ልጆቼ የሚበላ አግኝተዋል ወይ? ፖልያ - ምግቡ ሁሉ ደረሰሽ?' ከአለች በኋላ እንደገና መሳል ጀመረች። 'ልጆች አርፋችሁ ብሉ። ሶንያ ምንድን ነው የምትይው?' ብላ ጠየቀች።

ሶንያ ሚስተር ሉዚን ባለመገኘቱ እንድታስተላልፍለት የጠየቃትን የይቅርታ መልእክት ለመንገር ተጣደፈች። ሁሉም ይሰማ ዘንድ በጎሳ ድምፅ ለመናገርና ሆን ብላ ያጠናቀረቻቸውን ምርጥ ቃላት ለመሰንዘር ሞከረች። ከእርሷ ጋር ስለቢዝነስ ለመወያየትና ለእርሷ ስለሚደረግላት ነገር ለመምከር ጊዜ ሲያገኝ እንደሚመጣ እንድትናገር የጠየቃት መሆኑን አበሰረች።

ይህ አነጋገር ሚስት ማርሜላዶቭን እንደሚያስደስትና እንደሚያረጋጋት፣ ክብርና ሞገስ እንደሚጨምርላት ሶንያ አውቃለች። ከዚያም ራስኮልኒኮቭን እጅ ነስታና በጨረፍታ ተመልክታ ከአጠገቡ ተቀመጠች። ብዙውን ጊዜ ግን እርሱን ላለማቸትና ላለማነጋገር የምትሞክር ይመስላል። ሚስት ማርሜላዶቭን ለማስደስት ብላ ትኩረቷን ሁሉ ወደ እርሷ ብታደርግም በሀሳብ የተመሰጠች መስላ ትታያለች። እርሷም ሆነች ሚስት ማርሜላዶቭ የሀዘን ልብስ ስላልነበራቸው አለበሱም። ሶንያ ቡናማ ቀሚስ፣ ሚስት ማርሜላዶቭ ደግሞ ጥቁር ሰረዝ ጣል ያለበትን ብቸኛውን የሐር ቀሚሷን ለብሳለች። የሚስተር ሉዚን የይቅርታ መልእክት በሚስት ማርሜላዶቭ ዘንድ የኩራት ስሜት አሳደረ። ለቤተሰቧ ፍቅር፣ ከአባቷም ጋር የቆየ ወዳጅነት ቢኖረውም በሕብረተሰቡ ውስጥ አቢይ ቦታ ያለውና በጣም የተከበረ ሚስተር ሉዚንን የመሰለ ሰው ከእንዲህ አይነት መናኛዎች መካከል ቢገኝ ኖሮ የሚያስገርም ነበር ስትል ለራስኮልኒኮቭ በጎሳ ድምፅ ተናገረች።

‘ተወዳጁ ሚስተር ራስኮልኒኮቭ - በእንዲህ አይነቱ ሁኔታ ውስጥ እንኳን ጥሪዬን አክብረህ በመገኘትህ አመሰግናለሁ። ቃልህን እንድታከብር ያደረገህ ለምስኪኑ ባሌ ያለህ ታላቅ ወዳጅነት እንደሆነ እርግጠኛ ነኝ’ ስትል ጉማሯን አዳበረችው።

ከዚያም እንግዶቿን በድጋሚ በኩራት ተመለከተችና አሻግራ የምታየው መስማት የተሳነው ሰው የስጋ ጥብስ በድጋሚ እንዲወስድና የሊስበን ወይን ጠጅ ተቀድቶለት እንደሆነ ጠየቀች። ሰውየው ግን ከአጠገቡ ያሉት ለጨዋታ ያህል እጁን እየያዙ ቢጨብጡትም የተጠየቀው ምን እንደሆነ ለብዙ ጊዜ አልተረዳም። እንዲያውም አፋን ከፍቶ ይመለከት ስለነበር ሳቅና ሁካታው ቀጠለ።

‘እስቲ ይታይህ! ምን አይነቱ ሞኝ ነው! ለምንድ ነው ያመጡት? ሚስተር ሉዚን ላይ ግን ሁሉም አመኔታ ነበረኝ’ ከአለች በኋላ በንግግሯ መገላትና መስጠት የተነሳ ሚስት ሊፕሼል እስክትደናገጥ ድረስ ወደ እርሷ ዞር ብላ ‘እርሱ፣ አባቴ ለገረድነት እንኳን እንደማይቀጥራቸው እንደነዚያ ቀርፋፎች ወይም ደግሞ ባሌ በቅን ልቡና ቢጋብዛቸው እንደክብር እንደሚቆጥሩት እንደነዚህ አይነት ሰዎች አይደለም’ ስትል ተናገረች።

ጡረተኛው መኮንን አስራ ሁለተኛውን መለኪያ አረፄ እያንጠፋጠፈ ‘እውነትም የአረፄ ፀር ነበር። እንደ አሳ ጠጥቷል’ እያለ ሳይታሰብ ጮኸ።

ሚስት ማርሜላዶቭ ለጡረተኛው ተረብ የሚከተለውን ፈጣን መልስ ሰጠች፡- ‘ሟቹ ባሌ ይህ አይነቱ ድክመት እንደካረበት ማንም ይውቃል። እርሱ ግን ቤተሰቡን ያፈቅርና ያከብር የነበር ጨዋ ሰው ነው። የእርሱ ችግር ርካሽ የሆኑትን ሰዎች ሁሉ በቅን ልቡና ማመኑ ነው። የእግሩ እጣቢ ከማይሆኑ ሰዎች ጋር እንኳን ጠጥቷል። ሰከሮ ቢመጣም ልጆቹን አይረሳም ነበር።’

ቀጠል አድርጋም በረጅሙ ተነፈሰችና እንዲህ ስትል ለራስኩልኒኮቭ አጫወተችው፡-
'እንደሌሎቹ ሁሉ እጩክንበት የነበር መስሎ ይታይህ ይሆናል። ግን ሐቁ እንደዚያ
አይደለም! ሲበዛ ያከብረኝ ነበር። በጣም ደግ ነበር። አንዳንዴማ ያሳገኝኛል። ዝም ካልከው
ደግሞ ተመልሶ መጣጣቴ ስለማይቀር ከመጠጥ ላላቅቀው የሞከርኩት በእርሱ ላይ ጥብቅ
በመሆን ነበር።'

ጦረተኛው መኮንን ሌላ አረቄ ቀድቶ እየሞላ ሰጠ 'ብዙ ጊዜ ፀጉሩን ጨምድደሽ
በጡጫ አቅምሰሽዋል' አላት።

'ያ ምንም አይደል። በመጥረጊያ የሚደበደቡ አንዳንድ ሞቾችም አሉ። ይሄ ግን
ሟቹ ባሌን አይመለከትም' እያለች ጦረተኛውን ልክልኩን ነገረችው።

ፊቷ ፍም መሰለ፤ ቀና ቀና ተነፈሰች። በዚህ ሁኔታ አንድ ደቂቃ ብትጨምር ኖሮ
አምባገር ባሳች ነበር። ብዙዎቹ ይስቃሉ፤ ይላስቃሉ። ጦረተኛውን መኮንን ሻም እያደረጉ
ሰዎቹን ለማጣላት የሚቻላቸውን ሁሉ ሞከሩ።

መኮንን 'ለማን ነው የተናገርሽው? እኔ እንደሆን አልጨነትም! ባልሽ የሞተብሽ
ምስኪን ስለሆንሽ በይቅርታ አልፍሻለሁ!' አለና ሌላ አረቄ ቀድቶ ጨለጠ።

ራስኩልኒኮቭ በሁኔታው ተንገሽግሾ በዝምታ ተቀምጦ ያጸምጥ ነበር። ማርሚላዶቭ
በሰህኑ ላይ የምታደርግለትን ምግብ ላለማስቀየም ብሎ እየቀመሰ በይሉኝታ ይበላል። ሶንያን
ትክ ብሎ ተመለከታት። እርሷ ግን እየተከሠችና እየተጨነቀች ሄደች። ግብዣው በሰላም
እንደማይጠናቀቅ ተሰምቷታል፤ የሚሰስ ማርሚላዶቭ መበላጨት የሚያስከትለውን መዝዝ
ተገንዝባለች።

...ሚሰስ ማርሚላዶቭ በምትሰነዝርባት ውረሩ ስሜቷ ቢነካም ብጥብጡ ያስፈራት
የቤቱ ባለቤት ቀልድ ተናግሮ ሁኔታውን ለማርገብ ሞከረች። ይሁንና፤ በትውልድ ጀርመናዊ
በመሆኗ የሩስያ ቋንቋ ችሎታዋ ይሄን ያህል ስላልነበረ ቀልዷ አልደመቀላትምና ተበላጩች።

ሚሰስ ማርሚላዶቭ ሳሉ ጋብ እንዳለላት ስለወደፊቱ እቅዷ በመዘርዘር በምታገኘው
የጡረታ አበል ተጠቅማ በትውልድ መንደሯ ውስጥ ለሴቶች የሚሆን የአዳሪ ት/ቤት
ለመክፈት እቅድ እንዳላት ለራስኩልኒኮቭ አጫወተችው። ከባሏ ጋር መሸታ ቤት ተገናኝተው
በነበረበት ወቅት ሀገረ - ገዢውና ሌሎች ባለስልጣናት በተገኙበት የዳንስ ትርኢት ስለማሳየቷ
እንደነገረውና የመልካም ጠባይ ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መያዟን ገልጾለት እንደነበር
ያስታውሳል። አሁን ደግሞ ያንኑ የምስክር ወረቀት አውጥታ አሳየችው። ሰነዱ የአዳሪ ት/ቤት
ለመክፈት መብት እንዳላት የሚያረጋግጥ ቢሆንም ለተጋባዦቹ ለማሳወቅ የሞከረችው
ከጨዋ ቤተሰብ መገኘቷን፤ የኮሎኔል ልጅ መሆኗንና ባለፉት ጥቂት አመታት እየተበረቱቱ
ከሄዱት አንዳንድ የሴት ጀብደኞች መሻሏን ነው። የምስክር ወረቀቱ ወዲያውኑ እየዞረ
እያንዳንዱ ተጋባዥ እንዲመለከተው ተደረገ። ሚሰስ ማርሚላዶቭ የኮሎኔል ልጅ እንደሆነች
የሚገልፅ ስለነበረም እንዲታይላት ፈለገች። እየተሟሟቀች ስትሄድ ደግሞ በትውልድ
መንደሯ ውስጥ ስለሚኖራት የወደፊት ደስተኛ ሕይወት መክከክ ጀመረች። በአዳሪ ት/ቤት
ውስጥ ስለሚያስተምሩ ሰዎች፤ እርሷ ራሷ ስላስተማራትና በአሁኑ ሰአት የዚያው መንደር
ኗሪ በመሆኑ በአነስተኛ ደመወዝ የፈረንሳይኛ ቋንቋ ሊያስተምርላት ስለሚችል የተከበረ
ፈረንሳዊ ሽማግሌ አወራች። በመዋቅሯ ውስጥ ሶንያም ስለታቀፈች ረዳቷ እንደምትሆን

አበሰረች። ይሄን ከማለቷ ከማዶ ያለ ሰው የሆነ የሽሙጥ ድምፅ አሰማ። እርሷም በተራዋ አሽማግጫ፤ ለማሳፈር የሚቻላትን ሁሉ እያደረገች ሶንያ ረዳቷ ለመሆን ያላትን የማይካድ ችሎታ፤ ጨዋነቷን፤ ታጋሽነቷን፤ ታማኝነቷንና በትምህርት መታነጻን ጎሳ አድርጋ ተናገረች። ይሄን ያለችው የሶንያን ጉንጭ ይዛ እየላመች ነበር። ሶንያ ሀፍረት ተሰማት። ሚስት ማርሚላዶቭ ደግሞ በራሷ ሞኝነት ተገርማ አለቀሰች። እንግዶች መብላት ስላቆሙ ሻይ ተሰጥቷቸው ግብዣው የሚጠናቀቅበት ሰአት ላይ እንደደረሱ ሚስት ሊፕሺል አድማጭ ባለማግኘቷ ተቀይማ ስለነበር ሚስት ማርሚላዶቭን ለማናደድ ብላ በአዳሪ ት/ቤቱ ውስጥ የሚሠሩት ወጣት ሴቶች ልብስ ንፁህ እንዲሆን አሳበሰች። ለዚህ ስራ ሀላፊነት የምትወስደው የላውንድሪ ክፍሏ እንጂ የት/ቤቱ ዲሬክተር እንዳልሆነች በመናገር እየተሰላቸች ሚስት ማርሚላዶቭ አፀፋውን መለሰች። የቤቱ ባለቤት ሚስት ሊፕሺል ደግ አስባላት የተናገረች መሆኑን ብታሳውቅም ሚስት ማርሚላዶቭ በትናንትናው እለት የባሏ አስከሬን ተዘርግቶ እያለ የቤት ኪራይ የጠየቀች ሴት ደግ ልታስብላት እንደማትችል ገለፀች። ርካሽ የሆነች ሴት የጨዋነት ትርጉምን ለማወቅ እንደሚሳናት አስረዳች። በዚህ አባባል የተነካችው ሚስት ሊፕሺል የበርሊኑ አባቷ የተከበረ ሰው እንደነበር ለማሳየት ከመቀመጫዋ ተነስታና እጇቿን በኪሳቿ ከታ እንደ አባቷ ስትንጎራደድ ፍርፋሪ ይተርፍልኛል ብሎ የገመተው ሁሉ ሞራል ሰጣት። ሚስት ማርሚላዶቭ ግን ሊሞጥላት ስላልቻለ ሚስት ሊፕሺል አባቷን ታውቃለች ብላ እንደማትገምትና ፒተርስቡርግ ውስጥ በገረድነት ወይም ከዚያ ባነሰ ደረጃ ትሠራ የነበረች ሰካራም ሳትሆን እንደማትቀር እየለፈፈች የመጣላትን ሁሉ ተናገረች። ፊቷ በአንድ ጊዜ ፍም የመሰለው ሚስት ሊፕሺል አባቷን የማታውቅ ሚስት ማርሚላዶቭ እንደሆነችና እርሷ ግን በበርሊን የሚኖር ቀብራራ አባት እንደነበራት በጨክኮት አስረዳች። ሚስት ማርሚላዶቭ አባቷን ማንም እንደማያውቅና በምስክር ወረቀቷ ላይ አባቷ ኮሎኔል መሆኑ በግልፅ እንደተቀመጠ፤ የቤቱ ባለቤት ግን አባት እንኳን ቢኖራት ሊሆን የሚችለው በፒተርስቡርግ ጎዳና ላይ ወተት እያዞረ የሚሸጥ እንደሆነ፤ አሁንም እንኳን የአባቷ ስም እንደሚያምታታና በውል እንዳልተለየ ገለፀች። ሚስት ሊፕሺል በንዴት ጦፋ ጠረጴዛውን እየደበደበችና የቡርዣ አባቷን ስም እየጠራች የሚስት ማርሚላዶቭ አባት ግን ቡርዣ እንዳልነበር ለፈፈች። ሚስት ማርሚላዶቭ ከመቀመጫዋ ተነስታና ከስተር ብላ ተወዳጅ አባቷን ከእርሷ አባት ጋር ለማንፃፀር ከእንግዲህ ብትሞክር ያደረገችውን ባርኔጣ ቀዳዳ እንደምትጥልባት በደከመ ድምጿ ተናገረች። በዚህን ጊዜ ሚስት ሊፕሺል በክፍሉ ውስጥ እየተንጎራደደችና የቤቱ ባለቤት እርሷ መሆኗን አጉልታ እየገለፀች ከአሁኑ ሰአት አንስቶ ሚስት ማርሚላዶቭ ቤቱን እንድትለቅ ቀጭን ትእዛዛን አስተላለፈች። ከዚያም ከጠረጴዛው ላይ የነበሩትን ከብር የተሠሩ ማንኪያዎቿን መሰብሰብ ጀመረች። ከፍተኛ ጫጫታ ተከተለና ሕፃናቱ ያለቅሱ ገባ። ሶንያ የእንጀራ እናቷን ለማረጋጋት በማሰብ ወደ ሚስት ማርሚላዶቭ ፈጥና ስትሄድ ሚስት ማርሚላዶቭ ሶንያን መንጨቀቻትና ቁቤቱን ባለቤት ባርኔጣ ቀዶ ለመጣል ተፍጨረጨረች። በዚህ ቅፅበት ላይ በሩ ተከፈተና ሚስተር ሉዚን ከደጃፋ መቆሙ ታወቀ። በክፍሉ ውስጥ የነበሩትን ሰዎች በጥምና አማተረ። ሚስት ማርሚላዶቭ ፈጥና ወደ እርሱ አመራች።

‘ሚስተር ሉዚን-ቢያንስ አንተ ከላላ እንደምትሆነኝ ተስፋ አለኝ። ሀዘንተኝን ሲት እንዲህ ማድረግ እንደማይቻል ለዚህች ደደብ አስረዳት። ይሄን የሚመለከት ሕግ ስላለ ወደሀገረ - ገዢው ሄጄ አቤት እላለሁ። በሀላፊነት ትጠየቅበታለች። የአባቴን ውለታ አስታውሰህ እነዚህን ምስኪን የሙት ልጆች አትርፍልኝ እያለች በማሳዘን ገለጠችለት።

‘ሴትዮ አባከሽን። እንደምታውቁው ሁሉ ከአባትሽ ጋር አግባብነት ኖሮኝ አያውቅም (በዚህን ጊዜ የሆነ ሰው ከት ብሎ ሳቀ)። ከሚስት ሊገሽል ጋር በየጊዜው የምታደርጉት ጭቅጭቅ እንዲመለከተኝ አልፈልግም። ወደዚህ የመጣሁት ለራሴ የግል ጉዳይ ነው። የእንጀራ ልጅሽ ስም ሶንያ ይመስለኛል። አይደለም እንዴ? ከእርሷ ጋር ጉዳይ ስላለኝ አሳልፈኝ በማለት አመናጨቃት።

ሚስተር ሉዚን ሚስት ማርሜላዶቭን አልፎ ሶንያ ወዳለችበት ጥግ አመራ።

ሚስት ማርሜላዶቭ በመብረቅ የተመታች ይመስል ከቆመችበት ክው ብላ ቀረች። ሚስተር ሉዚን አባቴን ውለታቢስ አድርጎ ለምን እንደተናገረ ሊገባት አልቻለም። የሚስተር ሉዚን ለዛ ቢስ የአንገት በላይ ግግር ግራ አጋባት። የሰውየው መገኘት አስገርሞት በክፍሉ ውስጥ ያለው ሁሉ በዝምታ ተዋጠ። እንዲህ አይነት ‘ኮስታራ የሰራ ሰው’ ከተሰበሰቡት መካከል የሚመጥነውን አለማግኘቱ ብቻ ሳይሆን ወደዚያም የመጣው አንድ ከፍተኛ ጉዳይ ገጥሞት እንደሆነ ግልፅ ነበር። ሚስተር ሉዚን ባያስተውለውም ከሶንያ አጠገብ የቆመው ራስኮልኒኮቭ ሰፍራ ለቀቀለትና አለፈ። ከደቂቃ በኋላ ሚስተር ሉዚን የትኒኮቭ ከተከፈተው በር ላይ ቆሞ ወደውስጥ ሳይዘልቅ በመገረም ያጸምጥ ዝባ።

ሚስተር ሉዚን ለነበሩት ሰዎች በአጠቃላይ እንዲህ ሲል ተናገረ፡- ‘ጣልቃ ገብቼ ስላቋረጥኳችሁ አገናለሁ። ይሁንና ጉዳዩ አቢይ ግምት የሚሰጠው ነው። እንደእውነቱ ከሆነ ብዙ አድማጭ በማግኘቱ ደስተኛ ነኝ። ሚስት ሊገሽል የቤቱ ባለቤት እንደመሆንሽ መጠን ለሶንያ የምላትን በጥሞና እንድታጸምጪ እጠይቃለሁ።’ ከዚያም የመገረም ፊት ወደሚታይባትና የፍርሀት ስሜት ወደወረራት ሶንያ ዞር ብሎ እንዲህ አላት፡- ‘እግርሽ ከጓደኛዬ ከሚስተር ሉዚን የትኒኮቭ ክፍል ከመውጣቱ በጠረጴዜ ላይ አስቀምጬ የነበረው አንድ መቶ ሩብል ጠፍቶብኛል። የምታውቁው ነገር ካለና አምጥተሽ አሁኑኑ የምታሳይን ከሆነ ጉዳዩ በዚሁ እንደሚያከትም እዚህ ባለው ሰው ፊት አረጋግጥልኳለሁ። አለበለዚያ ግን ቆራጥ እርምጃ ለመውሰድ ብዝረድ የምትወቀሽው አንቺ ብቻ ነሽ!’

ወዲያውኑ ሁሉም አረጭ አለ። ሀፃናቱ እንኳን ሳይቀሩ ለቅሷቸውን አቆሙ። ሶንያ ገርጥታና መናገር ተሰጿት ሉዚን ላይ አፈጠጠችበት። ሉዚን የተናገረውን የተረዳች አትመስልም። በዚህ ሁኔታ ጥቂት ሰከንዶች አለፉ።

ሉዚን ትክ ብሎ እየተመለከታት ‘ታዲያ የምትይው ምንድነው?’ ሲል ጠየቃት።

‘የማውቀው ነገር የለም’ አለች በደከመ ድምጽ።

‘አታውቁም? ላለማወቅሽ እርግጠኛ ነሽ?’ በማለት ጠየቃትና ለጥቂት ሰከንዶች በዝምታ ከተዋጠ በኋላ ኮስተር ብሎ በዛቻ መልክ እንዲህ ሲል ቀጠለ፡- ‘ብታሰቢበት ይሻላል!

ለማሰቢያ በቂ ጊዜ ልሰጥሽ ፈቃደኛ ነኝ። እርግጠኛ ሳልሆን አንቺን በይፋ የምወነጅል እንዳልሆንክ መረዳት አለብሽ። በሀሰት ወይም በስህተት በይፋ ከወነጀልኩሽ ተጠያቂ ስለምሆን እንዲያው ከምድር ተነስቼ ሰው አልወነጅልም። ዛሬ ጧት አምስት በመቶ የሚሆን አረቦን በሶስት ሺህ ሩብል ለውጭ ወደቤት እንደተመለስኩ ገንዘብን መቀጠር ጀመርኩ። ሚስተር ሌቢዚያትኒኮቭ ምስክር ነው። የቆጠርኩትን ሁለት ሺህ ሶስት መቶ ሩብል በቦርሳ አድርጌ የኮት ኪሲ ውስጥ ከተትኩ። የተቀረው ገንዘብ ከሶስት የመቶ ሩብል ፍቶች ጋር ከጠረጴዛው ላይ ነበር። ጠርቼሽ እንደመጣሽ በክፍሉ ውስጥ ትቅበጠበጩ ሰለክበር ንግግራችንን እንኳን ሳንጨርስ ሶስት ጊዜ ተነስተሽ ለመሄድ ሞክረሽ ነበር። ይሄን ሚስተር ሌቢዚያትኒኮቭ ሊያረጋግጥ ይችላል። በሚስተር ሌቢዚያትኒኮቭ አማካይነት አስጠርቼሽ የመጣሽው እንጀራ እናትሽ ያለችበትን አሳዛኝ ሁኔታ ግምት ውስጥ በማስገባት በመዋጮ ወይም በሎተሪና በመሳሰሉት ዘዴዎች ገንዘብ እንዴት እንደሚገኝ ለመምከር እንደነበር አንቺም እንደማትክጀው እገምታለሁ። እኔን ከማመስገን አልፈሽ ስሜትሽ ስለተነካ እንባሽን ረጭተሻል። ላስታውሰሽና ምንም የረሳሁት ነገር እንደሌላ ሳሳውቅሽ ስለፈለግሁ ሁኔታውን የምገልፀው ሳልጨምር ሳልቀንስ ልክ እንደነበረ ነው። ከዚያም ለእንጀራ እናትሽ ከሚሞጣው ገንዘብ መካከል የመጀመሪያው የሆነውን አስር ሩብል ከጠረጴዛው ላይ አንስቼ ሰጠሁሽ። ይሄን ሁሉ ሚስተር ሌቢዚያትኒኮቭ ይመለከት ነበር። ከዚያም ቅብጥብጥ እያልሽ እስከጠሩ ድረስ ሽክሁሽና ለአስር ደቂቃ ያህል ከሚስተር ሌቢዚያትኒኮቭ ጋር ከተነጋገርን በኋላ እርሱም ወጥቶ ሄደ። እኔም ከጠረጴዛው ላይ ያለውን ገንዘብ ቆጥሬ እንደጨረሰኩ አንድ መቶ ሩብል መጉደለን ተረዳሁ። እስቲ አስቢበት። መቼም ሚስተር ሌቢዚያትኒኮቭ ይህን ያደርጋል ማለቱ ፈፅሞ የማይታሰብ ነው። ስቆጥር ተሳስቻለሁ ማለትም አይቻልም። መቅብጥብጥሽን፣ ከክፍሉ ለመውጣት መቻኩልሽን፣ ለአያሌ ደቂቃዎች እጅሽን ከጠረጴዛው አለማንሳትሽን፣ ያለሽበትን ማህበራዊ አቋምና የተጠናወቱሽን ልማዶች ግምት ውስጥ አስገብቼ ሳስተውል የሚሰቀጥጠኝ ቢሆንም አንቺን በበቂ ሁኔታ ለመጠርጠር እገደዳለሁ። ጥርጣሬዬ ተገቢ ቢሆንም በአሁኑ ሰአት አንቺን መወንጀሌ ቀላል እንዳልሆነ ይገባኛል። ልተውው ግን አልችልም። ምስጋና ቢሰ በመሆንሽ የመጣውን ሁሉ ለመቀበል ፈቃደኛ ነኝ። እንጀራ እናትሽ የደረሰባት ችግር አሳዝኖኝ መጥተሽ እንድታነጋግሪኝ አስጠራሁሽና ያልተረፈኝን አስር ሩብል ሰጠሁሽ። ደግ በሰራሁ ግን እጄ አመድ አፋሽ ሆነ። መቀጣት አለብሽ። አስቢበት! በአሁኑ ሰአት ከእኔ የተሻለ የሚደርስልሽ ሰው ስለሌለ እንድታስቢበት እጠይቅሻለሁ። ያ ካልሆነ ምህረት ያደርግልኛል ብለሽ አትጠብቁ። ታዲያ ምን ትያለሽ?

‘ከአንተ የወሰድኩት ነገር የለም። የሰጠሽን አስር ሩብል ያውልህ። ውሰድሁ!’

እያለች ሶንያ በጭንቀት ተናግራ፣ ከመሀረቧ የቋጠረችውን ከፈታች በኋላ አስር ሩብል አውጥታ ለሉዚን ልትሰጠው እጇንዘረጋች።

አስሩን ሩብል ሳይወስድ ‘አንድ መቶ ሩብል መውሰድሽን ካድሽ ማለት ነው?’ ቢል ወቀላት።

ሶንያ ከፍሉን ቃኘች። ሁሉም በጥላቻ የሳሪጥ ተመለከታት። ወደ ራስኮልኒኮቭ አማተረች። ግድግዳውን ተደግፎና እጇን አጣጥፎ በሚያበሩ አይኖቹ ይመለከታት ነበር። ቅገዝ ብላ ‘አምላኬ!’ አለች።

ሉዚን ወደሚሰበ ሊገኘል በርጋታ እየተመለከተ 'ፖሊስ እንዲያመጣ ዘበኛውን ልትልኪው ትችላለህ?' ቢል ጠየቃት።

በሚሰበጥጥ ድምፅ 'ሌባ መሆኗን አውቃለሁ' ስትል መለሰች።

'ሌብኳትን ታውቂያለሽ? መቼም ምክንያት ሳይኖርሽ አውቃለሁ አትይም። በምስክርነት ፊት የተናገርሽውን ይህን ቃል እንዳትረሽው እጠይቅሻለሁ።'

ከየአቅጣጫው የሀኪታ ድምፅ ተሰማ። ሁሉም በሰሜት ተፈነቀሉ።

ሚሰበ ማርሜላዶቭ አእምሮዋን አሰባሰበ 'ምንኣልክ?' እያለች በድንገት ከጮኸች በኋላ የሆነ ትልቅ ሀይል የገፈተራት ይመስል ወደሉዚን ተንደርድራ 'በወንጀል ነው ወይ የምትከሳት? እናንት ርካሾች!' ብላ በድንገት ጮኸች። ሶንያን ጥምጥም አድርጋ ይዛ 'እንዴት ከእርሱ ሳይአስር ሩብል ትቀበያለሽ? በይ አምጪ' አለቻት።

ገንዘቡን ከሶንያ ነጥቃ ጭምድምድ አድርጋ ያዘችና ሉዚን ፊት ላይ ወረወረችለት። ገንዘቡ የሉዚንን አይን መትቶ ከወለሉ ላይ ወደቀ። ሚሰበ ሊገኘል የወደቀውን ለማንሳት ተጣደፈች። ሚስተር ሉዚን ደግሞ በንዴት ጦፈ።

'ይህችን እብድ ያዙልኝ!' እያለ ጮኸ።

በዚያ ሰአት ከሌቢያትኒኮቭ አጠገብ ካለው በር ሰዎች ተኮለኩሉ፤ ከእነርሱም መካከል በቅርቡ ከክፍለ ሀገር የመጡ ሁለት ሴቶች ይገኙበታል።

'ምን ኣልክ? እኔ እብድ ነኝ? አንት ሞኝ! እምነተቢስ ጠበቃ! ርካሽ! ሶንያ ገንዘብህን ወሰደች? ከዚህ ሁሉ ሰው ሶንያ ሌባ ነች? ከፈለግህ እርሷ ገንዘብ ትሰጥላለች' አለችና ሰሜቷን መቆጣጠር አቅቶአት ሳቀች። በክፍሉ ውስጥ ወደሉዚን እያመለከተች ተንጎራደደችና የቤቱ ባለቤት መኖሯን እንዳስተዋለች 'አንቺ ጀርመናዊ ኮማሪት - አንቺም ተቀብለሽ ሌባ ናት ትያለሽ? እናንት ሞኞች! ከእንተ ከመጣች ጀምሮ ከክፍል አልወጣችም። ከእኔ ጎን እንደተቀመጠች መቆየቷን ሁሉም ተመልክቷል። ፊትሻት! ከክፍል ሰላወጣች ገንዘቡ የትም አይሄድ! ፊትሽህ ካገኘህ ግን በሀላፊነት እንደምትጠየቅ አስጠነቅቃለሁ። እኔ ራሴ ለፀሀዩ ንጉስ አቤት እላለሁ። ዛሬውኑ ሂጄ ከእግራቸው በር እወድቃለሁ! ባሌ የሞተብኝ ምስኪን ሲት ነኝ። ለአቤቱታ ያስገቡኛል። የማያስገቡኝ መስሎህ ከሆነ ተሳስተህል። እንዲህ የምትናገረው ደካማ ነች ብለህ ነው? እኔ ግን ውርደትን የምፈቅድ ሰው አይደለሁም። ዋጋህን ታሻቃለህ። ና ፊትሽ! ፊትሽ ነው የምልህ!' አለች።

ሚሰበ ማርሜላዶቭ ሚስተር ሉዚንን ይዛ ወደሶንያ አቅጣጫ አሸቀነጠረችው።

ሉዚን እንዲህ ቢል አገተመተመ፡- 'እኔ ዝግጁ ነኝ፤ ሙሉ ሀላፊነትንም እወስዳለሁ። አንቺ ግን ረጋ በይ። ውርደትን የማትፈቅጂ መሆንሽን በሚገባ ተገንዝቤአለሁ። ይሁንና ፖሊስ ባለበት የሚከፍወን ጉዳይ ነው። ከዚህ ቦታ በቂ ምስክሮች ስላሉ በእኔ በኩል ዝግጁ ነኝ። ወንድ እንደመሆኔ መጠን ግን ሲት ልጅን መፈተሹ ይከበደኛል። ሚሰበ ሊገኘል ትተባበረኝ እንደሆነ አላውቅም። በዚህ መልኩ መከፍወን እንደማይኖርበት ደግሞ ይሰማኛል። አካሄዱ እንደዚያ አይደለም።'

'አንተ የመረጥከው ሰው ይፈትሻት!' ብላ ሚሰበ ማርሜላዶቭ ጮኸች። 'ሶንያ ኪሶችሽን አሳይ። አንት ጭራቅ ይሄኛው ኪሷ ምንም የለበት። ሌላውን ኪሷን ደግሞ ተመልከት' አለች።

ከሁለተኛው የቀኝ ኪሳ ግን እጥፍጥፍ ያለ ወረቀት ወጥቶ ከሉዚን እግር ላይ ዱብ አለ። ሁሉም በመገረም ተመለከተ። ሚስተር ሉዚን ጎንበስ ብሎ በሁለቱ ጣቶቹ ወረቀቱን አንስቶ ያሉት ሰዎች እንዲያቶ አደረገና ገለጠው። ስምንት ጊዜ የተጣጠፈ የአንድ መቶ ሩብል ኖት ብቅ አለ። ሚስተር ሉዚን ገንዘቡን እንደያዘ ቀስ ብሎ ዞረና ከፍ አድርጎ ለሁሉም አሳየ።

‘ሊቦች! ከቤቴ ውጤልኝ! የፖሊስ ያለህ! ወደሳይቢርያ ይላኩ!’ እያሉት ሚስስ ሊፕሽል አንባረቀች።

ከየአትጣጫው ጫጫታ በረከተ። ራስኮልኒኮቭ ሉዚንን በቆረጣ ከመመልከቱ በስተቀር ክው ብላ ከቀረችው ሶንያ ላይ አይኑን አልነቀለም። የመገረም መልክ አልታዩባትም። ወዲያውኑ ጉንጮቿ ፍም መስለው ከጮኸች በኋላ ፊጉን በእጆቿ ሽፈነች።

‘እኔ አይደለሁም! እኔ አልወሰድኩም! ምንም የማውቀው ነገር የለም!’ እያሉት አንጀት በሚበላ ድምፅ ተናገረችና ፊጥና ወደሚስስ ማርሚላዶቭ እንደሄደች ከጥቃት የምትከፈጠት ይመስል እቅፍ አደረገቻት።

ሚስስ ማርሚላዶቭ እንደሕፃን ካበበቻትና ከሰመቻት በኋላ እጆቿን ይዛ ‘ሶንያ! እኔ ጭራሽ አላምንም! ገንዘቡን የወሰድሽው አንቺ ነሽ? ምን አይነት ቂሎች ናቸው?’ ብላ ጮኸችና ‘ልቧን አታውቀትም። ምን አይነት ልጃገረድ እንደሆነች አታውቁም። እርሷ ገንዘብ ወሰደች? የምትፈልጉ ከሆነ ልብሷን ሽጣ ባዶ እግሯን እየሄደች ያላትን ሁሉ ትሰጣችኋለች። እንዲህ አይነት ልጃገረድ ነች። ወደጎዳና የወጣችው ልጆቹ ስለተራቡ ነው። ለእኛ ብላ ነው ራሷን የሸጠችው። ይሄን ጉድ ባሌ ታያለህ ወይ? ምን አይነት የቀብር መልስ ግብጥ ነው! ራስኮልኒኮቭ ለምን ዝም ብለህ ትቆማለህ? ይሄን ታደርጋለች ብለህ መቼም አታምን? ሀላችሁም ከጥፍሯ ቆሻሻ አትቆጠሩም! እባክህ ጌታዬ ከጎኗ ቀም!’ ስትል በክፍሉ ውስጥ ለነበረው ሁሉ በጨኸት ተናገረች።

ባሏ የሞተባትና በሳንባ ነቀርሳ በሽታ የተጠቃችው ምስኪን ሴት ያፈሰሰችው እንባ የሰሚውን አንጀት ይበላ ገባ። ሕመም ባጨማደደው በዚያ ፊጅ ላይ ደርቆ በደም በተለወሰው በዚያ ከንፈር ላይ ስቃይና መከራ ይነበብ ስለነበር፣ ድምጹ እንደ ሕፃን ልጅ የይድረሱልኝ ጥሪ እያሰማ የሰቆቃ ደወል ያንቃጭል ስለነበር ሁሉም አዘነ። ሚስተር ሉዚን ከሁሉም ፊጥና ተቆርቋሪ ሆነ።

‘ከደሙ ንፁህ ነሽ። አንቺ ራስሽ ኪሳን ፈትሽሽ ወንጀሉን ማጋለጥሽ ድርጊቱን አለማወቅሽን ያሳያል እንጂ በአባሪ ተባባሪነት የሚያስጠይቅሽ አይደለም። ሶንያ ይሄን ድርጊት እንድትፈፅም ያስገደዳት ድህነት መሆኑ በጣም ያሳዝነኛል። ታዲያ ይሄን ለማመን ለምን እምቢተኛ ሆነሽ ቆየሽ? ውርደቱን ፈርተሽ ነው? ጥፋት አይደለም ወይ? ምናልባት ጭንቀት አድርብሽ ይሆን? ሁሉም ነገር በጣም ግልፅ ነው። ግን ዞር ብሎ እንዲህ ሲል ቀጠለ፡- ‘ከቡራትና ከቡራን - ለደረሰው ሁኔታ በጣም አገናኛለሁ። በእኔ ላይ ስድብ የተሰነዘረብኝ ቢሆንም በአሁኑ ሰአት ሁሉንም ለመርሳት ዝግጁ ነኝ።’ ከዚያም ወደሶንያ እያመለከተ ‘አሁን የደረሰብሽ ውርደት ለወደፊቱ ትምህርት ይሁንሽ። በእኔ በኩል እንደሆን በአንቺ ላይ ከስ ላለመመስረት ፈቃደኛ ነኝ፤ ሁሉንም ነገር ትቼዋለሁ። አበቃ!’ ሲል ተናገረ።

ሚስተር ለዚን ራስኮልኒኮቭን በርቀት ተመለከተውና አይን ለአይን ተጋጨ። እሳት የሚተፋት የራስኮልኒኮቭ አይኖች አመድ ሊያደርጉት ተዘጋጁ። ሚስት ማርሚላዶቭ ደግሞ ምንም ነገር ያልሰማች ይመስል በንዴት ጦፋ ሶንያን አቅፋ መሳሙን ቀጥላበታለች። ሕፃናትም ከግራና ከቀኝ ሶንያ ላይ ተጠመጠመ። የሆነውን ሁሉ የማታውቀው ትንሿ ፖልያ ሳትቀር በሶንያ ትከሻ ላይ ሆና ስትንፈቀፈቅ ፊቷ በትኩስ እንባ ታጠበ።

‘ምን አይነት ተንኮል ነው!’ የሚል የኅላ ድምፅ ከደጃፋ ላይ ተሰማ።

ሁሉም እስኪያስተውለው ድረስ ሚስተር ለዚን ተደናገጠ። ለቤዚያትኒኮቭ ወደክፍሉ ገባ።

እንደገም ወደለዚን እያመራ ‘ለምስክርነት ልትቆጥረኝም ታስባለህ?’ አለው።

‘ምን ማለትህ ነው? ስለምንድነው የምታወራው?’ ሲል ለዚን አገረመረመ።

ለቤዚያትኒኮቭ ከርቀት በማያዩት አይኖቹ ትክ ብሉ እየተመለከተው ‘የምለውማ አንተ ስም አጥፊ ነህ ነው! ሌላም ቃል የለኝ’ አለው።

እሳት ለብሶ እሳት ጎርሶ ክበር የተነሳው። ራስኮልኒኮቭ እያንዳንዱን ቃል እያጣጣመ በትኩረት ተመለከተው። በክፍሉ ውስጥ በድጋሚ ፀጥታ ሰፊ። ሚስተር ለዚን በተለይ ለመጀመሪያዎቹ ጥቂት ደቂቃዎች ሀሊናውን ሊስት ምንም ያህል አልቀረውም።

‘ለእኔ ነው እንዴ የምታወራው። ምን ነኩታል? በጤናህ ነው?’ ሲል መርበትበት ጀመረ።

‘ርካሽ የሆንከው አንተ እንጂ እኔማ ጤነኛ ነኝ። ምን አይነት ርካሽ ተንኮል ነው! እስካሁን ድረስ ሁሉም ነገር ሊገባኝ ባይችልም ለመረዳት እየሞከርኩ ቆሜ አዳምጣችሁ ነበር። የቱን ያህል ብሞክርም ለምን እንደዚህ እንዳደረግህ ጭራሽ አልገባኝም።’

‘ምንድነው ያደረግሁት? መቀባጠርህን ብታቆም አይሻልም? ወይስ ደግሞ ሰከረህል?’

‘ከይሲና ርካሽ የሆንከው አንተ ሰከረህ እንደሆን እንጂ እኔ አልሰከርኩም። እምነቴ ስለሆነ አረቂ የሚባል ነገር በአፊ አይገም። በእጁ አንስቶ አንድ መቶ ሩብል ለሶንያ የሰጣት እርሱ ራሱ ነው። በአይኔ በብረቷ አይቻለሁ። ምዬ እመስከራለሁ። እርሱ ራሱ ነው ይሄን ያደረገው’ እያለ ለቤዚያትኒኮቭ በክፍሉ ውስጥ ላሉት ሁሉ ተናገረ።

ሚስተር ለዚን በጎረና ድምፁ እንዲህ ሲል የአፀፋ መልሱን ሰጠ፡ ‘ወፊፍ አደረገህ እንዴ? እርሷ ራሷ የሰጠችት አስር ሩብል ብቻ እንደሆን በአንደበቷ ተናግራለች። መቶ ሩብሉን ከዩት ነው ያመጣኸው?’

‘አይቻለሁ! እርሷ ሳታስተውል ኪሷ ውስጥ ገንዘቡን እንዴት እንዳስገዢው ሰለየሁ ከእምነቴ ውጭም ቢሆን መሀላ አድርጌ በፍርድ ቤት አሁኑኑ ለመመስከር ዝግጁ ነኝ። እኔ በየዋህት የገመትኩት ግን በጎ ስራ የፈፀምክ አድርጌ ነበር። በሩ ላይ ተሰናብተህት ዞር ብላ ልትወጣ ስትል በቀኝ እጅህ ጨብጠህት በግራ እጅህ ደግሞ እርሷ ሳታስተውለው ገንዘቡን ወደኪሷ ያልከው። አይቻለሁ! አይቻለሁ!’ በማለት ለቤዚያትኒኮቭ ጮሆ ተናገረ።

ለዚን በአንድ ጊዜ ገረጣ።

‘ለምን ትዋሻለህ? ከመስኮቱ አጠገብ ሆነህ እንዴት ገንዘቡን ማየት ቻልክ? ያውም ከርቀት በማያዩት አይኖችህ። ዝም ብለህ ነው የምትቀባጥረው!’ እያለ ንቀት በተሞላበት አካላት ጮኸ።

‘ፈጥራ አይደለም የማወራው! ትንሽ ራቅ ብልም ሁሉንም አይቻለው። ለሶንያ አስሩን ሩብል በሰጠህት ጊዜ ከጠረጴዛው ላይ አንድ መቶ ሩብል ስታነሳ አይቻለው (ከቅርብ ስለነበርኩ በእጅህ የያዝኩውን መቶ ሩብል ለይቼዋለሁ)። ገንዘቡን አጣጥፈህ እንደያዝኩ ቆይህ። ከዚያን በኋላ ሁኔታውን እየረሳሁት እያለሁ ከመቀመጫህ ተነስተህ ገንዘቡን ከቀኝ እጅህ ወደግራ እጅህ ማዞርህን በደንብ አስታውሳለሁ። እርሷ ሳታስተውለው ችሮታ ልታደርግላት የፈለግህ ስለመሰለኝ ሁኔታውን አልረሳውም። በጥንቃቄ እከታተልህ ስለነበር ገንዘቡን ወደኪሷ ስትከተው አይቻለው። ያየሁትን ምዬ ለመመስከር ዝግጁ ነኝ። ብሎ ሌቤዚያትኒኮቭ ቁና ቁና ተነፈሰ። ከየአቅጣጫው የነበሩ ሁሉ ተገረሙ፤ አንዳንዶቹማ የሁኔታውን አደገኛነት በሚጠቁም አንደበት ተናገሩ። ሚስጡ ማርሜላይቭ ፈጥና ወደሌቤዚያትኒኮቭ ሄደች።

‘ስለአንተ የተሳሳተ ግምት ስለነበረኝ አዝናለሁ። ከላላ ሁኔታት። አንተ ብቻ ነህ ከጎኗ የቆምኩው። የሙት ልጅ ስለሆነች እግዚአብሔር አንተን ልከላታል። በጣም አመሰግንሁለሁ፤ ይባርክህ’ እያለች ጮኸችና የምታደርገው ጠፍቷት ከፊት ለፊቱ ተንበረከከች።

ሉዚን በንዴት ጠፈ። ‘ዝባዝንኬ ነው የምታወራው። አንዴ ረስቼዋለሁ፤ አንዴ አስታውሳለሁ እያልክ። ገንዘቡን ሆን ብዬ ወደኪሷ ከትቼዋለሁ ነው የምትለው? ምን ለማግኘት ብዬ ነው እንደዚያ የማደርገው? ምን እጠቀማለሁ?’

‘ለምን እንደዚያ እንዳደረግህ ሊገባኝ ባይችልም የምናገረው ሁሉ ትክክል ነው። በግል የሚደረግ ችሮታ ስርነቀል ለውጥ አያመጣም ብዬ ስለማምን ገንዘቡን እኔ ሳላውቀው ልትሰጣት የፈለግህ መሰለኝ። በእኔ ፊት ይሄን ያህል ገንዘብ መስጠቱ አሳፍሮታል ብዬ ገመትኩ። ከኪሷ መቶ ሩብል ስታገኝ ያልጠበቀችው የደስታ ስሜት እንዲሰማት ለማድረግ ፈልጓል ብዬ አሰብኩ። ምናልባትም ገንዘቡን እንዳገኘች ልታመሰግንህ ትመጣ ወይም አትመጣ እንደሆነ ለማወቅ ፍላጎት ያደረብህም መሰለኝ። ምስጋና እንዲደረደርልህ አልፈለግህ ይሆናል ብዬም አሰብኩ። ያም ሆነ ይህ በወቅቱ የተለያዩ ህሳቦች መጥተውብኝ ስለነበር ነገሩን ለጊዜው ለመተውና ምስጢርህን ማወቁን ሳለማሳየት ሞከርኩ። ይሁንና ሶንያ ገንዘብ እንደያዘች ሳታውቀው ገንዘቡን ብትጥለውስ የሚል ህሳብ ስለመጣልኝ ወደዚህ መጣሁ። ከአስጠራጃት በኋላ ኪሷ ውስጥ አንድ መቶ ሩብል ማስቀመጥህን ልነግራት ፈለግኩ። ከኪሷ የጨመርኩውን ገንዘብ ባላይ ኖሮ ይሄን ያህል መጨነቁና መጠበቢ ከየት የመጣ ነው?’

ሌቤዚያትኒኮቭ የተወሳሰበ ረጅም ንግግሩን በሚያሳምን መደምደሚያ እንዳጠናቀቀ በጣም ተዳክመና ላብ ፊቱን አጠመቀው። የተናገረው በከፍተኛ ስሜት ስለነበር ያዳመጡት ሁሉ አመኑት። ሚስተር ሉዚን ቀውጦ ሁኔታ ውስጥ እንደገባ ተሰማው።

‘መጨነቁንና መጠበቢን ምን አመጣው? የሚል ከንቱ ጥያቄ ማንሳትህ ምንም ነገር አያረጋግጥም። ሆንብለህ የፈጠርኩው ወሻት ነው። ልቅ አስተሳሰብህንና በእግዚአብሔር አለማመንህን ለመቀበል ፈቃደኛ ሰላላሆንኩ በጠበኛነት የሰነዘርኩብኝ ውሸት ነው። ሐቀ ከዚህ አይዘልም።’

ግን፤ ሚስተር ሉዚን ከገባበት ቀውጦ ሁኔታ ለመውጣት ያደረገው መከራ ምንም አልፈየደለትም። እንዲያውም ከየአቅጣጫው ተቃውሞ ተሰነዘረበት።

‘አቋም’ ይህ ነው ወይ? የትም አያደርስህም። ፖሊስ ጥራና ምዬ እመስከራለሁ። ሊገባኝ ያልቻለው እንዲህ አይነቱን እኩይ እርምጃ እንድትወስድ የገፋፋህ ምክንያት ነው። ከይሲ ነህ!’ በማለት ሌቤዚያትኒኮቭ ጮኸ።

በመጨረሻም ራስኮልኒኮቭ ወደፊት ራመድ ብሎ በመቆም ‘ምክንያቱን ማስረዳት እችላለሁ። አስፈላጊ ከሆነም በመሀ የተደገፈ የምስክርነት ቃል ለመስጠት ዝግጁ ነኝ’ ቢል ረጋ ባለ ድምፅ ተናገረ።

ከአቋሙ ዝንፍ የማይል መሆኑ በገሀድ ይታይ ስለነበር ሁሉም ነገር ግልጽ ግልጽ እንደሚል እያንዳንዱ ሰው ገመተ።

‘በአሁኑ ሰአት ሁኔታውን በግልፅ እረዳለሁ። ገና ከመጀመሪያው በነገሩ ላይ ተንኮል እንዳለበት ጠርጥራለሁ። ለመጠርጠር የበቃሁትም የምገልፅላችሁና እኔ የማውቀው ጉዳይ ስላለ ነው። ሚስተር ሌቤዚያትኒኮቭ ያቀረብከው ጠቃሚ ማስረጃ ደግሞ ሁሉንም ነገር በቀላሉ እንድረዳው አድርጎኛል’ በማለት ራስኮልኒኮቭ ከተናገረ በኋላ ማብራራቱን ቀጠለ። ‘ይህ ለዚን የተባለ ሰው በቅርቡ ከእህቴ ጋር ተጫጭቶ ነበር። ፒተርስቡርግ ደርሶ ከሁለት ቀናት በፊት ከእኔ ጋር ለመጀመሪያ ጊዜ እንደተገናኘን ግን ጠብ ፈጥረን ከቤቴ አባርፈዋለሁ። ለዚህም ሁለት ምስክሮች አሉኝ። ይህ ሰው ፍፁም ከይሲ ነው። ከሁለት ቀናት በፊት ከአንተ ከሚስተር ሌቤዚያትኒኮቭ ጋር መኖሩን አላውቅም ነበር። ልክ በተግላንበት ቀን ከትናንት በስተይ የሚቼ ሚስተር ማርሚላዶቭ ጓደኛ በመሆኔ ለባለቤቴ ለቀብር የሚሆናትን ገንዘብ ስጣት አይቶኛል። ወዲያውኑም ለእናቴ ማስታወሻ ይፀፍና ገንዘቧን ሁሉ ለሚስት ማርሚላዶቭ ሳይሆን ለሶንያ እንደሰጠሁ ያሳውቃል። አገላለፁ ደግሞ የሶንያን ስም በሚያገናኙና እኔ ከእርሷ ጋር የተለየ ግንኙነት እንዳለኝ በሚጠቀም መልኩ ነው። ይሄን ሁሉ ያደረገው ተቸግረው የላኩልኝን ገንዘብ ለሲት እንደማጠፋ ገልጾ ከእናቴና ከእህቴ ጋር ሊያጣኝ ስለፈለገ ነው። በትናንትናው ምሽት የእርሱ አባባል የለየለት ወሽት እንደሆነ፣ ገንዘቡን ለሶንያ ሳይሆን ለቀብር ማስፈፀሚያ ይሆን ዘንድ ለሚስት ማርሚላዶቭ እንደሰጠሁና ሶንያን ለመጀመሪያ ጊዜ ከትናንት በስተይ እንዳየች እርሱ ራሱ ባለበት ለእናቴና ለእህቴ ነግራልቸዋለሁ። ከዚህም በላይ ሚስተር ለዚን ሶንያን ቢንቃትም ቅሉ የእርሷን የጥፍር ቆሻሻ እንደማያክል ገልጿልቸዋለሁ። ሶንያን ከእህትህ ጎን ታስቀምጣታለህ ወይ? ብሎ ሲጠይቀኝ በዚያኑ እለት አብረው እንዲቀመጡ አድርጌአለሁ በማለት መልሼታለሁ። የእርሱን ርካሽ አባባል ምክንያት አድርገው እናቴና እህቴ ከእኔ ጋር አለመጣላታቸው ስላበሳጨው መሳደብ ጀመረ። በመጨረሻም ቀርጥ ያለ ጠብ ተፈጥሮ ከቤት ወጣ። ይሄ ሁሉ በትናንትናው ምሽት የሆነ ነው። አሁን በምለው ላይ እንድታተኩኑ እፈልጋለሁ። ሶንያ መስረቋን ለማሳመን በቅቷል ብላችሁ እስቲ አስቡ። እንዲያ ቢሆን ኖሮ ከመጀመሪያውኑ ጥርጣሬው ትክክል እንደሆነ፣ እህቴን ከሶንያ ጋር በማስተካከል መበሳጨቴ አግብኝት እንዳለውና ከእኔ ጋር በመጣላቴ የእህቴንና የእጮኛውን ክብር ማስጠበቅ እንደሆነ ለእናቴና ለእህቴ አረጋገጠላቸው ማለት ነበር። ይህ ተንኮሉ ቢሳካለት ኖሮ በእኔና በቤተሰቤ መካከል አለመጣጣት ፈጥሮ ከእነርሱ ጋር ለመታረቅ ተስፋ ይኖረው ነበር። የሶንያ ክብርና ደስታ ለእኔ ከፍተኛ ዋጋ እንዳለው ስለሚያውቅ እኔን በግል ለመበቀል ሙከራ ማድረጉን መግለፅ አያስፈልገኝም። እቅዱ ይህ ነበር። አጠቃላይ ሁኔታው ይሄን ይመስላል። ድርጊቱን ለመፈፀም የተገደደበት

ምክንያት ከዚህ የተለየ ሊሆን አይችልም።

ራስኮልኒኮቭ ንግግሩን ያበቃው በጥሞና ይከታተሉት የነበሩት አድማጮች በየመካከሉ ድጋፋቸውን እየቸሩት ነው። በየመካከሉ ቢያቋርጡትም ቅሉ ረጋ ብሎ፣ ግልፅነት ያልነደለው ጠብ የማይል ንግግር አደረገ።

ሌቤዚያትኒኮቭ መስማማቱን በስሜት እየገለፀ ‘መሆን አለበት። ሶንያ ገና ወደክፍል ከመግባቷ ከእንግዶቹ መካከል ራስኮልኒኮቭ መኖሩን ወደመስኮቱ ወስዶ ዝግ ባለ ድምፅ ጠየቀች። ይህ፣ የራስኮልኒኮቭን ከዚህ መገኘት እንደፈለገ የሚያሳይ ነው። ነገሩ ሁሉ ከዚህ አይዘልም’ ሲል ተናገረ።

ሉዚን ቢገረግም በቅሬታ ፈገግታ እያሳየ በዝምታ ተዋጠ። ከገባበት ወጥመድ የሚወጣበትን መንገድ ለማሰላሰል የሚሞክር ይመስላል። ጉዳዩን እርግፍ አድርጎ ትቶ ጥሎ መሄድ ቢችል ምንኛ ደስ ባለው። በዚያን ቅፅበት ግን የማይቻል ሆነበት። የሶንያን ስም ሆን ብሎ ማጥፋቱን አምኖ እንደመቀበል ይቆጠርበታልና። ከዚህም በተጨማሪ በክፍሉ ውስጥ ያሉት ሰዎች ተሳክረው መጥፎ ስሜት ውስጥ ገብተዋል። ጡረተኛው መኮንን ነገሩን በውል ባይዘውም ሚስተር ሉዚንን ይወርፍ ጀመር። አንዳንዶቹ ግን አልሰከሩም። ሰዎች ከክፍሉ እየወጡ ተኮላኮሉ። ሶስቱ የፖላንድ ተወላጆች ሉዚንን በቋንቋቸው እየሰደቡ ለድብድብ ተጋበዙ። ሶንያ የራስኮልኒኮቭን ንግግር ለመከታተል በጣም ብትሞክርም በሚገባ አልተረዳቸውም። ከሰመመኗ የምትነቃ መሰለች። ብቸኛ ከለላ አድርጋ የቆጠረችው ራስኮልኒኮቭን ነበርና አይኗን ክርሱ ላይ አልነቀለችም። ሚስት ማርሚላዶቭ ቁና ቁና እየተነፈሰች የተዳከመች መሰለች። አኗን ከፍታ ታዳምጥ የነበረችው ሚስት ሊገሼል የሆነውን ለመረዳት ተስኖአት ተቃቁለች። የተዘዘዘችው ነገር ቢኖር ሚስተር ሉዚን ወጥመድ ውስጥ መግባቱን ብቻ ነበር። ራስኮልኒኮቭ በተጨማሪ ለመናገር ቢሞግስታቸውም በጄ አላሉትም። ሉዚንን ከጠው የሰድብና የዛቻ መአት አወረዱበት። ሉዚን ግን ተስፋ አልቆረጠም። ሶንያን በሌብነት የመክሰሱ እቅድ እንደከሸፈበት ሲገነዘብ መደንፋቱን ተያያዘው።

በተኮላኮሉት ሰዎች መካከል እንዲህ እያለ አለፈ፡- ‘እባክችሁ ክቡራትና ክቡራን አትክበቡኝ ልለፍበት። አታስፈራሩኝ። ምንም የምታመጡት ነገር እንደሌለ አረጋግጥላችኋለሁ። ክቡራትና ክቡራን - እኔ አልፈራችሁም። እንዲያውም ወንጀልን በአጋለጠ ግለሰብ ላይ የሀይል እርምጃ በመውሰዳችሁ በወንጀል ተባባሪነት የምትጠየቁት እናንተው ናችሁ። ሌባዋ ስለተጋለጠች በእግ እፋረዳታለሁ። የፍርድ ቤት ጸኞች በቂም በቀል ተነሳሰተው በእግዚአብሔር የማያምኑ ሁለት አብዮተኞችና ልቅ አሳቢዎች ያቀረቡትን ማስረጃ የሚቀበሉ ጭፍኖች ወይም ሰካራዎች አይደሉም።... ለቀቅ አድርጉኝ ልሂድበት።’

‘ክፍሌን አሁኑ እንድትለቅ። ጓዝህን ይዞ ጥፋ። የእኔና የአንተ ነገር አብቅቷል። ሰው መስሎኝማ የማምንባቸውን ሀሳቦች ሁሉ ለሁለት ሳምንት ያህል ሳስረዳው ፍጻሜ ጨርሻለሁ።’

‘ሚስተር ሌቤዚያትኒኮቭ - እንድቆይ ለማግባባት ከጥቂት ደቂቃዎች በፊት ስትሞክር ዛሬውኑ እሄዳለሁ ያልከህ እኔው ራሴ ነኝ። የማትረባ ሞኝ ነህ። ለደካማ አእምሮህና ለበሽተኛው አይንህ መድሀኒት እንደምታገኝለት ተስፋ አደርጋለሁ። እባክችሁ አሳልፉኝ!’

በተከለከሉት ሰዎች መካከል አለፈ። ጡረተኛው መኮንን ግን በስድብ ብቻ ሊሸኘው ስላልፈለገ የያዘውን ብርጭቆ ወርውሮ ሳተው። ብርጭቆው ሚስት ሊገኘልን አግኝቶ ሲያስጮሁት መኮንኑ ሚዛኑን ስቶ ከጠረጴዛው ስር ወደቀ።

ሚስተር ለዚህ ወደክፍሉ ሄዶ ከማግኘት ሰአት በኋላ ጓዙን ይዞ ወጣ። በተፈጥሮዋ እይን አፋር የሆነችው ሶንያ በቀላሉ የምትደፈር፣ ማንም እንደፈለገው የሚሰድባትና የሚያዋርዳት መሆኑን ተገነዘበች። ይሁንና፣ እስከዚያች ድቂቃ ድረስ በጣም ጥንቃቄ ወስዳ፣ ለሁሉም ታዛዥና እጂ ባይ በመሆን በሆነ ዘዴ ከጎር የመራቅ ተስፋ ነበራት። ስለዚህ በጣም ደነገጠች። ይሄን የመሰለውን ሁኔታ እንኳን ትንፋሿን ዋጥ አድርጋ በትእግስት ለመቋቋም መቻሏ ባየጠራጥርም ለሁሉም ድንበር አለውና ለመጀመሪያ ጊዜ በጣም ተሰማት። ድል አድርጋ ከወቀሳ ብትድንም መሸበሩና መደናገጡ አልፎ ሁሉም ነገር ግልፅ እንደሆነላት ምስኪንነቷና የደረሰባት በደል ልቧን አቆሰሉት። ራሷን መቆጣጠር አቃታትና የሐዚን እግር ከመውጣቱ ክፍሉን ለቃ ወደቤቷ ሮጠች። በክፍሉ ውስጥ የተከለከሉት ሰዎች እያወከና እየሳቁ ባለብት ወቅት የተወረወረ ብርጭቆ ያገኘት ሚስት ሊገኘል ባላጠፋችው ጥፋት ውርደት መቀበልን መቋቋም አቃታት። ወደሚስት ማርሜላዶቭ በሩጫ ተመልሳ በመምጣት ለደረሰው ሁሉ ተጠያቂ እንደሆነች በጨኸት ተናገረችና ‘አሁኑ ከቤቴ ውጡ!’ አለች።

በእጆቿ የጣውን የሚስት ማርሜላዶቭን እቃ እየወረወረች ከወለሉ ላይ ጣለችው። ደክማ፣ ገርጥታና ትንፋሽ አጥታ በአልጋዋ ላይ የተዘረረችው ሚስት ማርሜላዶቭ ተስፈንጥራ ወደሚስት ሊገኘል ሄደች። ግብግቡ ግን ተመጣጣኝ ስልክና የቤቱ ባለቤት በቀላሉ አሸቀነጠረቻት።

‘እንዴት ታዩታላችሁ? ስማችን መጥፋቱ አልበቃ ብሏት በእኔም ላይ ተነሳችብኝ። በባለቤቴ የቀብር እለት ሕፃን ልጆቼን ይገፍ ለጎዳና ሲሳይ ልሆን! እንዲህ የምታደርገኝ ድግሴን ከበላችና ከጠጣች በኋላ ነው! አሁን ወዴት እሄዳለሁ?’ ትንፋሿ ቁርጥ ቁርጥ እያለ ስምታዋን አሰማች። ወዲያውኑም አይኖቿ ፈጠው እየበሩ እንዲህ አለች፡- ‘በአለም ላይ ፍትህ የለም ማለት ነው? እግዚአብሔር ለሙት ልጆች ካልቆምክ ለማን ልትቆም ነው? እስቲ እናያለን! በምድር ላይ ሕግና ፍትህ ባይኖር ከምሳሌ ጠገር ይነቀል! ቆይ ጠብቂኝ አንቺ እግዚአብሔርን የማታውቁ ርካሽ! የእኔ ፖልያ ሕፃናቱን ጠብቂልኝ። ቶሎ እመለሳለሁ። ፍትህ በምድር ላይ መኖር አለመኖሩን እናያለንና ጠብቂኝ።’

ሟቹ ማርሜላዶቭ ከራስኮልኒኮቭ ጋር ይወያይ በነበረበት ወቅት ያወሳለትን አረንጓዴ ነጠላ ተከናንባ ክፍሉን ያጨናነቀትን ሁከተኛና ሰካራም ተከራዮች ጣሰችና ፍትህ አገኛለሁ በሚል ተስፋ የስሞታ ጨኸቷን እያሰማች መንገድ ወጣች። ፖልያ የሚርበተበቱትን ሁለቱን ሕፃናት ከተቀመጠበት ሳጥን ላይ እቅፍ አድርጋ ከርትም አለችና የእናቷን መመለስ ትጠባበቅ ገባች። ሚስት ሊገኘል እሳት ለብሳና ጎርሳ በክፍሉ ውስጥ እየተንጎራደደች ያገኘችውን ሁሉ ወለሉ ላይ ወረወረች። ተከራዮቹ በመቀበጠር ጮሁ - አንዳንዱ በመሰለው መንገድ የሆነውን ሁሉ ይተች፣ ሌላው እርስ በርስ ይጣላና ይላደብ፣ የተቀረው ደግሞ ይዘፍን ነበር።

‘አሁን የመሄጃዬ ጊዜ ነው። ሶንያ - እስቲ የምትይውን እንሰማ!’ እያለ ራስኮልኒኮቭ አሰላለፍና እርሷን ለማየት እብስ አለ።

ራስኩልኒኮቭ በልቡ ውስጥ አምቆ የያዘው ሲቃይና ሰቆቃ ከፍተኛ ቢሆንም ከሶንያ ጎን በመቆም የለዚያን ተንኮል በማጋለጥ በግንባር ቀደምትነት ተሰልፏል። ለመቋቋም አዳጋች ሆኖ ካገኘው ስሜቱ ለጊዜውም ቢሆን ለመገላገል እድል በማግኘቱ የተደሰተ ይመስላል። በዚያን ምሽት ከሶንያ ጋር ያደረገውን ውይይት ስላልረሳ ግን ክፉኛ ተጨነቀ። ሊሳቪታን ማን እንደገደላት ሊነግራት ግዴታ ገብቷል። ያን ማድረጉ የሚያስከትለውን ስቃይ ሲገነዘብ ደግሞ ስለሁኔታው ማሰቡን ለመርሳት ይሞክራል። ስለሆነም ነው ከሚስብ ማርሚላዶቭ ክፍል ሲወጣ ‘ሶንያ - እስቲ የምትይውን እንሰማ!’ እያለ ያሰላሰለው። ለዚያን በማሳፈሩ ከፍተኛ እርካታ ቢሰማውም ሶንያ ወደምትኖርበት ሕንፃ ሲደርስ ጉልበቱ የፈሰሰ መስሎት በፍርሀት ተዋጠ። ከቡና ላይ እያመነታ ቆመና ‘ሊሳቪታን ማን እንደገደላት ለእርሷ የግድ መንገር አለብኝ?’ የሚል ጥያቄ ለራሱ አቀረበ። ጥያቄውን የሚያስገርም የሚያደርገው ስለ ሴትዬዋ አሟሟት ሊነግራት መገደዱ ብቻ ሳይሆን የእምነት ቃሉን መስጠትን ለጥቂት ጊዜ እንኳን ማዘግየት አለመቻሉ ነው። ማዘግየት አለመቻሉ ተሰማው እንጂ ለምን ማዘግየት እንዳልቻለ አልተገነዘበም። ደካማነቱንና አቅም ማጣቱን መረዳቱ ድባቅ ሊመታው ምንም ያህል አልቀረ። ማሰላሰሉንና መጨነቁን ለማስቀረት ሲል በሩን በፍጥነት ከፈተና ከደጃፉ ላይ ሆኖ ሶንያን ተመለከታት። ክንዲን ከትንሿ ጠረጴዛ ላይ አድርጋና ፊቷን በእጆቿ ሸፍና ተቀምጣለች። ራስኩልኒኮቭ እንዳየች ግን ትጠብቀው የነበር ይመስል ፈጥና ብድግ አለችና ወደ እርሱ ሄደች።

መሀል መንገድ ላይ እንደተገኘች ‘አንተ ባትደርስልኝ ኖሮ ምን እሆን ነበር!’ አለችው።

ትጠብቀውና ትጓዝ የነበረው ይሄን ለማለት እንደሆነ በግልፅ ይታወቃል።

ራስኩልኒኮቭ ወደ ጠረጴዛው አመራና እርሷ ከተነሳችበት ወንበር ላይ ተቀመጠ። ባለፈው ምሽት እንዳደረገችው ሁሉ ሁለት እርምጃ ፈንጠር ብላ ከፊት ለፊት ቆመች።

‘ሶንያ - በአንቺ ላይ ያ ሁሉ ርብርብ የተደረገው ከአለሽ ማህበራዊ አቋምና ተነጥለው ከማይታዩት ልማዶች ላይ በመመስረት ነው። ይሄን ተረድተሻል?’ አላትና በተዳከመ ድምፅ መናገሩን ተገነዘበ።

መከፋቷ እየተነበበ ‘ትናንት ያልከውን አትድገምልኝ። የምሸከመው ገና ብዙ ጣጣ አለብኝ’ ስትል መለሰችለት።

ይወርፈኛል በሚል ፍርሀት ፈጥና ፈገግታ ሰጠችው።

‘ትቺ መምጣት አልነበረብኝም። እዚያ በአሁኑ ሰአት ምን እየተደረገ ነው? አንተ ትመጣለህ ብዬ ነው እንጂ ተመልሼ ልሄድ ነበር።’

ሚስብ ሊጥሼል ከቤት እንዳባረረቻቸውና ሚስብ ማርሚላዶቭ ‘ፍትህ ፍለጋ’ ከቤት እንደወጣች ነገራት።

ሶንያ በመጨነቅና በመጠበብ ‘አሁኑኑ እንሄድ!’ አለችና ካፖርቷን አነሳች።

‘ሁልጊዜ የምትሠራው አንድ አይነት ነው። የምታሰባው ስለእነርሱ ነው። ከእኔው ጋር ቆዩ።’

‘ሚስብ ማርሚላዶቭስ?’

‘ስለእርሷ አታስቢ። ወዳንቺ መምጣቷ የማይቀር ስለሆነ ከቤት ከአላገኘችሽ ጥፋቱ የአንቺው ነው የሚሆነው’ አላት በስጩት ብሎ።

ሶንያ ከወንበሩ ጫፍ ላይ ግራ ተጋብታ ተቀመጠች። ራስኩልኒኮቭ አቀርቅሮ የሆነ ነገር እያሰላሰለ በዝምታ ተዋጠ።

ሶንያን ሳይመለከት ‘ሉዚን ከእንግዲህ ችግር አይፈጥርም እንበል። ሌቤዚያትኒኮቭና እኔ ባንገኝ ኖሮ ግን እስከፊላገና እስካዋጣው ድረስ ዘብጥያ ያወርድሽ ነበር። አይደለም እንዴ?’ ሲል ተናገረ።

ሀሳቧ ተበታትኖ እየተከፋች ‘አዎን’ አለች ደጋግማ።

‘እኔ ላልኖር እችል ነበር። ሌቤዚያትኒኮቭ በዚያን ሰአት መገኘቱም የኢጋጣሚ ጉዳይ ነው።’

ሶንያ ዝምታን መረጠች።

‘ዘብጥያ ቢያወርዱሽ ኖሮስ? ትናንት የነገርኩሽን ታስታውሽዋለሽ?’

አሁንም ቃል አልተነፈሰችም። ትንሽ ጠቢቃት።

‘እንደገና ትጮሂያለሽ ብዬ አስቤ ነበር’ እንዳላት ‘ስለእሱ አታንሳ’ ብላ መለሰችለትና ራስኩልኒኮቭ ደረቅ ሳቅ ሳቀ። ‘ግን እኮ ስለሆነ ነገር ማውራት አለብን። አይደለም እንዴ? ሌቤዚያትኒኮቭ እንደሚለው ሁሉ አንድ ጥያቄ ቢሰጥሽ እንዴት እንደምትመልሽ ለማወቅ እፈልጋለሁ። በቀምነገር ነው የማጫውትሽ። ሶንያ - የሉዚንን እቅድ ቀደም ብለሽ ታውቂያለሽ፤ በእርሱ ተንኮልም ሚስት ማርሚላዶቭና ሕፃናት ልጆቿ ከአንቺ ጭምር ተፈናቅለዋል ብለን እንገምት። ለራስሽ ረብ ያለው ቦታ እንደማትሰጪ ሁሉ ፖልያም የአንቺን እግር ተኩተለች እንበል። ታዲያ አሁን ወስኒ ብትባይ ምን ትያለሽ? እርሱ ነው ወይስ እነርሱ መኖር ያለባቸው? ሉዚን በእኩይ ተግባሩ መግፋት አለበት ወይስ ሚስት ማርሚላዶቭ መሞት አለባት? ከሁለቱ ማን ነው መሞት የሚገባው? ይሄን ጥያቄ መልሽልኝ’

ሶንያ ግራ ተጋብታ ተመለከተችው። ከቀረበላት ጥያቄ በስተጀርባ የሆነ ነገር ይኖራል ብላ ጠረጠረች።

ትክ ብላ እያየችው ‘እንዲህ አይነት ጥያቄ እንደምታቀርብልኝ አውቅ ነበር’ አለችው።

‘አውቀሽ ስለነበር እኔ ደግሞ ውሳኔሽን ማወቅ እፈልጋለሁ።’

‘ሊሆን በማይችል ነገር ላይ ለምን ትጠይቀኛለህ?’ ስትል ሶንያ ያለውዴታዋ መለሰች።

‘ሉዚን እየኖረ በእኩይ ስራው ይግፋበት ነው የምትይው? ይሄን እንኳን ለመወሰን ወኔ የለሽም?’

‘እግዚአብሔር የሚያስበውን እንዴት አውቃለሁ? የማይጠየቅ ነገር ለምን ትጠይቀኛለህ? ለምንድነው የማይረባ ጥያቄ የምታቀርብልኝ? እንዲህ አይነቱ ነገር እንዴት በእኔ ውሳኔ ላይ ይመሠረታል? እገሌ ይኑር እገሌ ይሙት ብዬ እንድፈርድ የወከለኝ ማን ነው?’

‘ወሬው እግዚአብሔር ስለሚያስበው ከሆነ ከዚህ በላይ ምንም ማለት አይቻልም’ አላት በስጩት ብሎ።

‘ምን እንደምትፈልግ በግልፅ ብትነግረኝ ይሻላል። አሁንም የደበቅኸው ነገር አለ። ወደዚህ የመጣኸው እኔን ለማስቃዋት ብለህ ነው?’ እያለች ከቁጥጥሯ ውጭ ሆና ጨኽቷን ስታቀልጠው በትካሄ ተመለከታት። አምስት ደቂቃ እንዲሁ አለፈ።

ወዲያውኑ ተለወጠና ሀይለ ቃል የሚያዘንበው አንደበቱ ተዳከመ። ‘ትክክል ነሽ። ወዳንቺ የምመጣው ምህረት ለመጠየቅ እንዳልሆነ ትናንት ነግራሻለሁ። አሁን ደግሞ የጀመርኩት ምህረት በመጠየቅ ነው። ስለላዚንና ስለእግዚአብሔር ሳወሳ ስለራሴ መናገሬ ነው። ሶንያ - ምህረት የምጠይቀው እንደዚህ ነው።’

ፊግ ለማለት ሞከረ። ግን የደበዘዘ ፊግታው የደከመና ያልተሟላ ነገር እንዳለ ያሳያል። አንገቱን ደፋና ፊቱን በእጆቹ ሸፈነ።

ድንገት ሳያስበው ሶንያን የመጥላት ስሜት መላ አካላቱን ወረረው። ይህ ሁኔታ ያስገረመውና ያስፈራው ይመስል ቶሎ ቀና አለና ትክ ብሎ ተመለከታት። ያየው ግን የጭንቀትና የሰቆቃ ገፅታዋን ብቻ ነው። በዚያ ገፅታዋ ውስጥ ፍቅር ይነበባል። ወዲያውኑ ጥላቻው እንደገም ብን ብሎ ጠፋ። እንዲያውም ጥላቻ አይደለም። ጊዜው ስለደረሰ አንዱን ስሜት ከሌላ ስሜት ጋር እያማታ ነበር።

እንደገና ፊቱን በእጆቹ ሸፈነና አንገቱን ደፋ። በድንገት ገረጣ። ከወንበሩ ተነሳ። ሶንያን ተመለከታት። ቃል ሳይተነፍስ ከአልጋዋ ላይ ተቀመጠ።

ከእርግጽ ጀርባ ቆሞ መጥረቢያውን ከሲባውን እያላቀቀና ‘ጊዜ ማባከን የለብኝም’ እያለ ያሳሰለበት ወቅት ባልተጠበቀ ሁኔታ ፊቱ ላይ ተደቀነበት።

ሶንያ እየተሸበረች ‘ምን ነኪ?’ ብላ ጠየቀችው።

ለመናገር በሚችልበት ደረጃ ላይ አይደለም። ሊነግራት ባቀደበት ጊዜ የነበረው ሁኔታ አሁን ጨርሶ ተለውጧል። በአሁኑ ሰአት ምን እንዳጋጠመው እርሱ ራሱ አያውቀውም። ሶንያ ቀስ ብላ ተጠጋችው። አልጋው ላይ ከአጠገቡ ተቀመጠችና አይኗን ከእርሱ ላይ ሳትነቅል ተጠባበቀች። ልሷ ክፉኛ እየመታ ተኮማተረ። ሁኔታውን መቋቋም አቅፋት ሞት ያንገባበት ይመስል የገረጣ ፊቱን ወደ እርሷ መለስ አደረገ። የሆነ ነገር ለመናገር ሲሞክር ከንፈሮቹ ድምፅ ሳያወጡ ተላወሱ። በፍርሀትና በስቃይ ተዋጠች።

ከእርሱ ትንሽ ፈቀቅ አለችና ‘ምን ነኪ?’ ስትል እንደገና ጠየቀች።

በቅዠት አለም ውስጥ እንደገባ ሰው ‘ምንም አልሆንክም’ አይዞሽ አትፍረ። ምንም የማይረባ ፍሬከርሰኪ ነው!’ እያለ አጥረመረመና እርሷ እየተመለከተ ‘ለምንድነው አንቺን ለማስቃዋት የመጣሁት? እንዲህ እያልኩ ደጋግሜ ራሴን እጠይቃለሁ’ አላት።

ምናልባትም ከፍብ ሰአት በፊት ይሄንኑ ነጥብ አንስቶ ራሱን ጠይቋል። በአሁኑ ሰአት ጥያቄውን ሲያነሳ ግን የሚናገረውን በማያውቅበት ሁኔታ መላ አካላቱ እየተንዘፈዘፈ ነው።

በቅርብ እየተከታተለችውና እያዘነችለት ‘ለምን ይህን ያህል ራሴን ታስቃያለሁ!’ አለችው።

ለአንድ ወይም ለሁለት ሰከንድ የደበዘዘ ፊግታ አሳየና ‘ሁሉም ነገር ፍሬከርሰኪ ነው! ትናንት ልነግርሽ የፈለግሁትን ታስታውሺዋለሽ?’ ሲል ጠየቃት።

ሶንያ ግራ ገብቷት ዝም አለች።

‘ከከፍልሽ እንደወጣሁ ምናልባትም ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ደህና ሰንብች። ነገ ምምመጣ ከሆነ ግን ሊሳቪታን ማን እንደገደላት እነግርሻለሁ’ ብዬሽ አበር።

ከመቅፅበት በፍርሀት መንዘፍዘፍ ጀመረች።

‘የመጣኸው ይሄን ልትነግረኝ ነው እንዴ? ለካስ ‘ትናንት የተናገርከው በቁምነገር ኖሯል’ እያለች የሞት ሞቷን አንሾካሾከችና በቶሎ ቀልሷን መልሳ ‘እንዴት ታውቃለህ?’ ስትል ፈጥና ጠየቀችው።

ሶንያ ቁና ቁና እየተነፈሰች ፊቷ እየነጣ ሄደ።

‘አምን አውቃለሁ።’

‘ለደቂቃ ያህል በዝምታ ተዋጠች።’

‘ለምን? ገዳዩን ደረሰበት እንዴ?’ በማለት ስትፈራ ስትቸር ጠየቀች።

‘አልደረሰበትም።’

ለደቂቃ ያህል ዝም ከአለች በኋላ በደንብ በማይሰማ አንደበት ‘እንዴት ልታውቅ ትችላለህ?’ ብላ ጠየቀች።

ወደእርሷ ዞር ብሎ በጥልቀት ተመለከታት።

ያንኑ ያልተለመደ ፈጣታውን እያሳየ ‘ገዳዩ ማን እንደሆነ እስቲ ገምቼ’ አላት።

የሕፃን ፈጣታ እያሳየችው ‘ይሄን ያህል ለምን ታስፈራራኛለህ?’ ስትል መለሰች።

ራስኩልኒኩቭ አይኑ ወደ ሌላ አትጣጫ ለማየት የተሳነው ይመስል በእርሷ ላይ ብቻ እያነጣጠረ ‘ሁኔታው ገብቶሻል? ገዳዩን ባውቅ ኖሮ ጥሩ ንደኛው እሆናለሁ። ሊሳቪታን አስቦ ሳይሆን በድንገት ሊሳቪታ ስትመጣ እርሷንም ገላገላት’ እያለ ዘዘዘ።

ሌላ የሰቆቃ ደቂቃ አለፈ። ሁለቱም እርስ በርስ ተያዩ።

‘ገዳዩ ማን እንደሆነ መገመት አትችይም?’ ሲል በድንገት ጠየቃትና ከቤተክርስቲያን የደወል ማማ ላይ ቁልቁል ለመዝለል የተዘጋጀ ሰው የሚሰማው አይነት ስሜት ተሰማው።

‘እኔ እንጃ’ በማለት ሶንያ በማይሰማ አንደበት አንሾካሾከች።

‘እስቲ በደንብ ተመልከችኝ።’

ይሄን በሚናገርበት ጊዜ ልቡ ቀደም ሲል በሚያውቀውና በተለመደው የተስፋ መቁረጥ ስሜት ደማ። ተመለከታትና ፊቷ የሊሳቪታ ፊት መስለው። ወደ እርሷ እየመጣ ሳለ የሊሳቪታ ምስል ቁልጭ ብሎ ታይቶታል። በዚያን ምሽት መጥረቢያውን ይዞ ወደ እርሷ እንደተጠጋ እርሷ ቀስ ብላ እያፈገፈገችና እጆቿን ዘርግታ እንደሕፃን እየተርበተበተች፣ ሕፃናት የሆነ የሚያስፈራቸው ነገር ሲያጋጥማቸው በድንጋጤ ክው ብለው እንደሚደርቁና እየተመለከቱ እጃቸውን ዘርግተው ሲንፈቀፈቁ እንደሚሆኑት አይነት የሆነችው ሁሉ በሀሳቡ መጣ። በአሁኑ ሰአት ያን አይነት ስሜት ሶንያን ተሰማት። የምታደርገው ጠፍቷት ለተወሰነ ጊዜ ተመለከተችው። ተሽብራና በድንገት ግራ እጇን ዘርግታ ደረቷን በጣቶቿ ነካክታ ቀስ ብላ ከአልጋው ላይ መነሳት ጀመረች። ከእርሱ እየራቀች ሄዳ ትክ እያለች ተመለከተችው። ያደረባት የሰቆቃ ስሜት ወደ እርሱ ተላለፈና በሽብር ተዋጠ። በተመሳሳይ መንገድ ሕፃናት እንደሚያደርጉት ፈጣ እያለ ተመለከታት።

‘ገዳዩ ማን እንደሆነ ገመትሽ?’ ሲል አንሾካሾከ።

ልቧ ከፉኛ እየመታ ‘ወይ አምላኬ!’ አለች።

አልጋው ላይ ዘፍ አለችና ፊቷን በትራስ ሽፈነች። ወዲያውኑ ግን ፈጠን ብላ ተቀመጠች። ጢጋ አለችና እጆቿን በትናንሽ ጣቶቿ አጥብቃ ይዞ አፍጥጣ ተመለከተችው። ድጋፍ የሚሆናትን ትንሽ ተስፋ ቢያንስ ለራሷ ለመቋጠር ሞክረች። ተስፋ ግን ጭራሽ አልነበረም! ምንም አላጠራጠራትም። ይህን ቅፅበት ከጊዜ በኋላ ስታስታውሰው ተስፋ አለመኖሩን ወዲያውኑ መገንዘቧ ያስገርማታል። ሁኔታው እንደቀፈፋት ባትናገርም ቃሉ ከእርሱ አንደበት እንደወጣ ግን እንደቀፈፋት ተሰማት።

‘ሶንያ - ከእንግዲህ ይበቃል! አታሰቃይኝ!’ እያለ ተማፀናት።

በእንዲህ አይነት መንገድ እነግራታለሁ ብሎ ጭራሽ ባያስብም ነግሯት አረፈው። ራሷን መቆጣጠር ያቃታት ይመስል ዘልላ ተነሳችና እጆቿን አጣጥፋ ወደ ክፍሉ አጋማሽ ተራመደች። ወዲያውኑ ግን ተመለሰችና እንደገና ከአጠገቡ ተቀመጠች። በትከሻዋ ትከሻውን ለመንካት ምንም ያህል አልቀራትም። ሁኔታው አስገርሟት ሳይታሰብ ጮኸች። በማታውቀው ምክንያት ከፊት ለፊቱ ተንበረከከች።

‘በራሷህ ላይ ምን አይነት ድርጊት ነው የፈፀምከው?’ ስትል ተስፋ ቆርጣ ጮኸች። ከተንበረከከችበት ዘልላ ተነሳችና አንገቱ ላይ ተጠመጠመችበት።

ራስኮልኒኮቭ የጠመጠመውን እጇን አላቀቀና በሀዘን ፈገግታ ተመለከታት።

‘ሶንያ- በጣም ትገርሚያለሽ። ያንን ስነግርሽ አቅፈሽ ትስሚኛለሽ። የምታደርገውንም አታውቁ።’

የነገራትን ሳትሰማ ከቁጥጥር ውጭ ሆና እየጮኸች ‘በአለም ላይ የአንተን ያህል የተከፋ ሰው የለም!’ አለችው።

ለረጅም ጊዜ ረስቶት የቆየው ስሜት በመላ አካላቱ ተሰራጨና ልቡን አለሰለሰው። ስሜቱ ፈንቅሎት ወጣና አይኖቹ እንባ አቀረሩ።

በተስፋ እየተመለከታት ‘ሶንያ - ብቻዬን አትተይኝም! አይደለም እንዴ?’ ሲል ጠየቃት።

‘በጭራሽ አልተውህም! በሃድክበት ቦታ ሁሉ እሄዳለሁ! በጣም ነው ያዘነኩት! ለምን ቀደም ሲል አላወቅሁም? ቀደም ሲል ለምን ወደ እኔ አልመጣህም? እግዚአብሔር ያውቃል!’ አለችው።

‘እንግዲህ አሁን መጥቻለሁ።’

ልቧን ነስቷት እቅፍ እንዳደረገችው ‘አሁን ምን ማድረግ እንችላለን? አብረን እንኑር። ወደሳይቤርያ ከተጋዝክም እኩተልህለሁ’ በማለት መለሰችለት።

በመጨረሻ የሰነዘረቻቸው ቃላት ቅሬታውን አባባሉት።

‘ምናልባትም እታሰራለሁ ብዬ አላስብ ይሆናል’ አለ።

ሶንያ ወዲያውኑ ተመለከተችው።

ለዚህ ለተከፋ ሰው ብታዝንለትም ቅሉ ስለግድያው አስቃቂነት ስታስብ እንደገና መናገር ተሳናት። የድምፁ አወራረድ ስመለወጡ ነፍሰ ገዳይ መሆኑን ለመረዳት ጊዜ አልወሰደባትም። በመገረም ተመለከተችው። ግድያው ለምን እንዴት እንደተፈፀመ የምታውቀው ነገር የለም። እነዚህ ሁሉ ጥያቄዎች በአንድ ጊዜ ተደራረቡባትና አእምሮዋ ያዘለው ሌላ ሀሳብ ሁሉ ተነነ። አሁንም ማመን አቅቷት ‘ነፍሰ ገዳይ? እንዴት ሊሆን ይችላል?’ ስትል ተናገረች።

ግራ ተጋብታና ቀልቧን ነበረችት 'ጉዳዩ ምንድነው? የትነኝ ያለሁት? አንተን የመሰለ ሰው እንዴት ይሄን ይፈፅማል? የተገፋፋህበት ምክንያት ምንድነው?' አለችው።

'ዝርፊያ ለመፈፀም ፈለግሁ። በፈጠረሽ አምላክ ተይኝ' እያለ ተሰላችቶና አዝኖ ጮኸ።

ሶንያ የምትናገረው ጠፍቷት ቆመች። ግን ወዲያውኑ 'ተርባችሁ ነበር። ይሄን ያደረግኸው እናትህን ለመርዳት ብለህ ነው። አይደለም እንዴት?' ብላ ጮኸች።

ዞር ብሎ አንገቱን ደፋና 'ይሄን ያህል አልተራብኩም። እናቴን ለመርዳት መፈለጌ አይካድም። ምክንያቱ ግን ያም አይደል።... ሶንያ አታሰቃይኝ' እያለ አጉተመተመ።

'ግን ሊሆን አይችልም። እንዴት ሊሆን ይችላል? ማን ያምንህል? ያለህን የመጨረሻ ፍራንክ እየለገበክ በግድያና በዝርፊያ እንዴት ትጠየቃለህ?' በማለት ዝርግታ ጮኸችና ወዲያውኑ 'ለሚሰስ ማርሜላዊቭ የሰጠህት ያ ገንዘብ የተዘረፈ ነው' አለችው።

በፍጥነት አቋረጣችና እንዲህ ሲል ነገራት፡- 'አይደለም ሶንያ። ያ ገንዘብ የተዘረፈ አይደለምና አትጨነቁ። እናቴ በአንድ ነጋዴ በኩል ገንዘብ ልካልኝ ነበር። አሞኝ ሳለ ገንዘቡን ተቀብቼ በዚያኑ እለት ነው የሰጠኋት። ራዙምኪን ያውቃል። የተቀበለልኝ እርሱ ነው። ገንዘቡ የራሴ የግሉ ነው።'

ሶንያ ነገሩን ለመረዳት በጣም እየጣረች ግራ ገብቷት አዳመጠችው።

በለሰለሰ አንደበት እያሰላሰለ 'ያ የዘረፍኩት ንብረት ግን ገንዘብ ይሁን አይሁን እንኳን አላውቅም። የወሰድኩትን ጢም ያለ የቆዳ ቦርሳ ጭራሽ አልስፈትኩትም። ቀለበትና የመሳሰሉ ነገሮችም ወሰጃለሁ። በማግስቱ ሁሉንም በአንድ ላይ ጉድጓድ ውስጥ ወርውሬ ጣልኩና የነበረውን ድንጋይ ጫንኩበት። አሁንም እንዳሉ ናቸው' አላት።

ሶንያ ተመስጦ አዳመጠች።

ከዚህ አስቸጋሪ ሁኔታ ለመላቀቅ ጥረት እያደረገች 'እንደነገርክኝ ከሆነ እንዲያው ዝም ብለህ ነው የፈፀምኸው። ሌላ ምንም አልወሰድክ?' ብላ ጠየቀችው።

'ገንዘቡን ለመውሰድ ወይም ሳለመውሰድ ገና አልወሰንኩም' እያለ የነበረውን በማስታወስና የትካዜ ፈግታ በማሳየት ነገራት። 'ብዙ ዝባዝንኬ ነገር እየተናገርኩ ነው። አይደል እንዴት?'

'አብድ ይሆን?' የሚል ሀሳብ መጣላት። ወዲያውኑ ግን ሀሳቡን ውድቅ አደረገችው። ጉዳዩ ሌላ ነው አለች። ምንም ሊገባት አልቻለም።

ሳያስበው ስሜት ውስጥ ገብቶ እያንዳንዳን ቃል እያከረረና ግራ በመጋባት አይነት እየተመለከታት 'የገደልኳት ስለረብኝ ቢሆን ኖሮ በአሁኑ ሰአት ደስተኛ ቢሆንኬ ነበር። ይሄን እንድታውቁልኝ እፈልጋለሁ' ካላት በኋላ 'ጥፋተኛ መሆኔን ባምን ወይም ባላምን ለአንቺ ምን ይጠቅምሻል? በእኔ ላይ የምትቀዳጃው ባይ ድል ምን ያደርግልሻል? ለዚህ ብዬ ነው እንዴ ወደ አንቺ የመጣሁት?' እያለ ተስፋ በመቁረጥ ጮኸ።

ሶንያ የሆነ ነገር ለመናገር ብትፈልግም ተቆጠበች።

'ትናንት ከእኔ ጋር እንድትሃጂ የጠየቅሁሽ ያለሽኝ አንቺ ብቻ ስለሆንሽ ነው።'

'የት ለመሄድ?' ስትል ሀፍረት በተላበሰ ሁኔታ ሶንያ ጠየቀች።

አጉል ፈግታ እያሳየት 'የምንሄደው ዝርፊያና ግድያ ለመፈፀም ስላልሆነ

አትጨነቁ። ሁለታችንም የተለያየን ነን። ወዴት እንደምንሄድ ያወቅሁት ገና አሁን ነው። ትናንት በጠየቅሁሽ ጊዜ እንኳን እኔ ራሴ አላውቀውም ነበር። ከአንቺ የምጠይቀው አንድ ውለታ ብቻ ነው። የመጣሁትም ለአንድ ነገር ብቻ ነው። እንድትተይኝ አልፈለግሁም። ትተይኛለሽ እንዴ?

እጁን ግጥም አድርጋ ያዘች።

ከደቂቃ በኋላ ተስፋውን ቆርጦ በጭንቀት እየተመለከታት 'ለምን ነገርኳት? ለምን አመንክላት?' ብሎ አሰላሰለና 'ሶንያ ከዚያ ተቀምጠሽ ማብራሪያ እንድሰጥሽ ትጠብቂያለሽ። ይሄን ደርሼበታለሁ። ግን ምን ልነግርሽ እችላለሁ? ጉዳዩ ሊገባሽ አይችልም። ስቃዬን እየተሰቃየሽ ትቆረቆጥላለሽ። ጀመርሽ ደግሞ! አንዴ ትጮሂያለሽ፤ ወዲያው ደግሞ ታቅፈኛለሽ። ለምንድነው የምታቅፈኝ? እኔ መቋቋም ያቃተኝን ነገር ወደ አንቺ ስላስተላለፍኩ ነው? አንቺ ስትሰቃይ እኔን ቀለል ስለሚለኝ ነው? እንዲህ አይነቱን መሰራ እንዴት ማፍቀር ትችያለሽ?' አላት።

'አንተም እየተሰቃየህ አይደለም እንዴ?' ብላ ሶንያ በማስተዛዘን ተናገረችው።

ያው ስሜት እንደገና ናኸበት። ለደቂቃም ቢሆን ልቡ እንደገና ለሰለሰ።

'ሶንያ እኩይ ልብ ነው ያለኝ! ይሄን ልብ በይ፡ ብዙ ነገሮችን ግልጥልጥ ሊያደርግ ይችላል። እኩይ ስለሆንኩ ነው ወደዚህ የመጣሁት። ሌሎች ቢሆኑ ባልመጡ። እኔ ግን ፈሪና መሠራ ነኝ። ግን መተው ይሻላል። ቀም ነገሩ ጭራሽ ያ አይደለም። አሁን መናገር ቢኖርብኝም እንዴት እንደምጀምረው አላውቅም' እያለ ብድግ ብሎ በሀሳብ ተዋጠ። 'የተለያየ አለም ሰዎች ነን። ለምን መጣሁ? ይቅርታ የማይደረግለት ጥፋት ነው የፈፀምኩት' ቢል ጮሽ።

'በመምጣትህ ደስ ብሎኛል። ማወቅ የሚኖርብኝን ባውቅ በጣም የተሻለ ነው።' በሰቆቃ አይን ተመለከታት።

'አላማዬ ያ ቢሆንስ?' እያለ አሰላሰለና 'አምን? አላማዬ ያ ነበር። አድምጪኝማ፡- ናፖሊዮን መሆን ስለፈለግሁ አርጊቷን ገደልኳት። አሁን እየተረዳሽኝ ነው?'

ሶንያ ስትፈራ ስትችር 'አልተረዳሁም' ብላ አንሾካሾከችና 'መናገሩን እባክህ ቀጥል። ልቤን እየነካሽው ነው። ይገባኛል' በማለት ተማፀነችው።

'ይገባሽ እንደሆነ እስቲ እናያለን።' ብሎ ለረጅም ጊዜ እያሰላሰለ በዝምታ ተዋጠ።

አንድ ቀን ለራሴ የሚከተለውን ጥያቄ ጠየቅሁ፡- 'ናፖሊዮን በእኔ ቦታ ሆኖ ዝነኛ ባደረጉት ገድሎች ፋንታ ተራ የመንግስት ሠራተኛ የሆነውን ባሏን ያጣች አርጊት ብትገጥመውሱ። ሌላ አማራጭ ከአጣ ገድሏት ገንዘቧን ለመውሰድ አይወስንም ወይ? አሊያ ደግሞ ርካሽ ነገር ነው ብሎ ይተወዋል? በዚህ ጥያቄ ዙሪያ ስጩነትና ስጠብብ ብዙ ጊዜ አጥፍቻለሁ። ነገሩን ርካሽ አድርጎ ይቆጥረውና ድርጊቱን አይፈፅመውም የሚለው ሀሳብ እንደመጣልኝ በጣም አሳፈረኝ። እንዲያውም ሞራል የሚሉትን ነገር ስለማያውቀው ሌላ እንኳን አማራጭ ቢያጣ ሳያመነታ አንቆ ይጥላት ነበር። እኔም ለረጅም ጊዜ ሳወጣና ሳወርድ ቆየሁና የአለቃዬን አርአያ በመከተል ገደልኳት። ሁኔታው በትክክል ይህን ይመስላል። አስቂኝ ነገር ነው ብለሽ ገመትሽ? አስቂኝ የሚያሰኘውስ ሁኔታው በትክክል ይህን መምስሉ ነው።'

ሶንያ አስቂኝ አድርጋ አልቆጠረችውም። ስትፈራና ስትቸር በደስመ ድምጿ 'ያለምንም ምሳሌ ግልጥ አድርገህ ንገረኝ' ብላ ተማግታለች።

ወደእርሷ ዞር ብሎ በሀዘኔታ ተመለከታትና እጇቿን ያዘ።

'ሶንያ - ትከክል ነሽ። ይሄ ሁሉ ተራ ወሬ ነው። እናቱ ምንም ነገር እንደሌላት ታውቂያለሽ። እሁቴ በአጋጣሚ ቢሆንም ጥሩ ትምህርት አላት። ግን ምን ዋጋ አለው - ሕፃናትን በየቢታቸው ከማስተማር አልዘለለችም። ተስፋቸው እኔ ብቻ ነበርኩ። በአቅም ማነስ የተነሳ የዩኒቨርሲቲ ትምህርቴን መከታተል ስላልቻልኩ ለገዜው አቋርጫለሁ። ሁኔታዎች በዚህ ከቀጠሉ ከአስር ወይም ከአስራ ሁለት አመት በኋላ በአመት አንድ ሺህ ሩብል እየተከፈለኝ በአስተማሪነት ወይም በመንግስት ሠራተኝነት እቀጠር ይሆናል' ልክ የሽመደደው ይመስል መናገሩን ቀጠለ። 'በዚያን ጊዜ ሀዘና ስቃይ እናቱን ውልቅልቅ ስለሚያደርጋት ልደርስላት አልችልም። እሁቴም የባሰ ነገር ይገጥማት ይሆናል። ያም ሆነ ይህ አመቺ አጋጣሚ ሁሉ አምልጦ ሁሉም ነገር ወደነበረበት እንዲመለስ ማድረግ ምን ይጠቅማል? እናቱን መርሳትና የእሁቴን ውርደት በፀጋ መቀበል። እነርሱን ከቀበርኩ በኋላ ሚስትና ልጆች ይኖሩኝና እነርሱንም ያለ ሳንቲም ማስቀረት? እናም የአሮጊቷን ገንዘብ ነጥቁ እናቱን ሳሳስጨነቅ የዩኒቨርሲቲ ትምህርቴን ለመከታተልና ትምህርቴንም ከጨረሰኩ በኋላ ሳሉት ጥቂት አመታት በሚገባ ለመታገዝና የሙያ አቅጣጫዬን ለማሳካት ወሰንኩ። ጠቅላላ ሁኔታው ይህን ይመስላል። አሮጊቷን በመግደል ጥፋት መፈፀሜ አያጠራጥርም - በዚህ ይብቃ!'

ታሪኩን ተናግሮ ሲጨርስ ተዳክሞ ስለነበር ጭንቅላቱን ዘቀዘቀ።

'ሊሆን አይችልም! ይሄን አታደርገውም!' እያለች ባደነት ተሰምቷት ጮኸች።

'እንዴ! እኔ በቅንነት እየነገርኩሽ እንዴት ሊሆን አይችልም ትይኛለሽ? እኔ ግን እውነቱን ነው የነገርኩሽ።'

'ምን አደነት እውነት ነው? ሽረ የፈጣሪ ያለህ!'

'ሶንያ - ግን እኮ የገደልኩት ቅማል ነው። የማይረባ፣ አስቀያሚና ጎጂ ቅማል።'

'የሰውን ልጅ እንዴት ቅማል ትላለህ?'

ባልተለመደ ሁኔታ እየተመለከታት 'ቅማል እንዳልሆነ አውቃለሁ። ግን እኮ የምቀባጥር መሰለኝ። መቀባጠሩን ከተያያዝኩት ቆይቻለሁ። ያ ብቻ አይደለም። ትከክል ነሽ። ሌላ አላማዎችም የሚካተቱበት ነው። ይሄን ምስጢር ለዘመናት ለማንም አልተናገርኩ። በአሁኑ ሰአት ራስ ምታት ከፉኛ ይዘኛል' አለ።

ከሞላ ጎደል ከቀጥጥር ውጭ ሆኖ አይኖቹ ፈጠጡ። እንዲህ አደነት ስሜት ውስጥ ሲገባ ጭራሽ መዳከሙ ይታወቅበታል። ሶንያ የቱን ያህል እንደተሰቃየ ተገነዘበች። የእርሷም ጭንቅላት መበጥበጥ ጀመረ። ባልተለመደ ሁኔታ መናገሩን ቀጠለ። የሚናገራቸው ቃላት የተወሰነ መልእክት ያላቸው ይመስላል። ሽረ የፈጣሪ ያለህ! እንዴት ሊሆን ቻለ? ተስፋ ቆርጣ እጇቿን አጣጠፈች።

አዲስ ሀሳብ መጥቶለት የተነቃቃ ይመስል ጭንቅላቱን ሳይታሰብ ቀና አደረገና እንዲህ ሲል ተናገረ። 'እንደዚያ አይደለም። ርካሽ፣ ቀናተኛ፣ እኩይና ተበቃይ እንዲሁም ለማበድ አንድ ሐሙስ የቀረው አድርገሽ ብትቆጥሪኝ ይሻላል። ከጥቂት ደቂቃዎች በፊት

የዩኒቨርሲቲ ትምህርቱን መቀጠል እንዳልቻልኩ ነገራሽለሁ። ምናልባት መቀጠል እችላ እንደነበር ታውቂያለሽ? ለትምህርት ከፍተኛ የሚበቃኝን ያህል ገንዘብ እናቴ ትልክልኛለች። ለልብስ፣ ለጫማና ለምግብ ደግሞ ሠርቼ አገኛለሁ። በሰአት ግማሽ ሩብል እየተከፈለኝ ማስተማር እችላለሁ። ራዘምኪን ደግሞ ስራ አለው። ሁሉም ነገር ስላስጠላኝ ግን መስራት አልፈለግሁም። ሽራት ይመስል ከፍሌ ውስጥ ተደብቄ እቀመጣለሁ። የእኔን ጎጆ መቼም አይተሻታል። ጣራው ዝቅ ያለ የማያፈናፍን ክፍል አእምሮንና መንፈስን እንደሚቆለምም ታውቂያለሽ? ጎጆዬ እንዴት አስመርሮኝ ነበር! እንዲያም ሆኖ ጥዬው አልሄድም። መስራትም ሆነ መብላት አስጠልቶኝ እጋደማለሁ። ናስታስያ የሚቀመስ ካመጣችልኝ እበላለሁ። አለዚያም እህል በአፌ ሳይዘር ቀኑ ያልፋል። የሚበላ ወይም የሚጠጣ ጠይቁ አላውቅም። ምሽት ሳይ ፋናስ ስለሌለኝ ድቅድቅ ጨለማ ውስጥ እተኛለሁ። ለሻማ መግዣ ያህል እንኳን ገንዘብ ለመያዝ አልሞክርም። መፃሕፍት እንዳላነበ መፅሐፎቼን ሁሉ ሸጫቸዋለሁ። በጠረጴዛዬ ላይ ደብተሮቼ በአሁኑ ሰአት የአባራ ሲሳይ ናቸው። ከሁሉም የምመርጠው ተኝቶ ማሰብን ነው። ነጋ ጠባ ማሰብ። ያልተለመደ፣ አስከፊና ሁሉንም ያካተተ ራእይ ይታየኛል። ስለሚታየኝ ራእይ ለአንቺ በዘርዘር መንገር የሚያስፈልገኝ አይመስለኝም። ያኔ ነው ሁኔታዎች መለወጥ እንዳለባቸው ማሰሳሰል የምጀምረው። አሁንም ግን በትክክል አልነገርኩሽም። ‘ለምን እኔ ቁል ሆንኩ? ሌሎችም ቁል ከሆኑና ቁልነታቸውንም ከተረዳሁ ብልህ ለመሆን መሞከር የለብኝም?’ እያልኩ ሁልጊዜ ራሴን እጠይቅ ነበር። ከዚያም ሁሉም ብልህ እስኪሆን ድረስ የምጠብቅ ከሆነ ጊዜ መፍጀት መሆኑ ገባኝ። ከጊዜ በኋላ ደግሞ ይህ ሊሆን እንደማይችል፣ ሰዎች እንደማይለወጡ፣ ማንም ሊለውጣቸው እንደማይችልና ለመለወጥ መሞከሩ እንኳን ዋጋ እንደሌለው ተረዳሁ። ሶንያ - ይህ የማይሻር ሕግ ነው። በአሁኑ ሰአት ደግሞ በአእምሮና በመንፈስ ፅኑና ጠንካራ የሆነ ሁሉ የሰው ልጆችን እንደሚገዛ አውቃለሁ። የደፈረ ሁሉ ትክክለኛ ነው የሚል አመለካከት ነው የኖረው። ሰዎች ከከር አድርገው የሚቆጥሩትን ነገር የሚሸር ሰው ሕግ አውጭ ሆኖ ይቀመጣል። ከማንም ይበልጥ የደፈረ ከማንም ይበልጥ ትክክለኛ ነው። እስከዛሬ ሲሠራበት የቆየና ወደፊትም የሚሠራበት ነው። ይህን ለማየት የማይችል አይን የሌለው ብቻ ነው።

ራስኩልኒኮቭ ሶንያን እየተመለከተ ቢናገርም እርሷ የተናገረውን መረዳቷ ወይም አለመረዳቷ አላሰጨነቀውም። የሰውነቱ የሙቀት መጠን ከፍተኛ ደረጃ ላይ ደርሷል። የፈለገውን በመናገሩም ተደስቷል። ይህ አይነቱ የደበዘዘ እምነት ለእርሱ ህይወጥነትም ሕግም እንደሆነ ሶንያ ተገነዘበች።

የደስታ ስሜቱ እየናኘ ግማሩን ቀጠለ። ‘ስልጣን የተሰጠው ደፍሮ ለሚወስደው ሰው መሆኑን የተረዳሁት ያኔ ነው። ዋናው ቁምነገር ለመድፈር ወኔውን ማግኘቱ ነው። በሕይወቴ ለመጀመሪያ ጊዜ ከዚህ ቀደም ማንም ያሳሰበው ሀሳብ የመጣልኝ ያኔ ነው። መድፈር ፈለግሁ፣ ስለፈለግሁም ገደልኩ። ብቸኛ አላማዬ መድፈር መፈለጌ ነው!’

ሶንያ በጣም ተደናግጦ ‘ረጋ በል! እግዚአብሔር ርቆህል። እንድትታመም አድርጎ ለሰይጣን አሳልፎ ሰጥቶህል’ አለችው።

‘ሶንያ ድቅድቅ ጨለማ ውስጥ እተኛ በነበረበት ወቅት ሰይጣን ሁልጊዜ ይፈታተነኝ እንደነበር ገምቻለሁ። አያስገርምም?’ አለና ጥርሶቹን ብልጭ አደረገ።

‘ረጋ በል! እግዚር መቀለጃ ሰላህን አትሳቅ! ምንም ነገር አይገባህም! ምንም አታመዛገብም እንዴ?’

‘ሶንያ - ጅል አትሁኒ። እኔ አልሳቅሁም። ሰይጣን እያግጣባኝ መሆኑን በሚገባ አውቃለሁ። ጨለማ ውስጥ ተኝቼ ሳለ አወጣ አወርድና እያግጣባኝ ነው እያልኩ መልሼ ለራሴ አወራሰሁ። በዚህ ጉዳይ ላይ እስከመጨረሻው ድረስ ከራሴ ጋር ስለተሟገትኩ ሁሉንም አውቀዋለሁ። ባዶ ልፍለፋ እንዴት ስልችቶኝ ነበር! ሁሉንም ነገር ለመርሳትና በአዲስ ለመጀመር ፈለግሁ። ልፍለፋ ለማቆም ፈለግሁ። ያለምንም ጉዳይ እንደሞኝ እንቀዋለል እንደነበር ታውቂያለሽ? ስልጣን የመያዝ መብት አለኝ ወይ ብዬ ከጠየቅሁ ስልጣን የመያዝ መብት የለኝም ማለት መሆኑን አለመገንዘቤን ታውቂያለሽ? ሰው ቅማል ነው ወይስ አይደለም ብዬ ራሴን ብጠይቅ ለእኔ የሚገባኝ ቅማል አለመሆኑ ነው። ሌላው ደግሞ ቅማል አድርጎ ይቆጥረዋል። ናፖሊዮን ያደርገዋል ወይስ አያደርገውም እያልኩ ለብዙ ቀናት የተጨነቅሁትና የተጠበብኩት እኔ ናፖሊዮን አለመሆኔን በሚገባ ስለማውቅ ነው። ያን ሁሉ ሰቆቃ ተቋቋምኩና ሳስወግደው ፈለግሁ። ለራሴ እርካታ ስል ለመግደል ወሰንኩ። የማላስተባብለው ጉዳይ ነው። ይህን ግድያ የፈፀምኩት ሀብትና ስልጣን ኖሮኝ ለሰው ልጅ በጎ ለመስራት አይደለም። ለራሴ ስል የፈፀምኩት ነው። ድርጊቴን በፈፀምኩ ጊዜ በጎ አድራጊ መሆኔ፣ ወይም ደግሞ ቀሪውን ሕይወቴን እንደሸረረት እያደራሁ ማሳለፌ ቦታ አልነበራቸውም። ሶንያ - ገንዘብም እንደዚያው ቦታ አልነበረውም። የገፋፋኝ ሌላ ጉዳይ ነው። እንደሌላው ሁሉ ቅማል ወይስ ሰው ነኝ? የመሰለኝን እርምጃ ለመውሰድ ባለመብት ነኝ የሚለውን በአፋጣኝ መወሰን ነበረብኝ።’

‘ለመግደል? ለመግደል መብት ማግኘት?’ እያለች ሶንያ የሰቆቃ ጨካኝነት አለማች።

‘ሶንያ - ሽረ የፈጣሪ ያለህ ብሎ በመበሳጨት ተናገረ። የሆነ መልስ ሊሰጣት ቢፈልግም ቅር ተሰኝቶ በዝምታ ተዋጠ። ‘ሶንያ - ግማሪን አታቋርጪ። ላሳይሽ የሞከርኩት ሰይጣን ወደዚያ እንደገፋፋኝ፣ እንደሌሎቹ ሁሉ ቅማል ስለሆንኩ ወደዚያ የመሄድ መብት ያልነበረኝ መሆኑን ከጊዜ በኋላ እንደገለፀልኝ ነው። ስለሳቀብኝና ስለተሳለቀብኝ ነው አሁን ወዳንቺ የመጣሁት። እንግዳሽን ተቀበይው! ቅማል ባልሆነ ኖሮ ወዳንቺ እመጣ ነበር? አንድ ነገር አድምጪኝ። የዚያን እለት ማታ ወደ አሮጊቷ የሄድኩት ለማየት ነበር። ይሄን እንድታውቁልኝ እፈልጋለሁ።’

‘ታዲያ ገደልክ! ገደልክ!’

‘እንዴት ነው የገደልኩት? በእንዲህ አይነት መንገድ ነው ሰዎች የሚገድሉት? ሌላ ጊዜ እንዴት ወደዚያ እንደሄድኩ እነግርሻለሁ። አስቀያሚዋን አሮጊት ነው እንዴ የገደልኩት? እርሷን አይደለም ራሴን ነው የገደልኩት። ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ራሴን አጠፋሁ። አሮጊቷንም የገደለው ሰይጣን እንጂ እኔ አይደለሁም። ተይኝ በቃ- ሶንያ!’ እያለ ተስፋ በመቁረጥ ስሜት ጮኸ።

ከንጾቹን ጉልበቶቹ ላይ አድርጎ ጭንቅላቱን በእጆቹ አጥብቆ ያዘ።

‘እንዴት ተሰቃየህ!’ በማለት ሶንያ የሰቆቃ ድምፅ አለማች።

በድንገት ቀና ብሎ ተስፋ በቆረጠ ስሜት እየተመለከታት ‘አሁን ምን ላድርግ? ንገሪኝ’ አላት።

ከተቀመጠችበት ዘላ ቆመች። እስከዚያች ቅፅበት ድረስ እንባ አገለው የነበሩት አይኖቿ እሳት ተፋ። 'ምንድን ነው የምታደርገው?' ብላ ጮኸችና 'ተነስ' አለችው። ትከሻውን ስትይዘው በመገረም ቀና ብሎ ተመለከታት። 'በአሁኗ ደቂቃ ሄደህ መስቀለኛ መንገድ ላይ ቀም። በመጀመሪያ ጎንበስ ብለህ በደም ያጨቀየኸውን ምድር ሳም። ከዚያም በአራቱም ማእዘናት እያማተብክ ለሰዎች ሁሉ በጎሳ ድምፅ ነፍስ ገዳይ ነኝ በላቸው። በዚያን ጊዜ እግዚአብሔር እንደገና አዲስ ሕይወት ይሰጥላል። ትሄዳለህ ወይ?' ስትል ጠየቀችው - እጆቹን በእጆቿ ጥርቅም አድርጋ በእነዚያው በሚንተገተጉ አይኖች እየተመለከተችው።

ሶንያ በድንገት ባገኘችው መንፈሳዊ እርካታ ተገረመ።

'ስለ እስርና ግዙት ነው እንዴ የምታወራው? እጄን እንድሰጥ ትፈልጋለሽ?' እያለ በመከፋት ጠየቃት።

'ስቃይህን ተቀብለህ ለኃጢአትህ ሥርዐትን ማግኘት አለብህ - ማድረግ ያለብህ ያን ነው።'

'ሶንያ አልሄድም። እንደዚያ አላደርግም።'

'ግን እንዴት መኖር ትችላለህ? በምን እንደምትኖርም አስብበት። አሁን መተግበር ይቻላል? ከእናትህ ጋር እንዴት መነጋገር ትችላለህ? በአሁኑ ሰአት ምን አይነት ሁኔታ ውስጥ እንዳሉ አስብው። እናትህንና እህትህን እንደተወካቸው ታውቀዋለህ። ያለሰው እንዴት መኖር ትችላለህ? በአሁኑ ሰአት ምን እያጋጠመህ ነው?'

እንዲህ ሲል በርጋታ መለሰላት። 'ሶንያ - ልጅ አትሁኒ። በእነርሱ ፊት እንዴት ጥፋተኛ እሆናለሁ? ለምን እሄዳለሁ? ምንስ አላቸዋለሁ? ሊሆን የማይችል ሀሳብ ነው። እነርሱ ራሳቸው በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎችን እየገደሉ እንደጥሩ ነገር ይቆጥሩታል። መልቲና ርካሽ ናቸው። ሶንያ - እኔ አልሄድም። በሄድስ ምን ልናገር ነው? አሮጊቷን ገደዬ ገንዘቧን ለመውሰድ ድፍረቱን አጣሁ ብዬ ልለፍኖ ነው? ነው ወይስ ገንዘቡን ድንጋይ ስር ደበቅሁት ልል ነው? ይስቀጠኝና ገንዘቡን ባለመውሰዴ ቂል ነው ይሉኛል። በአንድ በኩል ፊር፣ በሌላ በኩል ቂል። ሶንያ - ምንም ነገር አይገባቸውም። ሊገባቸውም አይችሉም። ለምን እሄዳለሁ? እኔ አልሄድም። ሶንያ - ልጅ አትሁኒ።'

ተስፋ በመቀረጥ እጆቿን ወደ እርሱ ዘርግታ 'ልትቋቋመው አትችልም። ጭራሽ አትችልም!' በማለት ደጋግማ ተናገረች።

ተክዞ እያሰላሰለ 'ራሴን ላለማታለሌ እርግጠኛ አይደለሁም። ምናልባትም ሰው ነኝ። ቅማል አይደለሁም። ራሴን ለማውገዝ በጣም ተጣድፌ ሊሆን ይችላል። እነርሱን ግን ገና አለፋቸዋለሁ' አላት።

የቅሬታ ፈጣታ እያሳየ ለምባጩን ዘረጋ።

'በዚህ ሀሊና ሀይወትህን ሁሉ ልትገፋ!'

ኮስተር ብሎ 'እለምደዋለሁ' ከአላት ከአንድ ደቂቃ በኋላ 'ማልቀሱን አቀሚና ቀምነገር እናውራ። እየተከታተሉኝ እንደሆነ ልነግርሽ ነው የመጣሁት። እኔን ለመያዝ እየሞከሩ ነው' በማለት ገለፀላት።

ሶንያ ከመሸበሯ ብዛት ጮኸች።

'ምን ያስፈራሻል? ወደሳይቤርያ እንድሄድ ትፈልጋለሽ እንዴ? እነርሱ ሊያገኙኝ

አይችሉም። ገና አለፋቸዋለሁ። ምንም ማድረግ እንደማይችሉ አረጋግጥልኳለሁ። ተጨባጭ ማስረጃ አላገኘም። ትናንት አደጋ ላይ ወድቄ በሰብር አለቀልኝ ብዬ ወሰንኩ። ዛሬ ግን ሁኔታዎች እየተሻሻሉ ነው። በእኔ ላይ ያላቸው ማስረጃ የተሟላ አይደለም። የእነርሱን ክስ ለእኔ በሚረዳ መልክ በቀላሉ መመምዝዝ እችላለሁ። የተማርኩት ስለሆነ አይከብደኝም። ግን ሳያሰሩኝ አይቀርም። ዛሬ የሆነ ነገር ተፈጥሮባቸው ነው እንጂ አስረውኝ አበር። አሁንም ጊዜ አላቸው። ይህ ግን ምንም አያመጣም። ለአንድ ወይም ለሁለት ሳምንት እስርበት እቆይና በእኔ ላይ ማስረጃ ስለማይኖራቸው በነፃ ይለቀኛል። ቃል የምጣልሽ ማስረጃ እንደማያገኙብኝ ነው። አለን በሚሉት ማስረጃ ሰውን ጥፋተኛ ማድረግ አይቻልም። እንድታውቁው ብዬ ነው የምነግርሽ። እናቴና እሁቴ አላግባብ እንዳይጨነቁ የሚቻለኝን ሁሉ አደርጋለሁ። በአሁኑ ሰዓት እሁቴ ሁኔታው የተመቻቸላት ስለሚመስለኝ እናቴም ደህና ነች ማለት ነው። ሁኔታው ይሄን ቢመስልም ጥንቃቄ ይጠይቃል። ስታሰር ትጠይቁኛለሽ?

‘እንዴታ፣ እጠይቅህለሁ!’

ማሰባል ካናወጣት መርከብ አምልጠው ሕይወታቸውን እንዳተረፉ ሰዎች ሁለቱም ተከፍተውና ተከዘው ጎን ለጎን ተቀመጡ። ሶንያን ተመለከታትና ለእርሱ ያላት ፍቅር የቴን ያህል ታላቅ እንደሆነ ተገነዘበ። ክፉኛ ስለተሰቃየ መፈቀር እንዳለበት ተሰማው። ወደ ሶንያ ባቀናበት ጊዜ ተሰፋው ሁሉ፣ ወሳኙ ሁሉ፣ እርሷ እንደሆነች ተሰምቶት አበር። ከፊል ስቃዩን እንኳን ያላቀቀ መስሎት አበር። አሁን ግን ደግሞ ልሷን ከፍታ ስትሰጠው ከበፊቱ የባለ የመከፋት ስሜት በድንገት ሰረጸበት።

‘ሶንያ - በምታሰርበት ጊዜ መጥተሽ ባትጠይቁኝ ይሻላል።’

ሶንያ መልስ አልሰጠችም። እያካላች አያሌ ደቂቃዎች አለፉ።

በድንገት ሀሳብ የመጣላት ይመስል ‘መስቀል ታደርጋለህ?’ ብላ ጠየቀች።

መጀመሪያ ላይ ጥያቄዋ አልገባውም አበር።

‘አታደርግም አይደል? ይሄን መስቀል ውሰደው። የእንጨት መስቀል ነው። ሌላ የሊሳቪታ የሆነ ከመዳብ የተሠራም አለኝ። ከሊሳቪታ ጋር መስቀል እለዋወጥ አበር። በል ይኸውልህ ውሰደው። የእኔ መስቀል ነው!’ ስትል ተማፀነችው። ‘አይታይህም? አብረን እንሰቃያለን። መስቀላችንንም አብረን እንሸከም።’

‘መስቀሉን ሰጪኝ’ አለ ራስኮልኒኮቭ። ሊያስቀይማት ባለመፈለግ። ሆኖም መስቀሉን ለመያዝ የዘረጋውን እጁን ወዲያውኑ ለበሰበና ሊያፅናት በመፈለጉ ‘አሁን ሳይሆን ወደፊት ይሻላል’ ቢል አንሸከሸዘት።

‘አምን ወደፊት ይሻላል። ስቃይህን ለመቀበል ስትሄድ ታደርገዋለህ። ከእኔ ዘንድ ትመጣና አጠልቅልህለሁ። ፀሎት እናደርስና አብረን እንሄዳለን’ እያላች በስሜት ተናገረች። በዚያች ቅፅበት የሆነ ሰው በሩን ለሶስት ጊዜ ያህል አንኳኳና ‘ሶንያ - መግባት እችላለሁ?’ የሚል የተለመደ የጨዋ ድምፅ ተሰማ።

ሶንያ ደንግጣ ወደበሩ ሮጠች። ሚስተር ሌቢዚያትኒኮቭ አንገቱን አስገባ።

ለቤዚያትኒኮቭ ተጨንቋል፤ ተጠባል።

‘ሶንያ - ለአንድ ደቂቃ ያህል ሳንጋግርሽ እፈልጋለሁ’ ካለ በኋላ ወደራሰኩልኒኮቭ መለሰ ብሎ ‘ከዚህ እንደማገኘህ ገምጽ ነበር። እንዲህ ይሆናል ብዬ ያልጠበቅሁ ቢሆንም ሚስጠ ማርሚላዶቭ ያበደች መሰለች’ በማለት ያልተጠበቀ ዜና ሶንያን እየተመለከተ ተናገረ።

ሶንያ ጨኸት አሰማች።

‘ቢምንሰ ሁኔታው እንደዚያ ይመስላል። እኛ ግን የምናደርገው ግራ ገብቶናል፤ ችግሩ ያ ነው። ምናልባትም ከሆነ ቦታ አበሻቅጠው ያባረሯት ይመስላል። የባለቤቷን የቀድሞ አለቃ ለማንጋገር ነበር ሮጣ የሄደችው፤ ሰውዬው ግን ከቢሮው አልነበረም። ከሌላ ጀኔራል ጋር እየተጋበዘ ነበር። ታዲያ ምን ያደረገች መሰለህ? በቀጥታ ወደግብዣው ቤት ሄዳ ከገበታ ልታሰነው ሞክረች። ሰዎች ይዘው አስወጧት። እንደሰደበችውና የሆነ ነገር አንስታ እንደወረወረችበት ትናገራለች። እንደዚያ ያደረገችም ይመስላል። ለምን እንዳልታሰረች ግን አላውቅም። የምትናገረውን አበጥሮ መለየት ቢያስቸግርም በአሁኑ ሰአት ስለዚህ ጉዳይ ሳገኘችው ሁሉ እያወራች ነው። ከቁጥጥር ውጭ ሆና ትጮሃለች። ሁሉም ሰው ያራቃት ስለሆነ የሙዚቃ መሣሪያ ይዛ ከሕፃን ልጆቿ ጋር አደባባይ በመውጣት እየዘፈነችና እየደነሰች ገንዘብ እንደምትሰበስብና በየእለቱ ከጀኔራሉ ቢሮ አጠገብ ይሄንኑ ትርኢት እንደምታሳይ ትናገራለች። የአንድ የመንግስት ሠራተኛ ልጆች በየመንገዱ እንደሚለምኑ ሀገር ይየው ትላለች። ልጆቿን እየደበደበች ታስጮህቸዋለች። ልብሶቻቸውን ቀድዳ የጨርቅ ባርኔጣ ሠርታላቸዋለች - አርቲስት እንዲመስሉ በማሰብ። እርሷ ራሷ የሙዚቃ መሣሪያ ይዛ የመጫወት እቅዱ አላት። ለማንም በጀ ስለማትል አሁን ማድረግ ያለብን ምንድነው? እንደዚህ እንድትቀጥል ማድረግ አንችልም!’

ለቤዚያትኒኮቭ ብዙ መናገር ቢችልም ትንፋሷን ዋጥ አድርጋ ትሰማው የነበረችው ሶንያ ካፖርታዋንና ባርኔጣዋን በድንገት አነሳችና እየሮጠች ወጣች። ራስኩልኒኮቭ ተከትላት፤ ለቤዚያትኒኮቭም ለጠቀ።

‘የአበደች ትመስለላለች። ሶንያ እንዳትሸበር ብዬ ነው ያበደች መሰለኝ ያልኩት እንጂ አያጠራጥርም። የቲቢ በሽተኞች አእምሮአቸው እንደሚነካ ይገባኛል። ስለሕክምና አለማወቁ ያሳዝናል። ለማግባት ብሞክርም በጀ ብላ የምትሰማኝ አልሆነችም’ እያለ ወደጎዳናው ሲወጡ ለራስኩልኒኮቭ አጫወተው።

‘ስለቲቢው ጠንቅ ነገርካት ወይ?’

‘አልነገርኳትም በጭራሽ። ብዙግራትም አትረዳውም። አንድን ሰው መጮህ አይረባህም ብለህ ብታሳምንው ከመጮህ ይታቀብ ነበር። አይደለም እንዴ? በመጮህ ይገፋብታል ብለህ ትገምታለህ?’

‘እንዲያ ቢሆንም ሕይወት እጅግ በቀለለ’ ሲል ራስኩልኒኮቭ መለሰ።

‘እኔ አልሰማማም። ሚስጠ ማርሚላዶቭ ለመረዳት በርግጥ ያዳግታታል። የቀወሱ ሰዎችን እያሳሙ ለማዳን በፓሪስ ኢክስፐርመንቶች እየተካሄዱ መሆናቸውን ታውቃለህ? በቅርቡ በሞት የተለየ አንድ ታዋቂ ፕሮፌሰር በዚህ ዘዴ ተጠቅሞ ማዳን እንደሚቻል ያምን

ነበር። በእርሱ እምነት መሠረት በአካል ደረጃ እብዶች ምንም ጉድለት የለባቸውም፤ እብዶት የሎጂክና የማመዛዘን ስህተት፤ እንዲሁም የተዛባ አመለካከት እንጂ ሌላ አይደለም። ባይገርምህ የሕመማችን አመለካከት ውድቅ ማድረጉን እየቀጠለበት ሂደና ለውጤት በቃ ይባላል። የሻወር አገልግሎትንም በተጓዳኝ ይጠቀም ስለነበር የእርሱ የማከሚያ ዘዴ ያስገኛቸው ውጤቶች ቢያንስ አጠራጣሪ ናቸው።

ራስኮልኒኮቭ ማዳመጡን ከተወ ቆይቷል። ከቤቱ ሕጓጓ እንደደረሰ ለቤዚያትኒኮቭን ጭንቅላቱን ነቅቶ ተሰናበተውና ወደአጥር ግቢው አቀና። ለቤዚያትኒኮቭም ዙሪያውን ቃኝና በሩጫ ገሰገሰ።

ራስኮልኒኮቭ ወደጠባብ ክፍሉ ገብቶ መሀል ላይ ቆመ። ለምን ወደዚህ ተመልሶ መጣ? የተቀዳደደውንና የቆሸሸውን የግድግዳ ወረቀት፤ አባረውንና ፎቴውን ተመለከተ። የሆነ ሰው ምስማር የሚቀጠቅጥ ይመስል የማያቋርጥ ድምፅ ከውጭ ይሰማል። የድምፁን መንስኤ ለማወቅ ቀስ ብሎ ወደመስኮቱ ሄደና አማተረ። አጥር ግቢው እና ስለሆነ የሚቀጠቅጡትን ሰዎች ለማየት አልቻለም። በግራ በኩል አንዳንድ ክፍት መስኮቶችን ተመለከተ። ከመስኮቶቹ ስር በማሰር ላይ የበቀሉ አትክልቶች ይታያሉ። የታጠቡ ልብሶች በየመስኮቶቹ ላይ ተሰጥተዋል። ሁሉንም የሚያውቀው ስለሆነ ተመልሶ ከፎቴው ላይ ተቀመጠ።

እንደዚህ አይነት ባይነት ተሰምቶት አያውቅም።

ሶንያን ከመጥላት ደረጃ ላይ እንደደረሰና በአሁኑ ሰአት እንድትከፋ ያደረጋት እርሱ እንደሆነ ተሰማው። እንደሆነ እንድታፈስለት አቅዶ ለምን ወደእርሷ ሄደ? ሕይወቷን ማበላሸት ለምን አስፈለገው?

‘ብቻዬን እሆናለሁ። ወደእስር ቤት እንድትመጣ አላደርጋትም’ ሲል ፈርጦም ብሎ በድንገት ተናገረ።

ከአምስት ደቂቃ በኋላ ቀና ብሎ ያልተለመደ ፈገገታ ተነበበት። እንግዳ ሀሳብ መጣለት። ‘ምናልባት ሳይቢርያ አብረን ብንሆን ይሻላል’ የሚል ሀሳብ በድንገት ተመላለሰበት።

አእምሮውን እያስጨነቀ ሲያወጣና ሲያወርድ በክፍሉ ውስጥ ምን ያህል እንደቆየ አላወቀውም። ወዲያውኑ በሩ ተከፈተና ዳንያ ገባች። ከጥቂት ጊዜያት በፊት እርሱ ራሱ ሶንያ ላይ እንዳደረገው ሁሉ ከደጃፋ ቆመችና ተመለከተችው። ከዚያም ወደውስጥ ዘለቀችና ከእርሱ ፊት ለፊት ትናንት ከተቀመጠችበት ወንበር ላይ ተቀመጠች። አእምሮው ምንም ነገር ያላዘለ ይመስል በዝምታ ተውጦ አያት።

‘ሮዲ - አትበላጭ፤ ከደቂቃ በላይ አልቆይም’ አለችው።

ፊቷ ኮስታራም ባይሆን ሀሳብ እንዳልተለያየት ያመለክታል። አይኖቿ የደመቀና የተረጋጉ ናቸው። እህቱ ፍቅር አገዛ መምጣቷን ወንድሟ መገንዘብ ይችላል።

‘ሮዲ - በአሁኑ ሰአት ሁሉንም ነገር አውቃለሁ። ራዙምኪን ምንም ሳያስቀር አጫውቶኛል። የምትሰቃየው በማይረባ ጥርጣሬ ምክንያት ነው። ምንም አስጊ እንዳልሆነና እንተም በየዋህነት ነገሩን እንዳከረርከው ራዙምኪን ነግሮኛል። ነገሩ የቱን ያህል እንደሰለቸህ መረዳት እችላለሁ። የጥላቻ ስሜትህ እንደማይረታህና በቀሪው ሕይወትህ ላይ ጠባሳ ትቶ

እንደማያልፍ ተስፋ ላድርግ። ይሄ ነው የሚያስፈራኝ። እኛን ስላልጠየቅህ አልወቅስህም። ለመውቀስም መብት የለኝ። ከዚህ ቀደም ላደረግሁትም አገናለሁ። እኔም ብሆን እንዲህ አይነት ከፍተኛ ችግር ቢደርስብኝ ኖሮ ሰውን ሁሉ እሸሽ እንደነበር ይሰማኛል። ስለዚህ ሁኔታ ለእናታችን ምንም አልናገርም፤ ስለአንተ ግን በየጊዜው እያነሳሁላት በቅርቡ ለመምጣት ቃል እንደገባህ አጫውታታለሁ። እርሷን ለማረጋጋት የሚቻለኝን ሁሉ ስለማድረግ አንተ አትጨነቅ። ግን እናት እንደመሆኗ መጠን ብዙ እንዳታዝን ቢያንስ አንዴ መጥተህ ጠይቃት። በማንኛውም ጊዜ ሕይወቴን ሳይቀር የእኔን እርዳታ፣ ወይም ምንም ነገር ከፈለግህ ደውልልኝ፤ እመጣለሁ። ደህና ሁን!’

ወዲያውኑ ዞር ብላ ወደቡሩ አቀናች።

ራስኩልኒኮቭ ተነስቶ ሂዶ አስቆማትና ‘ዳንያ - ራዙምኪን በጣም ጥሩ ሰው ነው’

አላት።

ዳንያ በመጠኑ አፈረችና ትንሽ ቆየት ብላ ምን ማለቱ እንደሆነ ጠየቀችው።

‘ከፍተኛ ስሜትና ፍቅር ያለው ሐቀኛ የሰራ ሰው ነው። እስከ ወዲያኛው ደህና ሁኒ’

- ዳንያ።

ዳንያ ፊቷ ፍም ከመሰለ በኋላ ወዲያውኑ ደግሞ ተከፋች።

‘ሮዲ - ለመጨረሻ ጊዜ ነው እንዴ ሰላም የምንባባለው? የመጨረሻ ነገህን የምታነብ ይመስል ከእኔ ጋር እንዴት እንዲህ ትናገራለህ?’

‘ግዴለሽም - ደህና ሁኒ!’

ከእርሷ መለስ አለና ወደመስኮቱ ሄደ። ዳንያ በአትኩሮት እየተመለከተችው ትንሽ ጠበቀችና በጣም ተጨንቃ ወጣች።

ለእርሷ ያለው ፍቅር አልቀዘቀዘም። እጇን ይዞ ሊሰናበታትና ከዚያም አልፎ ምስጢሩን ሊነግራት ያሰበበት ጊዜ ነበር፤ ግን እጁን እንኳን አልዘረጋላትም።

ስለሶንያ ማሰቡን ቀጠለ።

ውጭው እየጨለመ ሂዶ በመስኮቱ በኩል ቀዝቃዛ አየር ይነፍሳል። ወዲያውኑም ባርኔግውን ይዞ እብስ አለ።

የራሱ የጤንነት ሁኔታ አላስጨነቀውም። ይሄ ሁሉ ስቃይና ሰቆቃ ግን ጤንነቱን ሳይጎዳው አልቀረም። ትኩሳቱ ከፍተኛ ደረጃ ደርሶ አልጋ ላይ ያልዋለው ያለማቋረጥ መጨነቀ፤ በእግሩ እንዲቆምና ህሊናውን እንዳይስት ስላደረገው ነው።

አላማ ሳይኖረው በየጎዳናዎቹ ተዘዋወረ። ጀምበር እየጠለቀች ነበር። ተስፋ የመቀረጥና የመከፋት ስሜት ኖሽበት። ይህ ስሜት፣ በአንዲት ጋት መሬት ላይ ኖሮ ወደፊትም እንደሚመለስበት ተሰማው። ምሽት ላይ ብዙውን ጊዜ ስሜቱ እየጠነከረ ይሄዳል።

‘ጀግን በመጥለቋ የተነሳ ይህ አይነቱ በሽታ ሲጣናወትህ የማይረባ ነገር ልትሠራና ከዚያም ወደሶንያ ቀርቶ ወደዳንያ እንኳን ልትሮጥ ትችላለህ’ እያለ አጉተመተመ።

የሆነ ሰው ጠራውና ዞር አለ። ለቤዚያትኒኮቭ በሩጫ ደረሰበት።

‘ገና ከከፍላህ መምጣቱ ነው። ስፊልግህ ነበር። ያቺ አሮጊት እቅዷን በመተግበር ሕፃናቱን ይዛ ወጣች። ሶንያና እኔ ፊልገን ነው ያገኘናቸው። የብረት መጥበሻ እየደበደበች

ሕፃናቱ እንዲዘፍኑና እንዲጨፍሩ ታስገድዳቸዋለች። ሕፃናቱ ያለቅሳሉ። ከመስቀልኛ መንገድና ከመደብር አጠገብ ስትቆም ከታሮች ይከጋታል። እስቲ እንሂድ!’

ራስኩልኒኮቭ ሊቤዚያትኒኮቭን ተከትሎ እየሄደ ‘ሶንያስ?’ ሲል ጠየቀ።

‘ከቁጥጥር ውጭ ሆናለች። ሶንያ ሳትሆን ሚስት ማርሚላዶቭ ማለቱ ነው። ሶንያም ብዙ አትርቅም። ሚስት ማርሚላዶቭ ግን አእምሮዋን ስታለች። አብዳላች ነው የምልህ። ወደፖሊስ ጣቢያ ይወስዳሉ። ይሄ ደግሞ ጣጣ ያመጣባቸዋል። በአሁኑ ሰአት ከሶንያ ቤት አካባቢ ከሚገኘው ድልድይ አጠገብ ናቸው።

ሶንያ ከምትኖርበት አካባቢ ሁለት የሚሆኑ ሕንፃዎችን አልፎ ከሚገኘው ድልድይ ስር ካለው የወንዝ ዳርቻ ላይ ሰዎች ተከላከለዋል። ገና ከድልድዩ ላይ የሚገኝ ማርሚላዶቭ የጎረናና የተሰበሰበ ድምፅ ይሰማል። ሁኔታው ያልተለመደና እይታ የሚጋብዝ ነው። ሚስት ማርሚላዶቭ ያረጀ ቀሚስ፣ አረንጓዴ ነጠላና የተቀደደ ባርኔጣ አድርጋ ከቁጥጥር ውጭ ሆናለች። ቁርቁዝ ብላ ቁና ቁና ትተነፍሳለች። በሳንባ ነቀርሳ በሽታ መጠቃቷን የሚያሳየው ፊቷ ከመቼውም ጊዜ ይበልጥ ስቃይ ይነበብበታል (ከዚህም በተጨማሪ የቲቢ በሽተኞች ቤት በመዋል ፈንታ ውጭ ፀሀይ ላይ ከቆዩ በሽታው ይብሰባቸውና ገፅታቸው የባስ ይሆናል)። ስሜቷ ግን አልበረደም። የመከፋቷ መጠን በየደቂቃው ይጨምራል። ወደልጆቿ እየርጠች ትጮግታለች፣ ታግባባቸዋለች፣ እንዴት መጨፈርና ምን መዝፈን እንደሚኖርባቸው በተሰበሰበው ሕዝብ ፊት ትነግራቸዋለች፣ አስፈላጊነቱን ትገልፅባቸዋለች፣ ሳይገባቸው ሲቀር ደግሞ ትደበድባቸዋለች። ወዲያውኑ ደግሞ የጀመረችውን ትተውና ወደተሰበሰበው ሕዝብ ትሮጣለች፣ ደሀና የለበሰ ሰው ካዮች ከጨዋ ቤተሰብ የወጡ እነዚህ ሕፃናት ምን እይነት አስከፊ እጣ እንደገጠማቸው ታስረዳቸዋለች። የሚስቁ ወይም የሚተነኩሱ ሰዎች ካሉ ወዲያውኑ ታባርራቸውና አፍ መክፈት ትጀምራለች። ከፊሉ ይስቃል፣ ሌላው ጭንቅላቱን ይነቀንቃል፣ ሁሉም ደግሞ እብደን ቤት በፍርሀት ከተዋጡ ሕፃናት ጋር ማዞቱ ያስገርመዋል። ሊቤዚያትኒኮቭ የጠቀሰው የብረት መጥበሻ የለም፣ ቢያንስ ራስኩልኒኮቭ አላየውም። ሚስት ማርሚላዶቭ መጥበሻውን ከመደብደብ ይልቅ ልጆቿ እንዲዘፍኑና እንዲጨፍሩ ለማድረግ ስትፈልግ እጆቿን ታጨበጭባለች፣ እርሷ ራሷ መዝፈን ትጀምራለች። ወዲያው መዝፈን ከመጀመሯ የሳል በሽታዋ ይቀስቀስና ያደናቅፋታል። ታማርርና እንባዋን ታጎርፈዋለች። ከሁሉም በላይ ያበላጫት የኮልያና የሊዳ ማልቀስና መሸበር ነው። በእርግጥም ሕፃናቱን እንደ ጎዳና ዘፋኞች ለማልበስ ከፍተኛ ጥረት አድርጋለች። ትንሹ ልጅ በራሱ ላይ ቀይና ነጭ ጥምጥም አድርጎአል። ሊዳ የለበሰችው ልብስ ግን የተሟላ አልነበረም፣ የተዋበችው ነጭ የሰንገላ ሳባ ያለበትን የአባቷን የሱፍ ባርኔጣ በማድረግ ብቻ ነበር። ፖልያ የሰርክ ቀሚሷን ለብላለች። እናቷን በፍርሀትና በመገረም እየተመለከተች እንባዋን ደብቃ ከአጠገቧ ቆማለች። እናቷ ማበደን ስለተገዘበች ተሳቃለች። ጎዳናውና ሕዝቡ ከፋኛ አስፈርተዋታል። ሶንያ ሚስት ማርሚላዶቭ ወደቤት እንድትመለስ እየተማፀነችና እያለቀሰች እንደጥላ ትከተላታለች። ሚስት ማርሚላዶቭ ግን በጀ አላለችም።

ትንፋሷ ቁርጥ ቁርጥ እያለና እያሳለች እንዲህ ስትል በመጮህ ተናገረች፡- ‘ሶንያ - እረፊ! የምትጠይቁውንም አታውቁ። ስራ - ነገርሽ ሁሉ እንደሕፃን ነው። ተመልሼ ወደዛች ጀርመናዊት ቤት እንደማልሄድ መቶ ጊዜ ያህል ነግራኝለሁ። ሀገሩን በቅንነት ያገለገለና

እስከአለተ ሞቱ ድረስ በመንግስት ስራ ላይ የቆየ ጨዋ ሰው ያፈራቸው ልጆች በየንግድው እየተዘዋወሩ እንደሚለምኑ ፒተርስቡርግ በመላ ይመልከትና ጉድ ይበል። ያ ከይሲ ጀኔራልም ይመልከት። ሶንያ - በጣም ሞኝ ነሽ! እስቲ ንገሪኝ ሌላ ምን ማድረግ እንችላለን? ያሰቃየንሽ ይበቃል። እንደዚሁ መቀጠል ግን አይሞክርም! ራስኮልኒኮቭ - አንተ ነህ እንዴ? ከዚህ የበለጠ አንገብጋቢ ስራ እንደሌለን ለዚህች ሞኝ ልጅ እባክህ ንገራት። ሰው ማሲንቆ እየዝገዝም ይኖራል! እኛ ከጨዋ ቤተሰብ ወጥተን ለልመና የተጻረግን የተለየን ድሆች እንደሆንን ሁሉም በአንዴ ይገነዘባል። ቃሌን አስተውሉ - ያ ከይሲ ጀኔራል ከሰራው ይባረራል። በየአለቱ ወደቢሮው መስኮት እየተጠጋን እንታየዋለን። ንጉሠ ነገሥቱ በዚያ በኩል ሲያልፉ ተንበርክኪ ሂጂ ልጆቹን ከፊት ለፊት አድርጌ እያሳየኋቸው «አባቴ፤ ጠብቁአቸው» እላቸዋለሁ። የሙት ልጆች ሁሉ አባት ናቸው፤ መሀሪ ናቸው፤ ይጠብቁአቸዋል። ልጆች - ዝፈኑ ጨፍሩ። ለምን ታለቅላላችሁ? እየውላችሁ ዝም ብሎ ያለቅላል! አንት ሞኝ ልጅ ምን ያስፈራህል? ምን ላድርጋችሁ? ራስኮልኒኮቭ - የቱን ያህል ቂል እንደሆኑ ትመለከታለህ! እንዲህ አይነት ልጆች ይገሩ ምን ማድረግ እችላለሁ?

ቃላት እያሹሳደገደች ወደሚያለቅሱት ሕፃናት አመለከተች። ራስኮልኒኮቭ ሊያማባባት በመሞከር የልጃገረዶች የአዳሪ ት/ቤት ርእሰ መምህር የመሆን እቅድ እስካላት ድረስ እንደአዝማሪ መዞሩ ክብሯን የሚያሳድፍ እንደሆነ ነገራት።

‘አዳሪ ት/ቤት? ቂ - ቂ - ቂ! ነገሮች ሁሉ ከሩቅ ሲታዩ ያምራሉ። አይደለም እንዴ?’ እያለች ሳቀችና ሳቋን ከመጨረሻ ሳሏ ተከተላት። ‘ራስኮልኒኮቭ - ያበጠው ይፈንዳ። ያን ከይሲ ጀኔራል ምን እንዳደረግሁት ታውቃለህ? ከጠረጴዛ ላይ ወረቀት አንስቼ ስሜን በብዕር ዓፍኩበትና ወርውሬለት ሮጥኩ። መጥፎ ከይሲ! በአሁኑ ሰአት ግን ስለማናቸውም ደንታ የለኝም። ማንንም ቢሆን እጅ እየነሳሁ አለምንም። ሶንያ ለረጅም ጊዜ እኛን ተሽክማለች። ፖልያ - ምን ያህል አገኘን? እስቲ አሳዩኝ። ሁለት ሳንቲም ብቻ? ምን ዋጋ አለው! እያለከለኩ በሩጫ መከተል ብቻ እንጂ ገንዘብ አይሰጡም። ያን ሞኝ ተመልከቱ! ምንድነው የሚያስቀው? ይሄ ሁሉ የኮልያ አለማወቅ ነው። ለእርሱ ጊዜም የለኝ! ፖልያ - ምንድነው? በፈረንሳይኛ ንገሪኝ - ፓርሌ ሟ ፍራንሴ። ፈረንሳይኛ አስተምሬሽ አይደል እንዴ? አንዳንድ አባባሎች አታውቁም? ተራ አዝማሪ ሳትሆኑ ከደህና ቤተሰብ የተፈራችሁና በሚገባ ያደጋችሁ መሆኑን የማሳወቂያ ሌላ ምን መንገድ አለ? መንገድ ላይ የምናሳየው የድብድብ ትርኢት አይደለም። ጥሩ መዝሙር መዝሙር ይኖርብናል። አሁን ምን እንዝምር? አባካችሁ አትረብሹኝ። አየህ ራስኮልኒኮቭ ከዚህ የተገኘው የሆነ ነገር ለመዝፈንና ኮልያ እንድትጨፍር ለማድረግ ነው። መገመት እንደምትችለው በሚገባ ለመዘጋጀት ጊዜ አላገኘንም። ምን ማድረግ እንደሚኖርብን እንወስንና በሚገባ እንዘጋጅበታለን። ከዚያም ደህና ሰዎች በብዛት ወደሚገኙበት ወደኔቸሽኪ አደባባይ ሄደን በአንድ ጊዜ ታዋቂነትን እናተርፋለን። «ትንሿ መንደር» የተሰኘውን ዘፈን ሊጻ ታውቀዋለች። ግን ሁሉም የሚዘፍነው ስለሆነ ረቀቅ ያለ ነገር መዝፈን አለብን። ፖልያ - ሌላ ምን እንዝፈን? የማስታወስ ችሎታዬ ስለደከመ ነው እንጂ አንድ የፈረንሳይኛ ዘፈን አለ። ሰዎች በፈረንሳይኛ ስትዘፍኑ ከሰሙ ከደህና ቤተሰብ መፈራታችሁን ወዲያውኑ ይገነዘቡና አንጀታቸው ይንሰፈሳል። በሉ እንግዲህ ሳንክ ሱ የተሰኘውን የፈረንሳይኛ ዘፈን እናስነካው።’

አንዱን ሰንኝ እንደጨረሰች መሳሰሉን ቀጠለች። መለስ ሲልላት ደግሞ ትንፋሽ ለማግኘት አፏን እየከፈተች ፖልያ ቀሚስቷን አስተካከይ። ትከሻሽ ላይ ልክ አይደለም። የጨዋ ልጆች መሆናችሁን ሁሉም እንዲገነዘብ ክብራችሁን ጠብቃችሁ በሚገባ ለመንቀሳቀስ የተለየ ትኩረት አድርጉ። የውስጥ ልብሱ በረጅሙ መሰፋት እንዳለበት ነግራቸዋል። ይሄ የሰንያ ጥፋት ነው። ይጠር እያልሽ ብዙ ጊዜ ነግረሽኛል። ምስኪኑን ሕፃን ተመልከቺው! እንዴት ያስቀይማል! እንደገና ምን ያስለቅሳችኋል? ምን ሆናችሁ? ኮልያ ዘፈኑን ጀምራ። አትቀጥይም? ፍጥነት! ምን አይነት ከይሲ ነች! ያ ፖሊስ አሁንም አለ! ምን ትፈልጋለህ? አለች።

በእርግጥም አንድ ፖሊስ በተከለከለው ሕዝብ መሀል እየተጋፋ ይመጣ ነበር። በሌላ በኩል ግን የመንግስት ሠራተኛ ልብስ የለበሰ ማእረግ ያለው ኮስታራ ሰው (በሚስት ማርሚላይቭም ሆነ በፖሊሱ አይን ውስጥ ገብቶአል) ጠጋ ብሎ ሶስት ሩብል ለሚስት ማርሚላይቭ ሰጣት። በፊቱ ላይ ቅን ስሜት ይነበብበታል። ሚስት ማርሚላይቭ ገንዘቡን ተቀበለችና በጨዋ ደንብ እጅ ነሳቸው።

ኮራ ብላ እንዲህ ስትል ተናገረች፡- ‘በጣም አመሰግናለሁ ጌታው። ስቃይ የደረሰባትን ድሀና ጨዋ ሴት ለመርዳት የተሰለፉ የተከበሩ ደጋግ ሰዎች አሉ። ጌታው - የሚያዩአቸው ከደሀና ቤተሰብ የተፈሩ የሙት ልጆች ናቸው። ያ ከይሲ ጀኔራል ተቀምጦ ዶሮ እየበላ አትረብሽኝ አለች። «ክቡርነትዎ ሟቹ ባሌን ስለሚያወቀ ለእነዚህ የሙት ልጆች አንድ ነገር ያድርገኋቸው» ነበር ያልኩት። ርካሽ የሆነ መሠራ ሰው ደግሞ ባሌ በተቀበረበት አለት የበኸር ልጁን ሙልጭ አድርጎ ሰደባት። ያ ፖሊስ አሁንም አልተወን! ጌታው - እባክዎ አስጥሉን። ምንድነው የሚፈልገው? ከአንደኛው ፖሊስ ብናመልጥ ይሄኛው ደግሞ እየተከታተለን ነው። ለመሆኑ አንት ቂል ፖሊስ ምን ፈለገህ? አለችው።

‘ጎዳና ላይ ይህን ማድረግ አይፈቀድም። እባካችሁ አትረብሹ።’

‘አንተ ራስህ እየረበሸክ አይደለም! ማሲንቆ ይገፍ የምዞር ተራ አዝማሪ መሰልኩህ። ምንም አይመለከትህም። ይመለከትህል እንዴ?’

‘ማሲንቆ ለመያዝም እኮ ፈቃድ ያስፈልጋል። እርስዎ እንደመሰለዎት እየሰሩ ሰው እንዲሰበሰብ ያደርጋል። የት ነው የሚኖሩት?’

‘የምን ፈቃድ?’ ብላ ሚስት ማርሚላይቭ በንዴት ጮኸች። ‘ባሌን ገና ዛሬ ከመቅበሬ ፈቃድ እያለ ይነዝዝኛል።’

‘እባክዎ ተረጋገጥ እንሂድ። እስከቤትዎ ድረስ እሸኝዎታለሁ። እንደዚህ ሰው መሀል መገኘትዎ ለርስዎ ጥሩ አይደለም። ጤነኝነት አይታይብዎትም በማለት የመንግስት ሠራተኛው ተናገረ።

‘ጌታው - ምንም ነገር አያውቁም! ገና ወደኔሽሰኪ አደባባይ እንሄዳለን! ሶንያ! ሶንያ! የት ነው ያለችው? እርሷም ታለቅሳለች! ምን ሆናችሁ? ኮልያና ሊዳ ወዴት ነው የምትሄዱ? ወዴት ነው የምትሮጡት?’ እያለች ሚስት ማርሚላይቭ ጮኸች።

የሚያያቸው የሰው አይንና የቀወሰችው እናታቸው ያልተለመደ ባህሪ ስላስፈራቸው እንዲሁም ፖሊስ ሊወስዳቸው መቃረቡን ስለተመለከቱ ኮልያና ሊዳ ተያይዘው ሮጡ። ምስኪኗ እናታቸውም እነርሱን ተከትላ እየጮኸች መሮጥ ጀመረች። ሶንያና ፖልያ በሩጫ ተከተሏት።

‘ሶንያ - ይዘሽ አምጪአቸው! ምን አይነት የተረገሙ ልጆች ናቸው! ፖልያ - ያገርአቸው! ለእናንተ ስል ነበር...’

እናትየዋ ስትሮፕ አንሸራቶአት ከፉኛ ወደቀች።

ሶንያ ጎንበስ ብላ እየተመለከተቻት ‘ደሙን ተመልከቱ! ራሷን በስለት ቆርጣለች!’ ብላ ጮኸች።

ሁሉም ሩጠው ደርሰው ከበቡና ቆሙ። ከስፍራው ለመድረስ ራሳቸውን ለቢዚያትኒኮቭ የመጀመሪያዎቹ ነበሩ። የመንግስት ሠራተኛውም ፈጥኖ ተቀላቀላቸው። ከበስተጓላቸው የነበረው ፖሊስ ‘አይ እድሌ!’ እያለ አማረረና የሚገጥመውን ችግር ተገንዝቦ ትከሻውን ነቀነቀ።

‘ከዚህ ሂዱ!’ እያለ የተሰበሰበውን ሕዝብ ለመበተን ጥረት አደረገ።

አንዱ ‘መሞቷ ነው!’ ሲል ሌላው ደግሞ ‘ሀሊናዋን ስታለች!’ ይላል።

አንዲት ሴት አማተባችና ‘ጌታ ማረን! ሕፃናቱን ያዟቸው? እኔ ተመስጥን በሕይወት አለ። ታላቆቻቸው ደርሰው ይዘዋቸዋል። አይ ምስኪኖች!’ አለች።

ሚስት ማርሚላዶቭን በደንብ በተመለከቷት ጊዜ መንገዱን ያለበሰው ደሟ ይፈልቅ የነበረው ሶንያ እንደገመተችው ራሷን በስለት ቆርጣ ሳይሆን ከአፏ እንደሆነ ተገዘበ።

‘እንዲህ አይነት ነገር ከዚህ በፊት አጋጥሞኛል። የሳንባ ነቀርሳ ውጤት ነው። ደም እያስተፋ ይገድላል። የእኔ ዘመድ የሆነች ሴት እንዲህ ስትሞት በቅርቡ አይቻለሁ። ምን ማድረግ ነው ያለብን? መሞቷ አይቀርም’ እያለ የመንግስት ሠራተኛው ለራሳቸውን ለሌቢዚያትኒኮቭ ቀስ ብሎ ነገራቸው።

‘በዚህ በኩል! ወደእኔ ክፍል ውሰዷት’ ስትል ሶንያ ተማጸች። ከአንዱ ወደሌላው እየሮጠች ‘ከዚህ ሕፃን ነው የምኖረው። በፍጥነት ወደክፍሌ ውሰዷት! ሐኪም ጥሩልኝ!’ አለች።

የመንግስት ሠራተኛው ጥረት ታክሎበት ሁሉም ነገር ተከናወነ። ፖሊሱ ሳይቀር ሚስት ማርሚላዶቭን ወደሶንያ ክፍል ተሽከሞ ለመውሰድ ተባበረ። በድኗን ተሽከመው ከአልጋ ላይ አስተፋች። ደሙ መፍሰሱን ባያቋርጥም ሀሊናዋን እያወቀች የሂደች መሰለች። ፖሊሱ ከጠው ይመለከቱ የነበሩና እስከጠሩ ድረስ ተከትለው የመጡ አንዳንድ ሰዎችን ከአባረረ በኋላ በሶንያ መሪነት ራሳቸውን ለቢዚያትኒኮቭና የመንግስት ሠራተኛውን ተከትሎ ወደክፍሉ ገቡ። ፖልያ ያለቅሱና ይንቀጠቀጡ የነበሩትን ኮልያንና ሊዳን እየመራች ተከትለች። የካፔርናሞቭ ቤተሰቦችም ደረሱ። አንኮውና አንድ አይናማው ሚስተር ካፔርናሞቭ ደሙን አንገርግን ሁልጊዜ በፍርሀት የምትናወጥ ከምትመስለው ሚስቱ ጋር፣ አፋቸውን ከፍተው የመገረም ገፅታ በሚታይባቸው ልጆቹ ታጅቦ ከተፍ አለ። ስቪድራጋሎቭም ሳይታሰብ ደረሰ። ከየት እንደመጣ ለማወቅ አቅቶትና ከተሰበሰበው ሕዝብ መካከል አይቶት እንደሆነ ለማስታወስ ተስኖት ራሳቸውን በመገረም ተመለከተው።

ሐኪምና ቁስ እንዲመጡ ትጠየቀ። በአሁኑ ደረጃ የሐኪም መምጣት ዋጋ እንደሌለው የመንግስት ሠራተኛው ለራሳቸውን ለቢዚያትኒኮቭ ቢያንሸካሸክላትም ሰው መላኩን ተገዘበ። ካፔርናሞቭ ፊልሳ ሊያመጣ ሂዷል።

ሚስት ማርሚላዶቭ ትንፋሷ መለስ ብሎላታል፤ ለጊዜውም ቢሆን ደሙ ከመፍሰስ አቁሞአል። ገርጥታ እየተንቀጠቀጠች ከግንባሯ ላይ የነበረውን ሳብ በመሀረብ

የምትጠርግላትን ሶንያን ትክ ብላ ተመለከተችት። ብድግ እንዲያደርጓት ጠየቀች። ከግራና ከቀኝ ተደገፈችና አልጋው ላይ ተቀመጠች።

‘ልጆቼ የት አሉ?’ ስትል በደከመ ድምፅ ጠየቀች። ‘ፖልያ አመጣሻቸው? የምትገርሙ ሕፃናት! ለምን ሮጣችሁ?’

የደረቁት ከንፈርቿ በደም ተለውሰዋል። ዙሪያውን እያየች ከፍሉን ቃኘች።

‘ሶንያ - እንዲህ ነው የምትኖረው! ከዚህ በፊት ከከፍልሽ አልነበርኩም! አሁን ግን ከከፍልሽ እገኛለሁ!’ አለችት በስቃይ አይን እየተመለከተችት። ‘ሶንያ - ገንዘብሽን አሟጠጥነው። ፖልያ! ሊዳና ኮልያ ወዲህ። ሶንያ - ያው ተረክቧቸው። እኔ በቅቶኛል። አከተመ! እባካችሁ አርፌ ልተኛ። ቢያንስ በሰላም ልሙት።’

እንደገና ትራብ አስደግፈው አስተኝለት።

‘የምን ቁስ ነው የምትሉት? እኔ አልፈልግም። ለቁስ ገንዘብ ለማውጣት አቅም የላችሁም። እኔ ሀጢአት የለብኝም። ቁስ ባይኖርም እግዚአብሔር ይምረኛል። እንዴት እንደተሰቃየሁ ያውቃል! የማይምረኝ ከሆነም ምንም ማድረግ አይቻልም!’

መቀባጠርና አልጋው ውስጥ መግባበጥ ጀመረች። ትንቀጠቀጣለች፤ ዙሪያውን ታማትራለች፤ ለደቂቃ ያህል ታስተውላና ወዲያውኑ ህሊናዋን ስታ መቀባጠር ትጀምራለች። ቁርጥ ቁርጥ የሚል የጣር ትንፋሽ ትተነፍሳለች።

አንድ ቃል ተናግራ ትንፋሷን ለመዋጥ እየሞከረች ‘ሚስት ሊሽጌልን ለከቡርነታቸው ነግሬ... ሊዳ፤ ኮልያ እጃችሁን ከወጥችሁ በታች! እግራችሁን አንቀሳቅሱና እንዝፈን? እንዲያውም በጠራራ ፀሀይ ሽለቆ ውስጥ ሆነን የሚለውን ዘፈን አባታችሁ ይወደው ነበር። ስንቱ ደግ ጊዜ አለፈ። መዝፈን ያለብን ይሄን ዘፈን ነው። ግን አስታውሱኝ፤ እንዴት ነበር?’ ስሜት ውስጥ ገብታ ቀና እንደማለት አለች። በመጨረሻም በተሰባበረና በጎረና ድምጸ ጎሳ አድርጋና መሸበር እየታየባት ‘በጠራራ ፀሀይ ሽለቆው ውስጥ’ ብላ ዘፈነች።

አንጀት በሚበላ ሁኔታ አይኖቿ እንባ እያመነጨ ‘የሚቼ ባሌ ትብብር ያልተለየዎት እንደመሆኑ መጠን ከቡርነትዎ ለእነዚህ ለሙት ልጆቼ አንድ ነገር ያድርግላቸው!’ ከአለች በኋላ ተንቀጠቀጠች። ህሊናዋ እንደተመለሰላትም በመሸበር አይነት ሁሉንም ተመለከተችና ሶንያን ወዲያውኑ አስተዋለችት። ሶንያን ማየቷ ያስገረማት ይመስላ ‘የእኔ ሶንያ! አንቺም እዚህ ነሽ?’ ብላ ፍቅሯን በሚገልፅ ሁኔታ ተናገረችና ቀና አደረጓት። ‘በቃ እንግዲህ! ጊዜው ደርሷል! ደሀና ሁኒ - አንቺ ያልታደልሽ! በቅሎዋን ወደሞት እየጋለቧት ነው! አበቃልኝ!’ እያለች ተስፋ በቆረጠና ጥላቻ ባልተለየው ሁኔታ ጮኸችና ተመልሳ ትራቡን ተደገፈች።

ተመልሳ ህሊናዋን ሳተች። በአሁኑ ሰአት ግን ህሊናዋን ስታ ለረጅም ጊዜ አልቆየችም። የገረጣውና ከእንግዲህ የማያስፈልገው ፊቷ ተቆለመመና አፏን ከፈተች፤ እግሮቿ በኃይል ነገረው ተዘረጉ። የእጩይታ ትንፋሽ በረጅሙ ተንፍሳ ሞተች።

ሶንያ አስከሬኑ ላይ ተጠምጥማ ከው ብላ ቀረች። ትንሿ ፖልያ የእናቷን እግሮች ይዞ እየሳመች አለቀሰች። ኮልያና ሊዳ የሆነውን ነገር ለማወቅ ቢሳናቸውም አስቃቂ ነገር እንደደረሰ ተሰምቷቸው ተቃቅፈው እየተያዩ ቆዩና በአንድ ላይ አፋቸውን ከፍተው እራታቸውን አቀለጡት። ወንዱ ልጅ ጥምጥሙን፤ ሴቷ ልጅ ደግሞ የሰገን ላባ የተሰከበትን ባርኔጣ እንዳደረገች ነበር።

ወደ ሚስት ማርሜላዶቭ አጠገብ ጠጋ ያለው ራስኩልኒኮቭ ከትራቱ ስር 'የምስጋና የምስክር ወረቀት' ጉብ እንዳለ ተመለከተ። ፍርሃት ወርቅ ራስኩልኒኮቭ ወደመስኮቱ ሲያቀና ሌቢዚያትኒኮቭ ተከተለውና 'ሞተች!' ሲል ተናገረ።

ስቪድራጋሎቭ ወደእነርሱ እየሄደ 'ሚስተር ራስኩልኒኮቭ - ትንሽ ሳነጋግርህ እፈልጋለሁ' አለው።

ሌቢዚያትኒኮቭ ዘወር እንዳለላቸው ስቪድራጋሎቭ ራስኩልኒኮቭን ወደ አንዱ ጥግ ወስዶ ማነጋገር ቀጠለ።

'ይሄን ሁሉ ጣጣ ማለትም ቀብሩንና የመሳሰለውን ለእኔ ተውት። የሚያስፈልገው ገንዘብ ብቻ ነው፤ እንደነገርኩህ ደግሞ ላጠፋው የምችል ገንዘብ አለኝ። እነዚህን ሁለት ሕፃናትና ፖልያን በተመለከተ ደግሞ ለእያንዳንዳቸው እድሜያቸው ሲደርስ የሚቀበሉት አንድ ሺህ አምስት መቶ ሩብል ከፍቶ ወደእኔ ማውታ ስለማስገባቸው ሶንያን ጭራሽ አያሳስባትም። ደሀና ልጅ ስለሆነች ከዚህ ቀውጢ ሁኔታ አወጣታለሁ። አስር ሺህ ሩብሉን በዚህ አይነት እንዳጠፋሁት ለእህትህ መንገር ትችላለህ።'

'በአንድ ጊዜ እንዲህ አይነት ደግነት ከዬት አመጣህ?' ሲል ራስኩልኒኮቭ ጠየቀ።

'ምን አይነት ተጠራጣሪ ሰው ነህ!' እያለ ስቪድራጋሎቭ ከጣቀ በኋላ እንዲህ ሲል ቀጠለ። 'ገንዘብን እንደማልፈልገው ነግራለሁ። በሰብአዊ ስሜት ተገፋፍቼ የማደርገው እንደሆነ አትገምትም? እርሷ እንደሆነች (ወደአስከሬኑ እያመለከተ) እንደዚያች አራጣ አበዳሪ አርጊት ቅማል አልነበረችም። ነበረች እንዴ? ለዚህ ጥገታውን እየነዛ እርሷ መሞት አለባት? እኔ እስካልደረሰኩባቸው ድረስ ትንሿ ፖልያም ተመሳሳይ ፈለግ ትከተል ይሆናል።' ይህንን አይነት ከራስኩልኒኮቭ ላይ ሳይነቅል በብልጣ ብልጥነት የተናገረው አጣል ነበር።

ራስኩልኒኮቭ ከሶንያ ጋር ሲነጋገር የተጠቀመባቸውን ቃላት እንደሰማ ክው ብሎ ቀረ። ወደኋላው መለስ አለና ስቪድራጋሎቭን በመገረም ተመለከተው።

መተንፈስ እየተሳነው 'እንዴት አወቅህ?' ሲል ጠየቀው።

'አንድ ሕፃን ላይ እየኖርን፤ ጎረቤት እኮ ነኝ' እያለ በጣቅ ተንፈቀፈቀና እንዲህ በማለት ተናገረ። 'ወዳጄ ልቤ - በጣም እንደምታስደስተኝ ቃሉን አክብሬ ልንገርህ። ወዳጆች እንደምንሆን ነግረህ ነበር፤ አልነገርኩም እንዴ? በዚያ መሠረት ተገኝተናል። ምን አይነት አስተዋይ ሰውና ጣጣ የማልፈጥር እንደሆንኩ ትደርስበታለህ!'

እንደማያልፍ ተስፋ ላድርግ። ይሄ ነው የሚያስፈራች። እኛን ስላልጠየቅህ አልወቅስህም። ለመውቀስም መብት የለኝ። ከዚህ ቀደም ላደረግሁትም አገናለሁ። እኔም ብዙን እንዲህ አይነት ከፍተኛ ችግር ቢደርስብኝ ኖሮ ሰውን ሁሉ እሸሽ እንደነበር ይሰማኛል። ስለዚህ ሁኔታ ለእናታችን ምንም አልናገርም፤ ስለአንተ ግን በየጊዜው እያነሳሁላት በቅርቡ ለመምጣት ቃል እንደገባህ አጫውታታለሁ። እርሷን ለማረጋጋት የሚቻለኝን ሁሉ ስለማድርግ አንተ አትጨነቅ። ግን እናት እንደመሆኗ መጠን ብዙ እንዳታዝን ቢያንስ አንዴ መጥተህ ጠይቃት። በማንኛውም ጊዜ ሕይወቴን ሳይቀር የእኔን እርዳታ፤ ወይም ምንም ነገር ከፈለግህ ደውልልኝ፤ እመጣለሁ። ደህና ሁን!

ወዲያውኑ ዞር ብላ ወደበሩ አቀናች።

ራስክልኒኮቭ ተነስቶ ሄዶ አስቆማትና 'ዳንያ - ራዘምቢን በጣም ጥሩ ሰው ነው' አላት።

ዳንያ በመጠኑ አፈረችና ትንሽ ቆየት ብላ ምን ማለቱ እንደሆነ ጠየቀችው።

'ከፍተኛ ስሜትና ፍቅር ያለው ሐቀኛ የሰራ ሰው ነው። እስከ ወዲያኛው ደህና ሁኚ

- ዳንያ።'

ዳንያ ፊቷ ፍም ከመሰለ በኋላ ወዲያውኑ ደግሞ ተከፋች።

'ሮዲ - ለመጨረሻ ጊዜ ነው እንዴ ሰላም የምንገባለው? የመጨረሻ ነዛዜህን የምታነብ ይመስል ከእኔ ጋር እንዴት እንዲህ ትናገራለህ?'

'ግዴለሽም - ደህና ሁኚ!'

ከእርሷ መለስ አለና ወደመስኮቱ ሄደ። ዳንያ በአትኩሮት እየተመለከተችው ትንሽ ጠበቀችና በጣም ተጨንቃ ወጣች።

ለእርሷ ያለው ፍቅር አልቀዘቀዘም። እጇን ይዞ ሊሰናበታትና ከዚያም አልፎ ምስጢሩን ሊነግራት ያሰበበት ጊዜ ነበር፤ ግን እጁን እንኳን አልዘረጋላትም።

ስለሶንያ ማሰቡን ቀጠለ።

ውጭው እየጨለመ ሄዶ በመስኮቱ በኩል ቀዝቃዛ አየር ይነፍሳል። ወዲያውኑም ባርኔጣውን ይዞ እብስ አለ።

የራሱ የጤንነት ሁኔታ አላስጨነቀውም። ይሄ ሁሉ ስቃይና ሰቆቃ ግን ጤንነቱን ሳይጎዳው አልቀረም። ትኩሳቱ ከፍተኛ ደረጃ ደርሶ አልጋ ላይ ያልዋለው ያለማቋረጥ መጨነቀ፤ በእግሩ እንዲቆምና ህሊናውን እንዳይስት ስላደረገው ነው።

አላማ ሳይኖረው በየገዳናዎቹ ተዘዋወረ። ጀምቦር እየጠለቀች ነበር። ተስፋ የመቀረጥና የመከፋት ስሜት ናቸው። ይህ ስሜት፤ በአንዲት ጋት መሬት ላይ ኖሮ ወደፊትም እንደሚመላለስበት ተሰማው። ምሽት ላይ ብዙውን ጊዜ ስሜቱ እየጠነከረ ይሄዳል።

'ጀግን በመጥለቋ የተነሳ ይህ አይነቱ በሽታ ሲጠናወትህ የማይረባ ነገር ልትሠራና ከዚያም ወደሶንያ ቀርቶ ወደዳንያ እንኳን ልትሮጥ ትችላለህ' እያለ አገተመተመ።

የሆነ ሰው ጠራውና ዞር አለ። ሌቢዚያትኒኮቭ በሩጫ ደረሰበት።

'ገና ከክፍልህ መምጣቴ ነው። ስፈልግህ ነበር። ያቺ አሮጊት እቅዱን በመተግበር ሕፃናቱን ይዛ ወጣች። ሶንያና እኔ ፈልገን ነው ያገኘናቸው። የብረት መጥበሻ እየደበደበች

ሕፃናቱ እንዲዘፍኑና እንዲጨፍሩ ታስገድዳቸዋለች። ሕፃናቱ ያለቅሳሉ። ከመስቀልኛ መንገድና ከመደብር አጠገብ ስትቆም ኩታሮች ይከባታል። እስቲ እንሂድ!

ራስኮልኒኮቭ ሊቤዚያትኒኮቭን ተከትሎ እየሄደ ‘ሶንያስ?’ ሲል ጠየቀ።

‘ከቁጥጥር ውጭ ሆናለች። ሶንያ ሳትሆን ሚስት ማርሚላዶቭ ማለቴ ነው። ሶንያም ብዙ አትርቅም። ሚስት ማርሚላዶቭ ግን አእምሮዋን ስታለች። አብዳላች ነው የምልህ። ወደፖሊስ ጣቢያ ይወስዳሉ። ይሄ ደግሞ ጣጣ ያመጣቸዋል። በአሁኑ ሰአት ከሶንያ ቤት አካባቢ ከሚገኘው ድልድይ አጠገብ ናቸው።

ሶንያ ከምትኖርበት አካባቢ ሁለት የሚሆኑ ሕንፃዎችን አልፎ ከሚገኘው ድልድይ ስር ካለው የወንዝ ዳርቻ ላይ ሰዎች ተኮልከለዋል። ገና ከድልድዩ ላይ የሚሰስ ማርሚላዶቭ የጎረናና የተሰባበረ ድምፅ ይሰማል። ሁኔታው ያልተለመደና እይታ የሚጋብዝ ነው። ሚስት ማርሚላዶቭ ያረጀ ቀሚስ፣ አረንጓዴ ነጠላና የተቀደደ ባርኔጣ አድርጋ ከቁጥጥር ውጭ ሆናለች። ቁርቁዝ ብላ ቀና ቀና ትተነፍሳለች። በላንግ ነቀርሳ በሽታ መጠቃቷን የሚያሳየው ፊቷ ከመቼውም ጊዜ ይበልጥ ስቃይ ይነበብበታል (ከዚህም በተጨማሪ የቲቢ በሽተኞች ቤት በመዋል ፈንታ ውጭ ፀሀይ ላይ ከቆዩ በሽታው ይብሰባቸውና ገፅታቸው የባስ ይሆናል)። ስሜቷ ግን አልበረደም። የመከፋቷ መጠን በየደቂቃው ይጨምራል። ወደልጆቿ እየጮች ትጮታቸዋለች፣ ታግባቸዋለች፣ እንዴት መጨፈርና ምን መዝፈን እንደሚኖርባቸው በተሰበሰበው ሕዝብ ፊት ትግራቸዋለች፣ እስፊላንቱን ትገልፃቸዋለች፣ ሳይገባቸው ሲቀር ደግሞ ትደበድባቸዋለች። ወዲያውኑ ደግሞ የጀመረችውን ትተውና ወደተሰበሰበው ሕዝብ ትሮጣለች፣ ደሀና የለበሰ ሰው ካዮች ከጨዋ ቤተሰብ የወጡ እነዚህ ሕፃናት ምን አይነት አስከፊ እጣ እንደገጠማቸው ታስረዳዋለች። የሚስቁ ወይም የሚተነኩሱ ሰዎች ካሉ ወዲያውኑ ታባርራቸውና እፍ መካፈት ትጀምራለች። ከፊሉ ይስቃል፣ ሌላው ጭንቅላቱን ይነቀንቃል፣ ሁሉም ደግሞ እብጁን ሲት በፍርሀት ከተዋጡ ሕፃናት ጋር ማየቱ ያስገርመዋል። ሊቤዚያትኒኮቭ የጠቀሰው የብረት መጥበሻ የለም፤ ቢያንስ ራስኮልኒኮቭ አላየውም። ሚስት ማርሚላዶቭ መጥበሻውን ከመደብደብ ይልቅ ልጆቿ እንዲዘፍኑና እንዲጨፍሩ ለማድረግ ስትፈልግ እጆቿን ታጨበጭባለች፣ እርሷ ራሷ መዝፈን ትጀምራለች። ወዲያው መዝፈን ከመጀመሩ የሳል በሽታዋ ይቀሰቀሰና ያደናቅፋታል። ታማርርና እንባዋን ታጎርፈዋለች። ከሁሉም በላይ ያበላጫት የኮልያና የሊዳ ማልቀስና መሸበር ነው። በእርግጥም ሕፃናቱን እንደ ጎዳና ዘፋኞች ለማልበስ ከፍተኛ ጥረት አድርጋለች። ትንሹ ልጅ በራሱ ላይ ቀይና ነጭ ጥምጥም አድርጎአል። ሊዳ የለበሰችው ልብስ ግን የተሟላ አልነበረም፤ የተዋበችው ነጭ የሰንን ላባ ያለበትን የአባቷን የሱፍ ባርኔጣ በማድረግ ብቻ ነበር። ፖልያ የሰርክ ቀሚሷን ለብላለች። እናቷን በፍርሀትና በመግረም እየተመለከተች እንባዋን ደብቃ ከአጠገቧ ቆማለች። እናቷ ማበጃን ስለተገነዘበች ተሳቃለች። ጎዳናውና ሕዝቡ ከፋኛ አስፈርተዋታል። ሶንያ ሚስት ማርሚላዶቭ ወደቤት እንድትመለስ እየተማፀኝና እያለቀሰች እንደጥላ ትከተላታለች። ሚስት ማርሚላዶቭ ግን በጀ አላለችም።

ትንፋሿ ቁርጥ ቁርጥ እያለና እያሳለች እንዲህ ስትል በመጮህ ተናገረች፡- ‘ሶንያ - እረፈ! የምትጠይቁውንም አታውቁ። ስራ - ነገርሽ ሁሉ እንደሕፃን ነው። ተመልሼ ወደዛች ጀርመናዊት ሴት እንደማልሄድ መቶ ጊዜ ያህል ነግራሻለሁ። ሀገሩን በቅንነት ያገለገለና

እስከአለተ ሞቱ ድረስ በመንግስት ስራ ላይ የቆየ ጨዋ ሰው ያፈራቸው ልጆች በየጎዳናው እየተዘዋወሩ እንደሚለምኑ ፒተርስቡርግ በመላ ይመልከትና ጉድ ይበል። ያ ከይሲ ጀኔራልም ይመልከት። ሶንያ - በጣም ሞኝ ነሽ! እስቲ ንገሪኝ ሌላ ምን ማድረግ እንችላለን? ያሰቃየንሽ ይበቃል። እንደዚሁ መቀጠል ግን አይሞከርም! ራስኮልኒኮቭ - አንተ ነህ እንዴ? ከዚህ የበለጠ አንገብጋቢ ስራ እንደሌለን ለዚህች ሞኝ ልጅ እባክህ ንገራት። ሰው ማሲንቆ እየዘዘዘም ይኖራል፤ እኛ ከጨዋ ቤተሰብ ወጥተን ለልመና የተዳረግን የተለየን ድሆች እንደሆንን ሁሉም በአንዴ ይገነዘባል። ቃሌን አስተውሉ - ያ ከይሲ ጀኔራል ከስራው ይባረራል። በየእለቱ ወደቢርው መስኮት እየተጠጋን እንታዋለን። ንጉሠ ነገሥቱ በዚያ በኩል ሲያልፉ ተንበርክኬ ሃጂ ልጆቼን ከፊት ለፊት አድርጌ እያሳየኋቸው «አባቴ፣ ጠብቁአቸው» እላቸዋለሁ። የሙት ልጆች ሁሉ አባት ናቸው፤ መሀሪ ናቸው፤ ይጠብቁአቸዋል። ልጆች - ዝፈኑ ጨፍሩ። ለምን ታለቅሳላችሁ? እየውላችሁ ዝም ብሎ ያለቅሳል። አንት ሞኝ ልጅ ምን ያስፈራሃል? ምን ላድርጋችሁ? ራስኮልኒኮቭ - የቱን ያህል ቂል እንደሆኑ ትመለከታለህ! እንዲህ አይነት ልጆች ይገፍ ምን ማድረግ እችላለሁ?

ቃላት እያሻገሩት ወደሚያለቅሱት ሕፃናት አመለከተች። ራስኮልኒኮቭ ሊያግባባት በመሞከር የልጃገረዶች የአዳሪ ት/ቤት ርእሰ መምህር የመሆን እቅድ እስካላት ድረስ እንደአዝማሪ መዞሩ ክብሯን የሚያጎድፍ እንደሆነ ነገራት።

‘አዳሪ ት/ቤት? ቂ - ቂ - ቂ! ነገሮች ሁሉ ከርቅ ሲታዩ ያምራሉ። አይደለም እንዴ?’ እያለች ሳቀችና ሳቋን ከመጨረሻ ሳሏ ተከተላት። ራስኮልኒኮቭ - ያበጠው ይፈንዳል። ያን ከይሲ ጀኔራል ምን እንዳደረግሁት ታውቃለህ? ከጠረጴዛ ላይ ወረቀት አንስቼ ስሜን በብዕር ያፍከብትና ወርውሬለት ሮጥኩ። መጥፎ ከይሲ! በአሁኑ ሰአት ግን ስለማናቸውም ደንታ የለኝም። ማንንም ቢሆን እጅ እየነሳሁ አለማም። ሶንያ ለረጅም ጊዜ እኛን ተሽከማለች። ፖልያ - ምን ያህል አገኘን? እስቲ አሳዩኝ። ሁለት ሳንቲም ብቻ? ምን ዋጋ አለው! እያለከለኩ በሩጫ መከተል ብቻ እንጂ ገንዘብ አይሰጠም። ያን ሞኝ ተመልከቱ! ምንድነው የሚያስቀው? ይሄ ሁሉ የኮልያ አለማወቅ ነው። ለእርሱ ጊዜም የለኝ! ፖልያ - ምንድነው? በፈረንሳይኛ ንገሪኝ - ፓርሌ ሟ ፍራንሲ። ፈረንሳይኛ አስተምሬሽ አይደል እንዴ? አንዳንድ አባባሎች አታውቁም? ተራ አዝማሪ ሳትሆኑ ከደሀና ቤተሰብ የተፈራችሁና በሚገባ ያደጋችሁ መሆኑን የማሳወቂያ ሌላ ምን መንገድ አለ? መንገድ ላይ የምናሳየው የድብድብ ትርኢት አይደለም። ጥሩ መዝሙር መዘመር ይኖርብናል። አሁን ምን እንዘምር? አባካችሁ አትረብሹኝ። አየህ ራስኮልኒኮቭ ከዚህ የተገኘው የሆነ ነገር ለመዝፈንና ኮልያ እንድትጨፍር ለማድረግ ነው። መግመት እንደምትችለው በሚገባ ለመዘጋጀት ጊዜ አላገኘንም። ምን ማድረግ እንደሚኖርብን እንወሰንና በሚገባ እንዘጋጅበታለን። ከዚያም ደሀና ሰዎች በብዛት ወደሚገኙበት ወደኔቸሽኪ አደባባይ ሄደን በአንድ ጊዜ ታዋቂነትን እናተርፋለን። «ትንሿ መንደር» የተሰኘውን ዘፈን ሊዳ ታውቀዋለች። ግን ሁሉም የሚዘፍነው ስለሆነ ረቀቅ ያለ ነገር መዝፈን አለብን። ፖልያ - ሌላ ምን እንዝፈን? የማስታወስ ችሎታዬ ስለደከመ ነው እንጂ አንድ የፈረንሳይኛ ዘፈን አለ። ሰዎች በፈረንሳይኛ ስትዘፍኑ ከሰሙ ከደሀና ቤተሰብ መፈራታችሁን ወዲያውኑ ይገነዘቡና አንጀታቸው ይንሰፈሳል። በሉ እንግዲህ ሳንክ ሱ የተሰኘውን የፈረንሳይኛ ዘፈን እናስነካው።

አንዱን ስንኝ እንደጨረሰች መሳሏን ቀጠለች። መለስ ሲልላት ደግሞ ትንፋሽ ለማግኘት አፏን እየከፈተች 'ፖልያ ቀሚስቸን አስተካክይ። ትከሻሽ ላይ ልክ አይደለም። የጨዋ ልጆች መሆናችሁን ሁሉም እንዲገነዘብ ክብራችሁን ጠብቃችሁ በሚገባ ለመንቀሳቀስ የተለየ ትኩረት አድርጉ። የውስጥ ልብሱ በረጅሙ መሰፋት እንዳለበት ነግራላለሁ። ይሄ የሶንያ ጥፋት ነው። ይጠር እያልሽ ብዙ ጊዜ ነግረሽኛል። ምስኪኑን ሕፃን ተመልከቺው! እንዴት ያስቀይማል! እንደገና ምን ያስለቅሳችኋል? ምን ሆናችሁ? ኮልያ ዘፈኑን ጀምራ! አትቀጥይም? ፍጥነት! ምን አይነት ከይሲ ነች! ያ ፖሊስ አሁንም አለ! ምን ትፈልጋለህ? አለች።

በእርግጥም አንድ ፖሊስ በተከለከለው ሕዝብ መሀል እየተጋፋ ይመጣ ነበር። በሌላ በኩል ግን የመንግስት ሠራተኛ ልብስ የለበሰ ማእረግ ያለው ኮስታራ ሰው (በሚስት ማርሚላዶቭም ሆነ በፖሊሱ አይን ውስጥ ገብቶአል) ጠጋ ብሎ ሶስት ሩብል ለሚስት ማርሚላዶቭ ሰጣት። በፊቱ ላይ ቅን ስሜት ይነበብበታል። ሚስት ማርሚላዶቭ ገንዘቡን ተቀበለችና በጨዋ ደንብ እጅ ነሳችው።

ኮራ ብላ እንዲህ ስትል ተናገረች፡- 'በጣም አመሰግናለሁ ጌታው። ስቃይ የደረሰባትን ድሀና ጨዋ ሴት ለመርዳት የተሰለፉ የተከበሩ ደጋግ ሰዎች አሉ። ጌታው - የሚያዩላቸው ከደሀና ቤተሰብ የተፈሩ የሙት ልጆች ናቸው። ያ ከይሲ ጀኔራል ተቀምጦ ዶሮ እየበላ አትረብሽኝ አለች። «ብርሃነት ሟቹ ባሌን ስለሚያወቁ ለእነዚህ የሙት ልጆች አንድ ነገር ያድርግላቸው» ነበር ያልኩት። ርካሽ የሆነ መሠሪ ሰው ደግሞ ባሌ በተቀበረበት እለት የበኸር ልጁን ሙልጭ አድርጎ ሰደባት። ያ ፖሊስ አሁንም አልተወን! ጌታው - እባክዎ አስጥሉን። ምንድነው የሚፈልገው? ከአንደኛው ፖሊስ ብናመልጥ ይሄኛው ደግሞ እየተከታተለን ነው። ለመሆኑ አንት ቂል ፖሊስ ምን ፈለገህ?» አለችው።

'ነፃና ላይ ይህን ማድረግ አይፈቀድም። እባካችሁ አትረብሱ።'

'አንተ ራስህ እየረበሸክ አይደለም! ማሲንቆ ይገዢ የምዞር ተራ አዝማሪ መሰልኩህ። ምንም አይመለከትህም። ይመለከትህል እንዴ?'

'ማሲንቆ ለመያዝም እኮ ፈቃድ ያስፈልጋል። እርስዎ እንደመሰለዎት እየሰሩ ሰው እንዲሰበሰብ ያደርጋሉ። የት ነው የሚኖሩት?'

'የምን ፈቃድ?' ብላ ሚስት ማርሚላዶቭ በንዴት ጮኸች። 'ባሌን ገና ዛሬ ከመቅበሬ ፈቃድ እያለ ይዘዝዝኛል።'

'እባክዎ ተረጋገጥና እንሂድ። እስከሴትዎ ድረስ እሸኝዎታለሁ። እንደዚህ ሰው መሀል መገኘትዎ ለርስዎ ጥሩ አይደለም። ጤነኝነት አይታይብዎትም በማለት የመንግስት ሠራተኛው ተናገረ።

'ጌታው - ምንም ነገር አያውቀም! ገና ወደኔሽሰኪ አደባባይ እንሄዳለን! ሶንያ! ሶንያ! የት ነው ያለችው? እርሷም ታለቅሳለች! ምን ሆናችሁ? ኮልያና ሊዳ ወዴት ነው የምትሄዱ? ወዴት ነው የምትሮጡት?' እያለች ሚስት ማርሚላዶቭ ጮኸች።

የሚያያቸው የሰው አይንና የቀወሰቸው እናታቸው ያልተለመደ ባህሪ ስላስፈራቸው፣ እንዲሁም ፖሊስ ሊወስዳቸው መቃረቡን ስለተመለከቱ ኮልያና ሊዳ ተያይዘው ሮጡ። ምስኪኗ እናታቸውም እነርሱን ተከትላ እየጮኸች መሮጥ ጀመረች። ሶንያና ፖልያ በሩጫ ተከተሏት።

‘ሶንያ - ይዘሽ አምጪአቸው! ምን አይነት የተረገሙ ልጆች ናቸው! ፖልያ - ያገርአቸው! ለእናንተ ስል ነበር...’

እናትዋ ስትሮጥ አንሺራቶአት ክፉኛ ወደቀች።

ሶንያ ጎንበስ ብላ እየተመለከተቻት ‘ደሙን ተመልከቱ! ራሷን በስለት ቆርጣዋለች!’ ብላ ጮኸች።

ሁሉም ሩጠው ደርሰው ከበቡና ቆሙ። ከሰፍራው ለመድረስ ራስኮልኒኮቭና ሌቢዚያትኒኮቭ የመጀመሪያዎቹ ነበሩ። የመንግስት ሠራተኛውም ፈጥኖ ተቀላቀላቸው። ከበስተጳላቸው የነበረው ፖሊስ ‘አይ እድሌ!’ እያለ አማረረና የሚገጥመውን ችግር ተገንዝቦ ትከሻውን ነቀነቀ።

‘ከዚህ ሂዱ!’ እያለ የተሰበሰበውን ሕዝብ ለመበተን ጥረት አደረገ።

አንዱ ‘መሞቷ ነው!’ ሲል ሌላው ደግሞ ‘ህሊናዋን ስታለች!’ ይላል።

አንዲት ሴት አማተበችና ‘ጌታ ማረን! ሕፃናቴን ያዟቸው? ሻረ ተመስገን በሕይወት አሉ። ታላቆቻቸው ደርሰው ይዘዋቸዋል። አይ ምስኪኖች!’ አለች።

ሚስት ማርሜላዶቭን በደንብ በተመለከቷት ጊዜ መንገዱን ያለበሰው ደሟ ይፈልቅ የነበረው ሶንያ እንደገመተችው ራሷን በስለት ቆርጣ ሳይሆን ከአፏ እንደሆነ ተገነዘበ።

‘እንዲህ አይነት ነገር ከዚህ በፊት አጋጥሞኛል። የሳንባ ነቀርሳ ውጤት ነው። ደም እያስተፋ ይገድላል። የእኔ ዘመድ የሆነች ሴት እንዲህ ስትሞት በቅርቡ አይቻለሁ። ምን ማድረግ ነው ያለብን? መሞቷ አይቀርም’ እያለ የመንግስት ሠራተኛው ለራስኮልኒኮቭና ሌቢዚያትኒኮቭ ቀስ ብሎ ነገራቸው።

‘በዚህ በኩል! ወደእኔ ክፍል ውሰዷት’ ስትል ሶንያ ተማፀነች። ከአንዱ ወደሌላው እየሮጠች ‘ከዚህ ሕፃን ነው የምኖረው። በፍጥነት ወደክፍሌ ውሰዷት! ሐኪም ጥሩልኝ!’ አለች።

የመንግስት ሠራተኛው ጥረት ታክሎብት ሁሉም ነገር ተከናወነ። ፖሊሱ ሳይቀር ሚስት ማርሜላዶቭን ወደሶንያ ክፍል ተሽክሞ ለመውሰድ ተባበረ። በድኗን ተሽክመው ከአልጋ ላይ አስተኟት። ደሙ መፍሰሱን ባያቋርጥም ህሊናዋን እያወቀች የሄደች መሰለች። ፖሊሱ ከጠው ይመለከቱ የነበሩና እስከበሩ ድረስ ተከትለው የመጡ አንዳንድ ሰዎችን ከአባረረ በኋላ በሶንያ መሪነት ራስኮልኒኮቭን፣ ሌቢዚያትኒኮቭንና የመንግስት ሠራተኛውን ተከትሎ ወደክፍሉ ገባ። ፖልያ ያለቅሶና ይንቀጠቀጡ የነበሩትን ኮልያንና ሊዳን እየመራች ተከትለች። የካፔርናሞቭ ቤተሰቦችም ደረሱ። አንካውና አንድ አይናማው ሚስተር ካፔርናሞቭ ፂሙን አንገርግን ሁልጊዜ በፍርሀት የምትናወጥ ከምትመስለው ሚስቱ ጋር፣ እፋቸውን ከፍተው የመገረም ገፅታ በሚታይባቸው ልጆቹ ታጅቦ ከተፍ አለ። ስቪድሪጋሎቭም ሳይታሰብ ደረሰ። ከቆት እንደመጣ ለማወቅ አቅቶትና ከተሰበሰበው ሕዝብ መካከል አይቶት እንደሆነ ለማስታወስ ተስኖት ራስኮልኒኮቭ በመገረም ተመለከተው።

ሐኪምና ቄስ እንዲመጡ ተጠየቀ። በአሁኑ ደረጃ የሐኪም መምጣት ዋጋ እንደሌለው የመንግስት ሠራተኛው ለራስኮልኒኮቭ ቢያንሸካሸክለትም ሰው መላኩን ተገነዘበ። ካፔርናሞቭ ፊልጎ ሊያመጣ ሂዷል።

ሚስት ማርሜላዶቭ ትንፋሿ መለስ ብሎላታል፤ ለጊዜውም ቢሆን ደሙ ከመፍሰስ አቆሞአል። ገርጥታ እየተንቀጠቀጠች ከገንባሯ ላይ የነበረውን ሳብ በመሀረብ

የምትጠርግላትን ሶንያን ትክ ብላ ተመለከተችት። ብድግ እንዲያደርጓት ጠየቀች። ከግራና ከቀኝ ተደገፈችና አልጋው ላይ ተቀመጠች።

‘ልጆቼ የት አሉ?’ ስትል በደከመ ድምፅ ጠየቀች። ‘ፖልያ አመጣሻቸው? የምትገርሙ ሕፃናት! ለምን ሮጣችሁ?’

የደረቀት ከንፈሮቿ በደም ተለውሰዋል። ዙሪያውን እያየች ከፍሉን ቃኘች።

‘ሶንያ - እንዲህ ነው የምትኖረው! ከዚህ በፊት ከክፍልሽ አልነበርኩም! አሁን ግን ከክፍልሽ እገኛለሁ!’ አለችት በስቃይ አይን እየተመለከተችት። ‘ሶንያ - ገንዘብሽን አሟጠጥነው። ፖልያ፣ ሊዳና ኮልያ ወዲህ። ሶንያ - ያው ተረከቢያቸው። እኔ በቅቶኛል። አከተመ! እባካችሁ አርፌ ልተኛ። ቢያንስ በሰላም ልሙት።’

እንደገና ትራስ አስደግፈው አስተኙአት።

‘የምን ቄስ ነው የምትሉት? እኔ አልፈልግም። ለቄስ ገንዘብ ለማውጣት እቅም የላችሁም። እኔ ሀጢአት የለብኝም። ቄስ ባይኖርም እግዚአብሔር ይምረኛል። እንዴት እንደተሰቃየሁ ያውቃል! የማይምረኝ ከሆነም ምንም ማድረግ አይቻልም!’

መቀባጠርና አልጋው ውስጥ መግባበጥ ጀመረች። ትንቀጠቀጣለች፤ ዙሪያውን ታማትራለች፤ ለደቂቃ ያህል ታስተውልና ወዲያውኑ ህሊናዋን ስታ መቀባጠር ትጀምራለች። ቁርጥ ቁርጥ የሚል የጣር ትንፋሽ ትተነፍሳለች።

አንድ ቃል ተናግራ ትንፋሷን ለመዋጥ እየሞከረች ‘ሚስት ሊኸፈን ለክብርነታቸው ነግሬ... ሊዳ፣ ኮልያ እጃችሁን ከወገባችሁ በታች! እግራችሁን አንቀሳቅሱና እንዝፈን፤ እንዲያውም በጠራራ ፀሀይ ሽለቆ ውስጥ ሆነን የሚለውን ዘፈን አባታችሁ ይወደው ነበር። ስንቱ ደግ ጊዜ አለፈ። መዝፈን ያለብን ይሄን ዘፈን ነው። ግን አስታውሱኝ፤ እንዴት ነበር? ስሜት ውስጥ ገብታ ቀና እንደማለት አለች። በመጨረሻም በተሰባበረና በጎረና ድምጿ ጎሳ አድርጋና መሸበር እየታየባት ‘በጠራራ ፀሀይ ሽለቆው ውስጥ’ ብላ ዘፈነች።

አንጀት በሚበላ ሁኔታ አይኖቿ እገባ እያመነጨ ‘የሚቼ ባሌ ትብብር ያልተለየዎት እንደመሆኑ መጠን ከቡርነትዎ ለእነዚህ ለሙት ልጆቼ አንድ ነገር ያድርገላቸው!’ ከአለች በኋላ ተንቀጠቀጠች። ህሊናዋ እንደተመለሰላትም በመሸበር አይነት ሁሉንም ተመለከተችና ሶንያን ወዲያውኑ አስተዋለች። ሶንያን ማየቷ ያስገረማት ይመስል ‘የእኔ ሶንያ፣ አንቺም እዚህ ነሽ?’ ብላ ፍቅሯን በሚገልፅ ሁኔታ ተናገረችና ቀና አደረጓት። ‘በቃ እንግዲህ! ጊዜው ደርሷል! ደሀና ሁኒ - አንቺ ያልታደልሽ! በቅሎዋን ወደሞት እየጋለቧት ነው! አበቃልኝ!’ እያለች ተስፋ በቆረጠና ጥላቻ ባልተለየው ሁኔታ ጮኸችና ተመልሳ ትራሱን ተደገፈች።

ተመልሳ ህሊናዋን ሳተች። በአሁኑ ሰአት ግን ህሊናዋን ስታ ለረጅም ጊዜ አልቆየችም። የገረጣውና ከእንግዲህ የማያስፈልገው ፊቷ ተቆለመመና አፏን ከፈተች፤ እግሮቿ በኃይል ነዝረው ተዘረጉ። የእፎይታ ትንፋሽ በረጅሙ ተንፍሳ ሞተች።

ሶንያ አስከሬኑ ላይ ተጠምጥማ ከው ብላ ቀረች። ትንሿ ፖልያ የእናቷን እግሮች ይዛ እየሳመች አለቀሰች። ኮልያና ሊዳ የሆነውን ነገር ለማወቅ ቢሳናቸውም አስቃቂ ነገር እንደደረሰ ተሰምቷቸው ተቃቅፈው እየተያዩ ቆዩና በአንድ ላይ አፋቸውን ከፍተው እረታቸውን አቀለጡት። ወንዱ ልጅ ጥምጥሙን፤ ሴቷ ልጅ ደግሞ የሰገን ሳባ የተሰከበትን ባርኔጣ እንዳደረገች ነበር።

ወደ ሚስት ማርሚላዶቭ አጠገብ ጠጋ ያለው ራስኮልኒኮቭ ከትራቱ ስር 'የምስጋና የምስክር ወረቀት' ጉብ እንዳለ ተመለከተ። ፍርሃት ወርቅ ራስኮልኒኮቭ ወደመስኮቱ ሲያቀና ሌቢዚያትኒኮቭ ተከተለውና 'ሞተች!' ሲል ተናገረ።

ስቪድራጋሎቭ ወደእነርሱ እየሄደ 'ሚስተር ራስኮልኒኮቭ - ትንሽ ሳነጋግርህ እፈልጋለሁ' አለው።

ሌቢዚያትኒኮቭ ዘወር እንዳለላቸው ስቪድራጋሎቭ ራስኮልኒኮቭን ወደ አንዱ ጥግ ወስዶ ማነጋገር ቀጠለ፡-

'ይሄን ሁሉ ጣጣ ማለትም ቀብሩኝና የመሳሰለውን ለእኔ ተውት። የሚያስፈልገው ገንዘብ ብቻ ነው፤ እንደነገርኩህ ደግሞ ሳጠፋው የምችል ገንዘብ አለኝ። እነዚህን ሁለት ሕፃናትና ፖልያን በተመለከተ ደግሞ ለእያንዳንዳቸው እድሜያቸው ሲደርስ የሚቀበሉት አንድ ሺህ አምስት መቶ ሩብል ከፍቼ ወደእኔ ማውታ ስለማስገባቸው ሰንያን ጭራሽ አያሳስባትም። ደህና ልጅ ስለሆነች ከዚህ ቀውጢ ሁኔታ አወጣታለሁ። አስር ሺህ ሩብሉን በዚህ አይነት እንዳጠፋሁት ለእህትህ መንገር ትችላለሁ።'

'በአንድ ጊዜ እንዲህ አይነት ደግነት ከቼት አመጣህ?' ሲል ራስኮልኒኮቭ ጠየቀ።

'ምን አይነት ተጠራጣሪ ሰው ነህ!' እያለ ስቪድራጋሎቭ ከሳቀ በኋላ እንዲህ ሲል ቀጠለ፡- 'ገንዘቡን እንደማልፈልገው ነግራህለሁ። በሰብአዊ ስሜት ተገፋፍቼ የማደርገው እንደሆነ አትገምትም? እርሷ እንደሆነች (ወደአስከሬኑ እያመለከተ) እንደዚያች አራጣ አበዳሪ አሮጊት ቅማል አልነበረችም። ነበረች እንዴ? ለዚያ ጥላቻውን እየነዛ እርሷ መሞት አለባት? እኔ እስካልደረሰኩባቸው ድረስ ትንሿ ፖልያም ተመሳሳይ ፈለግ ትከተል ይሆናል።' ይህንን አይነት ከራስኮልኒኮቭ ላይ ሳይነቅል በብልጣ ብልጥነት የተናገረው አባባል ነበር።

ራስኮልኒኮቭ ከሰንያ ጋር ሲነጋገር የተጠቀመባቸውን ቃላት እንደሰማ ከው ብሎ ቀረ። ወደኋላው መለስ አለና ስቪድራጋሎቭን በመገረም ተመለከተው።

መተንፈስ እየተሳነው 'እንዴት አወቅህ?' ሲል ጠየቀው።

'አንድ ሕፃን ላይ እየኖርን፤ ጎረቤት እኮ ነኝ' እያለ በሳቅ ተንፈቀፈቀና እንዲህ በማለት ተናገረ፡- 'ወዳጄ ልቤ - በጣም እንደምታስደስተኝ ቃሉን አከብሬ ልንገርህ። ወዳጆች እንደምንሆን ነግራህ ነበር፤ አልነገርኩም እንዴ? በዚያ መሠረት ተገኝተናል። ምን አይነት አስተዋይ ሰውና ጣጣ የማልፈጥር እንደሆንኩ ትደርስበታለህ!'